

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 35.—; za in-
stamentno Din 40.— neobvezno.
Oglaš po tarifu.
Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/L. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v
Knafovi ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelki: Ljubljana, Prešern
nova ulica št. 4. — Telefon št. 3.
Podružnice: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zaviždu: Ljub-
ljana št. 11.848 - Praha čisto 78.189
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 6. avgusta.
Značilno za povojno diplomacijo je
dejstvo, da se rešujejo najvažnejša
vprašanja v poletnih mesecih. Lansko
poletje je odstavilo z dnevnega reda
reparacijski problem, letos pa naj se
uredi še važnejše vprašanje varnostne-
ga pakta. Eno in drugo je v medseboj-
ni zvezi, in sicer tem bolj, ker so za-
vezniki izpraznili Poruhrje še prej nego
bi ga morali v smislu lanskega dogo-
vora.

Optimisti menijo, da se bo varnostno
vprašanje Francije, ki je obenem vpra-
šanje varnosti novih slovanskih in dru-
gih povojnih držav ter cele Evrope, re-
šilo ugodno kljub spremembi na fran-
coskih in nemških odgovornih mestih,
pesimisti, ki ne verujejo v nemško od-
kritost, pa dvomijo o sadovih le-
tošnje poletne diplomatske akcije.

Nemški odgovor na francosko noto
glede sklepa varnostnega pakta je sicer
zelo uljuden, vendar pa ne vsebuje to-
beneza približanja v tem vprašanju.
Luther - Stresemannova desničarsko
orientirana vlada je postavila v odgo-
vor zadosti jasno izražene pridržke
glede v Briandovi noti predvidenih iz-
jemnih slučajev. V berlinskem odgovoru
niso izražene samo slutnje o novih sank-
cijah, temveč tudi upor proti vstopu
v Zvezo narodov. Zato ni čudno, da
smatrajo v Parizu berlinske pridržke s
sklicevanjem na Zvezo narodov za po-
litično ironijo, ki si ji je dovolila
pod kontrolo reakcionarnih nemških
nacionalistov stoječa Lutherova vlada.
Edina pozitivna stran nemškega odgo-
vora je ta, da omogočuje nadaljne raz-
govore.

In ti razgovori so se vršili in se še
vršijo ter bodo dosegli svoj višek na
sestanku med Briandom in Chamber-
lainom v Londonu.

Nemško in Nemčiji prijazno časopisje
tolmači Briandovo potovanje v London
kot posledico nesoglasja med fran-
coskim in angleškim na eni in med bel-
gijskim stališčem na drugi strani. Sicer
je res, da obstajajo med Londonom in
Parizom gotova nasprotstva, ki imajo
svoje korenine v vprašanju medzave-
zniških dolgov, toda o kakem načelnem
nasprotstvu glede nemške reakcije in
revanje ne more biti govora. In baš to
je ono, kar združuje zaveznike kljub
vsem navideznim težkostim.

Nemčija smatra kot glavno oviro pri
ureditvi varnostnega vprašanja člen 16.
statutov Zveze narodov, ki govori o
vprašanju prehoda zavezniških čet skozi
Nemčijo. Zato odklanja svoj vstop v
Zvezo narodov in zahteva spremembo
tega člena. Pri tem se zanaša na od-
vojeno mišljenje Anglije in Belgije z
ozirom na način praktične izvedbe tega
določila Zveze narodov. Toda Anglija
in Belgija sta ravno v tej točki popol-
noma edini s Francijo in zahtevata, da
mora Nemčija brezpogojno vstopiti v
Zvezo narodov in da more šele kot čla-
nica Zveze postaviti svoje eventualne
predloge glede z nemške strani inkri-
miniranih členov 16.

Gotovo je, da bo Francija vztrajala
pri svoji zahtevi, da se ne smejo in ne
morejo dati Nemčiji nikake koncesije
kot plačilo za njen vstop v Zvezo nar-
odov. V tem oziru tudi ni nobene kon-
troverze med Parizom in Londonom.
In tudi Mala antanta popolnoma sogla-
ša s francoskim stališčem. Saj leži na
dani, da bi vsaka koncesija Nemčiji v
tem vprašanju pomenila nevarnost ne
samo za države Male antante, temveč
tudi za Poljsko. Kar bi mogla Nemčija
doseči, in sicer kot članica Zveze nar-
odov, je to, da bi se Zveza v slučaju ob-
orožene intervencije ozirala na njeno
razoroženo stanje.

Namen Briandovega sestanka s
Chamberlainom je uradna ugovoritev
enočnosti francoskega in angleškega
stališča v odgovoru na nemško noto o
varnostnem paktu. Naj bo londonsko
mišljenje o avtomatičnih sankcijah za
slučaj nemškega neizpolnjevanja mi-
nistrstev in reparacijskih obveznosti in o
vprašanju francoske intervencije za
slučaj napada na Poljsko, Češkoslova-
sko in na druge države še tako odvo-
jeno, vendar je gotovo, da bosta našla
Pariz in London kompromisno formulo
za skupen nastop proti nemškemu načr-
tu.

In to je, kar vzemirja Nemce radi
Briandovega potovanja v London!

Kralj ne pride na zlet separatističnega Sokola

Zagreb, 6. avgusta. n. Kot znano je »Ro-
vatski Sokol« objavil po svojih listih v re-
klamne svrhe, da se udeležijo njegovega zle-
ta sredi tega meseca tudi kralj. Danes pa
je javljalo iz iste pisarne, da kralj ne pri-
de na zlet.

Sarajevo, 6. avgusta. n. S Cetinja javlja-
jo, da se Nj. Vel. kralj udeležil slavnosti
ob priliki prenosa kosti vladice Rade iz
cetinskega samostana na lovčensko grob-
nico dne 21. septembra. Veliki župan je
se sestavil odbor, ki bo pripravil vse po-
trebno za dostojen sprejem kralja in kra-
ljice.

Senzacionalno odkritje o preprečenem atentatu na našega kralja

Istočasno s prezidentom Masarykom je imel biti 1. 1922. v Ma-
rijanskim Laznim umorjen kralj Aleksander.

Praga, 6. avgusta. j. Vesti o atenta-
tu, ki so ga leta 1922. pripravili boljšev-
iki proti prezidentu Masaryku še ved-
no razburjajo čsl. javnost. Preiskava se
vodi z veliko vneto in je zelo obsež-
na. Aretirani dr. Houser je bil 1. 1922.
formalno še član soc. demokratične
stranke, očitno iz razloga, da tem
lažje skrje svoje zločinske namene.
Aretirani Spatny, ki naj bi bil atentat
izvršil je degeneriran individuum ter
sifilitik.

V zvezi s preiskavami, ki se tičejo
dogodkov v 1. 1922. so oblasti razkrile
še drugo zaroto. Morlec ministra dr.
Rašina Šoupal, ki je bil, kakor znano,
svoječasno pomiloščen na 20-letno ječo
je v kaznišnici na Pankracu pri Prazi,
ko so tudi njega zaslišali ali ni bil mor-
da kaj v zvezi z nameravanim atenta-
tom na Masaryka, izjavil, da je bila
njemu poleti 1922. poverjena naloga, da
ubije jugoslovenskega kralja Aleksan-
dra. V avgustu 1922. sta kralj Aleksan-
der in kraljica Marija dalj časa bivala

v Marijanskim Laznim. Šoupal je opeto-
vano poskušal, da se s pripravljeno
bombo približa kralju, toda vsi poskusi
so se izjalovili, ker je varnostna služba
čsl. policije bila jako dobro organizir-
na. Šoupal izjavlja, da je dobil bombe
od »neznane osebe«, ki ga je tudi na
atentat nagovoril. Na podlagi te iz-
povedi so čsl. oblasti takoj uvedle ob-
sežna polvedovanja, katerih rezultat
je znenkrat ta, da Šoupalove izjave ni-
so neistinite. Vse kaže, da je bil poleti
1922. zasnovan velenotezen načrt za
povzročitev usodepolnih zmed v novih
slovanskih državah Srednje Evrope.
Upati je, da bo nadaljna preiskava mo-
gla dognati, kdo so bili Šoupalovi za-
pletniki in zlasti katerega izvora so bi-
le bombe, s katerimi bi naj bil izvršen
umor kralja Aleksandra.

Nesporno se zdi nadalje, da je poz-
nejši umor ministra dra. Rašina v zve-
zi s celokupno atentatorsko zaroto, ka-
tere krvavo pozorišče je imela takrat
postati čsl. republika.

Politične počitnice v Beogradu

Mir in tišina v parlamentu in v vladi. — Ministri na Bledu. —
Konferenca radikalnih članov kabineta. — Sporočilo radičev-
cem radi velikih županov.

Beograd, 6. avgusta. p. Politične po-
čitnice so nastopile in zavladalo je po-
polno politično mrtvilo. V Narodni
skupščini je tiho in le tu in tam srečaš
poslanca, ki se je zakasn s svojim od-
hodom. Tudi delo vlade počiva. Mnogi
ministri se nahajajo izven Beograda
in nič manj nego šest jih je odšlo na
Bled, odnosno na Gorenjsko. Tam se že
več dni mudi finančni minister Stojadi-
novič, sedaj pa se nahajajo na Bledu
ministri Ninčić, Srškić, Velja Vukičević
in Nikić, ki bodo vsi sprejeti od kralja.
Minister Srškić predloži tiskovni zakon
v sankcije, nakar bo ta zakon takoj pu-
bliciran. Notranji minister Maksimović,
ki je bil pri kralju, se vrača čez Zagreb
nazaj. Danes je iz Zagreba telefonično
razgovarjal z namestnikom minist-
skega predsednika Giurikićem ter se
je nato podal na Plitvička jezera.

Nocoj so se sestali radikalni ministri
h konferenci, na kateri so razpravljali
o težkočah, ki se pojavljajo v radikal-
ni stranki radi velikih županov in drž-
avnih podsekretarjev. Govorilo se je
tudi o najnovejših Radičevih izjavah,
ter je bila izražena želja, naj bi gosp.
Radič ne podajal toliko izjav, ki delo-
ma jako slabo vplivajo na razpoloženje
v radikalni stranki. Ne vé se še, ali so
ukazi o državnih podsekretarjih že
podpisani. Z Radičeve strani se mesto
drja, Basarička forsira kot kandidata

za podtaniško mesto v ministrstvu so-
cialne politike dra. Krnjevića, ki bi bil
v vladi kot poseben zaupnik Stjepana
Radiča.

Vesti o Pašičevem zdravju so stalno
dobre. Smatra pa se, da bo gosp. Pa-
šić ostal v Karlovih Varih še mesec
dni.

Mnogo se danes v političnih krogih
opaža informacija, ki jo objavlja radi-
kalsko glasilo za Srem »Srbija« o vpra-
šanju velikih županov. Ta informacija
je očitno inspirirana iz Beograda na
naslov HSS. Uvodoma poudarja, da se
veliki župani sicer po pravici smatrajo
kot eksponenti vsakokratne vlade in da
je naravno, ako se zamenjajo z izpre-
membo vlade in njene politike. To pa
ne velja za sedanjí slučaj, ker spremem-
ba PP vlade ne pomenja tudi njene po-
litike. Glavna točka politike PP vlade
je bilo namreč točno izvajanje vidov-
danske ustave, ki jamči za monarhično
obliko državne vladavine, narodno in
državno edinstvo ter centralistično ured-
itev države. Na to politiko so pristali
radičevci in je zato jasno, da o iz-
premembi vladne politike ne more biti
govora. Z ozirom na take razmere pa
mora biti tudi jasno, da se o izmenjavi
velikih županov kot eksponentov do-
sedanje vladne politike ne bi smelo
niti govoriti...

Definitivna razmejitve med Jugoslavijo in Albanijo

Sv. Naum in Vrmoš naša. — Uspeh naše diplomacije.

Beograd, 6. avgusta. r. Ministrstvo
zunanjih del je prejelo od našega posla-
ništva v Parizu službeno obvestilo, da
je veleposlaniška konferenca definitiv-
no odobrila mejno črto med našo drža-
vo in Albanijo. Ta odluk konferenca
vleposlanikov, ki predstavlja zadovo-
ljiv rezultat za obe sosedni državi, iz-
veden v mesecu septembru.

Pogajanja za konkordat

Beograd, 6. avgusta. p. Danes se je
vrnil iz Rima papeški nuncij Pelegrinet-
ti in je posetil pomočnika ministra zu-
nanjih poslov Markovića. Poročal mu je
o razpoloženju Vatikana z ozirom na
pogajanja za konkordat. Nuncij se je
izrazil, da v vatikanskih krogih jako
simpatično gledajo na ta pogajanja ter
da pričakuje ugodnih rezultatov že
v mesecu septembru.

Bitke med Radićem in Trumbićem v Splitu

Split, 6. avgusta. n. V bližnjih dneh se bo
izvojevala velika odločna bitka med Radi-
ćem in Trumbićem, da se končno ugotovi
»čigav je Split«. V kratkem prispe senjak
Trumbić, ob kateri priliki bodo njegovi pri-
staši priredili velike manifestacije za dr.
Trumbića in proti Radiću.

Poljska pravoslavna cerkev

Beograd, 6. avgusta. p. Danes epolne se
posetil pomočnika zunanjega ministra g.
Markovića poljski poslanik g. Okenski, ter
mu sporočil, da je vrhovni jeruzalemski pa-
trijarh priznal avtokefalno poljsko pravo-
slavno cerkev. Z ozirom na to velevažno
odločitev jeruzalemskega patriarha se bo
do vršile na Poljskem meseca septembra
velike svečanosti. G. Okenski je povabil
na to proslavo tudi našo vladu,

Trgovinski spor med Avstrijo in Madžarsko

Budimpešta, 6. avgusta. s. Danes do-
poldne se je vršilo v trgovinskem mi-
nistrstvu posvetovanje o znižanju pre-
voznih tarif za sadje in zelenjavo
madžarskih državnih železnic. S tem se
namerava onemogočiti inozemski uvoz,
zlasti iz Avstrije, s katero so bila trgo-
vinska pogajanja prekinjena. Znižanje
tarife bo znašalo 30 do 40 odst. za ne-
katero blago pa tudi več. Tozadevna
odredba bo jutri predložena v odbor-
itev ministrskemu svetu ter bo stopila
jutri, vsekakor pa že v soboto v veljavo

Gladovna stavka v solijskih zaporih

Solija, 6. avgusta. p. V tukašnjih central-
nih zaporih so prideli politični jetniki, okoli
900 po številu, dne 4. t. m. z gladovno stav-
ko v protest proti nezakonitemu postopanju
oblastev, ki ne izročijo jetnikov sodišču. Vsi
poskusi polojja, da odvrne jetnike od gla-
dovne stavke, so ostali brez uspeha. Tako
stojte oblasti pred dilemo, da puste jetni-
ke, ki se čutijo popolnoma nedolžne, ali po-
giniti ali da jih postavijo brez odloga pred
sodišče. Do nocoj stavka še ni ponehala.
Pričakujejo, da se razširi gladovna stavka
tudi na ostale zapore.

Važnost sestanka med Briandom in Cham- berlainom

Glavne točke zavezniškega odgovora na nemško noto. — Od-
govor bo izvršen prihodnji teden. — Izpraznitev sankcijskega
ozemlja.

Pariz, 6. avgusta. a. »Petit Parisien«
poroča iz Londona, da naznanja zuna-
nji urad, da bo francoski zunanji mini-
ster Briand došel v London prihodnji
ponedeljek. Kakor poroča pariški do-
pisnik »Timesa«, Briandov prihod v
London ni v zvezi samo z varnostnim
paktom, ki ga je izdelal Fromageot,
temveč se zdi, da bo ob tej priliki tudi
razpravljaj z zastopniki angleške vlade
o politični strani medzavezniških dol-
gov. Ali pride tudi finančni minister
Caillaux v London, še ni gotovo.

Iz vladnih krogov se doznavajo, da se
bo v ugodnem slučaju poslal odgovor
na nemško noto med 15. in 20. t. m.,
tako da bo Nemčija imela priložnost
proučiti noto še pred zasedanjem sve-
ta Zveze narodov.

Pariz, 6. avgusta. a. »Matin« piše, da
se načrt varnostnega pakta, ki ga pri-
pravljajo na Quay d'Orsayu kot odgo-
vor na zadnjo nemško noto in ki bo
predmet razgovorov med Chamberlai-
nom in Briandom, deli na štiri poglavja,
in sicer:

1.) na renski pakt, ki zagotavlja
Franciji podporo Anglije v slučaju
nemškega napada na Ren; 2.) na arbi-
tražno pogodbo med Francijo in Angli-
jo; 3.) na arbitražno pogodbo med
Nemško in Poljsko; 4.) na arbitražno
pogodbo med Nemško in Češkoslo-
vaško.

Ta štiri glavna poglavja se bodo mo-
rala, dasiravno so ločena med seboj in
veljavna vsako za sebe, sprejeti in
podpisati istega dne od vsej prizadetih
držav.

Italija zasleduje na Balkanu aktivno politiko

Zanimiv turški glas o odnosih Italije do Jugoslavije in Grčije.
Grčija je naročila v Italiji 100.000 pušk in večje število letal.

Carigrad, 6. avgusta. a. Selirski po-
slanec Mahmud piše v listu »Buhuk Vo«
naslednje: Zdi se sedaj, da je Italija iz-
gubila upanje, da bi vstopila v tesnejše
odnose z Jugoslavijo in da se skuša
obrniti k Grčiji ter poskusiti z njo iz-
vesti gotove politične eksperimente. Se-
veda je treba za sedaj še počakati, da
izginejo neugodni spomini na krfski do-
godek in da se pojavi ugodna prilika.

Italijanski državniki pa so v resnici
začeli izvajati to politiko. Prilika se jim
je nudila z naglim prekinjenjem pogajanj
med Grško in Jugoslavijo. V tem pogle-
du je zelo značilna kretnja, ki jo je iz-
vršil italijanski državni podtaniški zuna-
njega ministrstva v Atenah, ki je do-
spel tjakaj takoj na vest o prekinjenju
teh pogajanj in se nemudoma vrnil po
svojem razgovoru z novim grškim mi-
nistrskim predsednikom in zunanjim mi-
nistrom.

Državna pomoč angleškim rudnikom

London, 6. avgusta. Angleška vlada
je na večeršnji seji odobrila dogovor
Baldwina z rudniškimi lastniki glede
subvencije rudnikom. Prvi zahtevani
dodatni proračun v znesku 10 milijonov
funtov je bil večeraj predložen poslan-
ski zbornici. Vlada utemeljuje svojo
predlogo, da se je v svojem dogovoru
z delodajalci zavarovala pred zlorabo
subvencije za nedopustno znižanje cen.
Nadalje se bodo samo takti rudniki po-
stavili z državnimi sredstvi zopet v
obratovanje, katerih rentabilnost ni
pod gotovo minimalno mero.

IZGREDI STAVKUJOČIH RUDARJEV V ANGLIJI.

Amanford, 6. avgusta. s. Včeraj po-
poldne je došlo med stavkujočimi ru-
darji do resnih izgrediv. 500 rudarjev
se je hotelo polastiti dveh mož. Močni
oddelki policije so posredovali, pri čem-
er je došlo do spopada z delavci in je
bil poveljnik policije težko ranjen. Na-
daljni oddelki policije so prihitali v av-
tomobilih na pomoč. Številni stavkujo-
či rudarji so bili ranjeni. Stvarna škoda
je majhna. O polnoči je policija postala
zopet gospodar položaja.

Amanford, 6. avgusta. k. Pri izgrediv
stavkujočih delavcev je bilo ranjenih
okoli 100 rudarjev ter 20 policistov.

Družinska tragedija na Dunaju

Dunaj, 6. avgusta. s. Danes popoldne sta
se 55letni ravnatelj tvrde Hoehner-Schrag,
ravnatelj Rihard Horcher in njegova 50-
letna soproga Olga zastupila s svetilnim
plinom. Vzrok samomora so bržkone bile
slabe premoženjske razmere.

Velika politična zarota na Turškem

Beograd, 6. avgusta. r. Po vesteh, ki
hajajo iz Carigrada preko Aten je bilo izvr-
šenih v zadnjem času veliko število areta-
cij, ker je odkrit nov komplot kalitovih pri-
stažev proti kemalističnemu režimu.

Bruselj, 6. avgusta. s. Po informaci-
jah iz parlamentarnih krogov se bo
konferenca v Londonu najbrže udeležil
tudi Vandervelde. Na drugi strani se v
francoskih krogih demantirajo vesti, da
bo Vandervelde na londonski konferen-
ci podpiral Stresemannovo stremiljenja
po izpremembi versajske pogodbe.

IZPRAZNITEV SANKCIJSKEGA OZEMLJA

Pariz, 6. avgusta. l. Veleposlaniška kon-
ferenca je v smislu mirovne pogodbe služ-
beno ratificirala od zaveznikov določeno iz-
praznitev zasedenih mest Düsseldorf, Duis-
burg in Ruhrort. Konferenca je izdala med-
zavezniški vojaški komisiiji v Berlinu nalog,
naj pripravijo umaknitev zavezniških čet iz
imenovanih mest.

Oienziva nemških nacionalcev proti dr. Stresemannu

Berlin, 6. avgusta. s. »Nationalliberale
Korrespondenz« priobči očitno no
nalogu zunanjega ministra dr. Strese-
manna odgovor na napade nemških
nacionalcev in pravi med drugim, da
bi bila velika politična razsodnost, ako
bi nemško časopisje še sedaj opustilo
vse, kar bi moglo otežkočiti delo zuna-
njega ministrstva. Mesto tega pa sku-
ša nemškonoacionalno časopisje diskre-
ditirati zunanji ministra baš v tre-
nutku važnih pozajanj.

»Berliner Börsenkurier« piše z ozi-
rom na to senzacionalno izjavo: Mo-
ralo je priti že daleč, ako se je moral
zunanji minister odločiti za ta korak v
javnost.

Manevri italijanske vojne mornarice

Rim, 6. avgusta. a. V Gaeti se je zbralo
vse italijansko vojno brodogradje, 38 edinic,
da se pripravi na velike pomorske vaje, ki
se prične 16. avgusta. Po vajah se bo bro-
dogradje koncentriralo v Avgusti na Siciliji,
kjer bo kralj pregledal brodogradje. Iz Avgu-
sta bo odplulo brodogradje v Palermo, potem
pa v Napoli.

Strahovite obtožbe proti židom

Novi Sad, 6. avgusta. n. Med tukaš-
njimi židi je nastalo velikansko vzne-
miranje. Po mestu krožijo vesti o ritu-
alnih umorih, ki da jih izvajajo židi. Po
vod tem vestem je dejstvo, da je znanj
kalo zadnje dni petero otrok, od kate-
rih so na trojico že našli. Neko deklico
so baje našli baš v trenutku, ko jo je
hotel nekdo posiliti. Edino 11-letnega
dečka Pepovića še niso našli. Vznemir-
jenost v mestu je v tem trenutku še
vedno velika in opasnost položaja se
vdi zlasti iz tega, da so posebne židov-
ske deputacije danes posetile vse pre-
stavnike raznih oblastev in jih zaprosi-
le za zaščito in da store vse potrebne
korake, da se ne razširijo še bolj ne-
smiselne vesti, ki ogrožajo mir v mestu
Izgleda, da so razširjevalci vesti o ri-
tualnih umorih elementi, ki bi hoteli iz-
zvati protizidovske pogrome ter se ob
tej priliki osebno okoristiti.

Mussolini na oddihu

Bologna, 6. avgusta. a. Iz Catolice
ob Jadranskem morju južno od Riminija
se poroča, da je sinoči ob 22.45 dospel
tjakaj v avtomobilu iz Rima ministrski
predsednik, ki ostane tamkaj pri svoji
rodbini do konca tedna in se začetkom
prihodnjega tedna vrne v Rim. Musso-
lini je odločno izrazil željo, naj se mu
ne prirejajo nobene manifestacije, kar
hoče uživati popoln mir

Nove razlage Stjepana Radića

r. Beograd, 6. avgusta.

Današnja «Politika» objavlja počitniški razgovor svojega suradnika s Stjepanom Radićem u Baški. V uvodu intervjua je navedeno, da je Radić parkirar navedel stvari, o katerih je prošil, naj se ne objavijo. Suradnik takoj omenja, da mu je Radić govoril in razložil toliko, da za objavo celega razgovora ne bi zadostovale niti tri številke «Politike». Radić je pričel svojo izjavo s Svetozarjem Pribičevićem v zvezi z otvoritvijo liške proge:

Pribičević je hotel s pomočjo Ličanov povzročiti preplavanje krvi, toda odsej mu to ne bo uspelo, ker — po Radićevem dozvedanju — Ličani zdaj en maso vstopajo med radikale zato, ker je radikalna stranka seljaška stranka. Pribičević pa naveden žandarm. Sama Liška bi bila zadostovala, pa bi se bili osramotili pred vsem svetom ter upropasti svoj dobiček. V Liki je 100.000 Srbov in Hrvatov: če bi se bili ti spopadli, bi to bilo nekaj hujšega kakor revolucija.

Pribičević, Trumbić in ostala gospoda zdaj ne razumejo več razpoloženja naroda. Največja glupost je govoriti, da Radić seljaku viha rep. Ta dovtip je bedast, ker ima seljak isti rep kakor gospodje, ki tako govorijo.

Takoj nato je Radić preskočil na Dunaj in dejal: Dunaj je veliko in slovanško mesto; vzemite samo adresar v roke, pa se prepričate o tem. Split pa mora postati največje in glavno mesto Hrvatske. Prej sem mislil, da je hrvatsko glavno mesto — ne Zagreb, temveč Reka, in da mora tu sedeti hrvatski ban; zdaj pa ni treba, da bi bila naša metropola niti Beograd, niti Zagreb, temveč Split.

Nato je govoril o reviziji ustave: Vidovalska ustava ostane kakršna je; ako pa pride do revizije, ne bo imela državno-pravnega značaja. Pač pa bi pri reviziji nedvomno vsi elementi, ki so za idejo sporazuma, sodelovali pri preurejanju države. Morda bi se tega dela udeležil sam Svetozar Pribičević. Kar se zdaj tiče opozicije, bi ona morala biti suradnica vlade. Kakor je to na Anglijskem! Glede parlamenta se je treba truditi, da postane ogledalo narodovega razpoloženja. Izmed inteligence bo treba v parlament spraviti one, ki so najkonstruktivnejši. Kajti oni, ki venomer poudarjajo le svojo osebnost, ni vreden piškavega oreha.

O kralju, Srbih in Balkanu je nato nadaljeval Radić: Mi nikoli nismo bili proti kralju, temveč proti načinu dela in vladanju. Na sporazum smo pristali zato, ker smo hoteli, da v vladi sedijo najboljši z najboljšimi. Seveda pa tudi vsi radikali niso enaki, kakor ne prsti na roki. Meni se predhaja, da sem bil proti Srbom, toda to je neresnica. Pozivam se na pok. Jovana Skerlića. Mi smo zdaj hrvatska država, ako se ona zlomi, pojde vse k vragu. Stvorili smo sporazum in dejali vsem, da nečemo delati z onimi, ki so personifikacija našega zla. Bolgarija se nam pridruži. Vseeno je, kako pride k nam. Pride pa gotovo in kadar pride, bo to nov plus za nas. V ostalem je tudi Rumunija slovanstva in seljaška država in se bo tudi ona združila z nami, s čemer bo ustvarjena nova ekonomska Avstro-Ogrska, ampak boljša in zdravejša, kakor je bila pokojna.

Glede nove jugoslovenske enotne seljaške stranke je Radić dejal, da je «svršena stvar», ali forma še ni gotova. Dopolnil je, da je nato posebej vprašal, kakšni so njegovi odnosi napram Slovincem.

Kakšni? je dejal Radić: Nikakšni, dokler je dr. Korošec predstavnik Slovincem, kajti on je slabši od Pribičevića, mnogo slabši! Ako bi bile volitve normalne, bi on itak že ne bil predstavnik Slovincem, a jaz vam jamčim, da prihodnjič to ne bo več. Predstavnik Slovincem bomo mi. Dr. Korošec je svojo stranko zgradil na hotični laži, ki jo bomo razbili mi, on je slovenski seljaški narod začel vzgajati z laži-socializmom. Klerikalna stranka je bila ustvarjena iz spovednice, ker se ni dala ustvariti s prižnice. Pri prihodnjih volitvah bomo mi preplavili Slovenijo in prebudili slovenskega seljaka; in čim se on prebudi, je Korošec doigran. Treba je razlikovati religiozno od cerkvene politike, ki jo vodi papež, tisti papež, ki nam je vzel Reko! Kakor Korošcu se bo godilo tudi Spahi. Davidoviču pa sem dejal, naj se ne ljuti, da sklepam sporazum z radikali, kar je on pravilno razumel. Njegov zadnji govor je bil uprav kršen...

Kot posebne novosti je Stipa Radić izjavil, da sporazum z radikali ne more biti objavljen, ker se nanaša na izstop samostojnih demokratov iz vlade; nadalje, da bo na jesen rekonstrukcija vlade in da radičevci najbrž dobijo še en portfelj. Železnice ali pa podelstvo ter končno, da on ostane še kakih deset dni v Baški, nato se vrne v Zagreb in odod se zopet poda h kralju na Bled v ponovno avdijenco.

Lloyd George in Macdonald o premogovni krizi

Lloyd George, ki je ob priliki parlamentarne debate o pomorskem oboroževanju Anglije dokumentiral svojo načelno opozicijo proti sedanjim vladim, je ob priliki neke prireditve izrazil svojo kritiko nad vladnimi sklepi glede premogovne krize. Med drugim je rekel: Kriza o premogovni industriji ni rešena, temveč samo odročena. Ta odroč-

itev pa bo stala državo velike vsote. Na ta način je vlada vstvarila precedenčni slučaj tudi za ostalo industrijo, kakor za železnice in paroplovbo. Nobena vlada, ne v Angliji in nikjer drugod na civiliziranem svetu, še ni prevzela tako nespametne obveznosti. Baldwin je podpisal prazno menico, dvakoplačevalci pa bodo morali plačevati račune za pomote zakladnega ministra, lastnikov uradnikov in par delavskih voditeljev.

Tudi bivši ministrski predsednik Macdonald je izrekel svojo ostro kritiko o vladnem stališču v premogovni krizi. Izjavil je med drugim:

Vlada je vedela že dolgo, da se bliža kriza, vendar ni storila ničesar. Se zadnji dan je izjavila, da je državna podpora nemogoča, dve uri po tej izjavi pa se je sporazumela z lastniki. Konservativna vlada je prišla v rudarskem sporu do pravičnega zaključka, toda po načelni poti. Vlada je s svojim ravnanjem podprla prestiž vseh onih, ki ne verujejo v politično akcijo. Konservativna vlada se je v svoji zunanji politiki napram Rusiji kakor tudi z načinom poravnave tega notranjepolitičnega spora poslužila metod nebrzdane boljše vizma.

Varnostni pakt in Nemčija

Soglasje med Francijo in Belgijo.

Pariz, 5. avgusta.

Henri de Jouvenel priobčuje v «Matin» članek, ki je vzbudil veliko pozornost. Jouvenel piše med drugim:

Anglija je hipnotizirana po ideji, da mora Nemčija čim prej vstopiti v Zvezo narodov. Chamberlain želi upravičeno, da bi Nemčija priznala pogoje Zveze narodov. Ako se to zgodi, bi se od 150 milijonov Evropejcev, ki še niso v Zvezi, pridružilo 60 milijonov Nemcev veliki mirovni organizaciji.

Jouvenel ne zanika važnosti tega odkritja, toda izraža bojazn, da je Chamberlain naklonjen nemškimi željam po koncesijah in privilegijih. Ker računa Nemčija z vojno med Rusijo in Poljsko, v kateri bi se okoristila, je nevarnost tem večja.

«Nemčija v, da sama še ni sposobna za vojno, toda neno razmerje do Poljske je vsak dan bolj napeto. Poljska vlada je z izgonom 30.000 Nemcev še povečala sovraštvo. Toda mi moramo biti lojalni. Vprašati se moramo, kako bi ravnali mi, ako bi gdanski koridor presekala Francija. Zato ni čudno, da Nemčija nestrno pričakuje dneva, ko bo mogla spremeniti v svoj prid vzhodne meje.»

Ako bi se člen 16. statutov Zveze narodov spremenil po nemški želji, bo Nemčija v slučaju ruskega napada na Poljsko vsled svoje nevtralnosti krila Rusijo pred drugimi veselemi in bi mogla s spretno politiko v svetu Zveze narodov razrušiti evropsko solidarnost.

«Temps» poroča iz Bruslja, da se francosko in belgijsko stališče glede varnostnega pakta skoraj popolnoma krljeta. Belgijka vlada smatra, da je izključena razprava o mirovnih pogodbah in Zvezi narodov, kolikor se tiče Porenja. Isto velja tudi za reparacije.

Nemčija mora priznati vse pogoje Zveze narodov, zlasti pa člen 16. njenih statutov.

Politične beležke

+ Slabo naletel. «Delavsko-kmetijski list», glasilo NDSJ, je po daljšem presledku, povzročenem radi gmotnih težk, pričel zopet izhajati s podporo nabiranih pol. Javnost ga sicer ni pogrešala, pač pa bi človek sodil, da je list s ponovnim izhajanjem slabo naletel, ker se pojavlja promptno po izglasovanju novega tiskovnega zakona. Toda stvar ni tako luda, ker je obnovljeni «Delavsko - kmetijski list» vrlo skromen i po obsegu i po vsebini. O kapitlaciji radičevcev navaja, da jo je vedno predvideval in pravi: «Njihovo (radičevsko) smrato vidi vsakdo, njihovo podlost vsakdo prezira, roka je jim celo radikalni, ki so jih sprejeli v svojo službo mesto Pribičevića.» Nadalje še pravi, da je zaman vsaka nada, s katero se nekateri tolažijo, da namreč Radić samo namerava radikale balkanske prevariti. V besedah, zato, da prevzara ljudstvo, se morda Radić še povrne k republikanskim frazam, toda delansko je Radić za vedno končal boj za republiko in samoodlobo narodov. Radičevci so likvidirali sami sebe, njihova napredna, objektivno revolucionarna uloga (vrlo komplicirana, op. ur.) v Jugoslaviji in na Balkanu pa je prenehala. «Kmetijski list» Pucljeve in Prepeluhove Zveze kmečkega ljudstva se sicer trudi, da tudi slovenske kmete vpreže v reakcionarni jarem, toda «Delavsko-kmetijski list» se nadeja, da bo razredno-bojevo delavsko gibanje zbralo vse sile delavskih in kmečkih pokretov za enoten, revolucionaren boj proti glavnemu sovražniku — vladajoči srbski buržuaziji, proti politični in socialni reakciji, proti centralizmu, proti kapitalističnemu gospodstvu, za republiko, za svobodo vsakega naroda, za svobodo delavcev in kmetov... Tokrat imenitno povedano, prihodnjič pa menda že pre - povedano...

+ Treba je izriniti čas! Zadnje trenutke pred sankcioniranjem novega tiskovnega zakona je dr. Korošec v «Naša Straža» izbrblja na govniški način, da je zlija golide gnojnice na dr. Žerjavo in SDS. Tako je v zadnji št. viki ponatisnila članek «Žerjav — Ni-

hag», ki ga je objavil 30. junija «Hrvat» in ki se ga ni upal ponatisniti noben drug list radi očividnih laži in obrekovanj. Niti slovit «Jutarnji list» se ni upal ponoviti «Hrvatovih» obrekovanj, ki so moral objaviti o tej zadevi popravek. Klerikalna «Narodna Straža» je občutila potrebo, da se zadnje trenutke pred uveljavljenjem tiskovnega zakona pavalja še enkrat v lastnem blatu, s čemer je ponovno pokazala, kako umeva svobodo tiska. Ugotavlja, da poleg tega «Naša Straža» še laže, da «Hrvatovih» trditve glede lene družbe «Nihag» še nihče ni poskusil pobijati, ker je ravno «Hrvat» par dni nato objavil popravek Jovana Bukovale, načelnika generalne direktorije šum.

+ Tomljenović in njegov sušaški list pri Radiću. «Sušaški Novi list» je končno res prešel v radičevski tabor skupno z lastnikom in urednikom, kakor je v «Dumu» najavil Stjepan Radić. List se je večeraj zopet prekrstil po starem v «Novi list» in objavlja, da sicer ostane zvest svojim starim in svetlim tradicijam, da pa mora v imenu Hrvatskega Primorja pristopiti k «akciji sporazuma» in jo podpirati, ker ona pod vodstvom Stjepana Radića preobrazila celo državo in Balkan. Tako je torej poslednji hrvatski ban, proglašen nekoč od samega Radića za «političnega krmaka», zopet enkrat srečno predsedal, in to ravno k Radiću, katerega je kot ban s posebno vnmemo preganjal... Kar se tiče lastništva «Novega lista», ne bo dr. Tomljenović več podpisal kot izdajatelj v imenu sindikata, ker mora po novem tiskovnem zakonu izdajatelj biti stalno nastanjen v mestu, kjer se list tiska, dočim dr. Tomljenović ne prebiva stalno na Sušaku.

+ Z RR večerje. Ko je vladna večerina sprejela zakon, ki duši tiskovno svobodo, je proslavila ta dogodek s sijajnim banketom v beogradskega hotela «Pariz», ki je trajal pozno v jutro. Da je gosposod večerja dobro teknila, o tem pričajo govori, ki jih objavlja «Vreme». Tako je radikalni poslanec gosp. M. Spalajković ob tej priliki nanil St. Radiću, o katerem je dejal, da je «eden glavnih pionirjev in delavcev za sporazum.» St. Radić je ravno tako, kakor je umel občutiti dušo hrvatskega naroda, občutil tudi trenutke vibracije hrvatske in srbske duše in ponudil roko srbskemu narodu. — Ako človek to čita, res ne vé, ali se je govornik norčeval, ali pa je govoril v trenutni duševni meglji. St. Radić je torej ed. glavnih pionirjev sporazuma, ker je nad šest let rovaril proti sporazumu, ko pa je sedel v zaporu, je naenkrat občutil vibriranje hrvatske in srbske duše ter milostno ponudil srbskemu narodu roko — iz zapore. No, na večerji je bilo res veselo, zakaj takoj nato so godci zasvirali radikalno, ki so jo radičevci spoznamo tako pesali, kakor so jo jim radikalji žvižgali. Samo, da veselo je!

+ Politika HSS vedno ista! Minister Pavle Radić je pred dnevi izjavil suradniku italijanskega lista «Epoca» na vprašanje, ali je sedanja politika HSS povsem nova politika, naslednje: «Nikakor ne, isto smo kakor takrat, ko smo bili z Davidovičem.» V zvezi z Lj. Davidovičem na so bili radičevci revizionisti, republikanci, nasprotniki državnosti in narodnega edinstva ter zaveznički boljševiške Moskve. Po omenjeni izjavi Pavla Radića so radičevci torej vse to še danes, ko se nahajajo v družbi z radikali. To se pravi, da se je gosp. Pavle Radić prav na debelo zlagal ali pa, da so radičevci izpremenili samo svojo taktiko, ne pa politike, kar so trdili utdi slovenski radičevci po znanji izjavi Pavla Radića meseca marca v Narodni skupščini. Alternativa, ki jo je nehoté postavil gospod Radić, torej ni preveč zavidna.

Iz demokratske stranke

Seja načelstva in izvrševalnega odbora SDS za ljubljansko oblast se vrši v soboto, dne 9. avgusta ob 20. v Ljubljani, v dvorani Kazine (I. nadstropje).

Tajništvo Samostojne demokratske stranke v Ljubljani naznanja svojim pristajšem, da se je preselilo 5. avgusta 1925 iz sedanjih prostorov v Narodnem domu v Kazinsko poslopje II nadstropje. Od 5. avgusta nanrej posluje tajništvo za deželo v Kazini, istotako tudi Zveza kulturnih društev in Društvo za zgradbo društvenih domov.

Vse ostale organizacije, kakor tudi tajništvo za mesto Ljubljana ostanejo še nadalje v Narodnem domu.

Po svetu

— Protifalšivska opozicija v senatu. Iz Rima poročajo o pripravah liberalne stranke za ustanovitev kompaktne liberalne opozicije v senatu, ki naj bi jo vodili senatorji Croce, Ruffini in Mosca.

— Italijanski kruh ljubljancem. Rimska «Epoca» poroča, da bo stalni žitni odhod pričel z gornjo parolo veliko propagando za dobavo cenenejšega žita. Mussolini je zagotovil tej akciji državno podporo v znesku 50 milijonov lir.

— Trgovinska vojna med Nemčijo in Španijo. Iz Madrida poročajo o naglem prekinjenju pogajanj za sklep nemško-španske trgovinske pogodbe. Ako ne pride med Madridom in Berlinom do sporazuma, izbruhne 16. oktobra med obe zavezniški trgovinska vojna.

— Kitajski delavci za nad. lje. o stavke. Na delavskem zborovanju v Kantona je bila sprejeta resolucija, ki pravi med

drugim: Najuspešnejše bojno sredstvo proti imperijalistom je stavka, ki ima važnejše rezultate nego jih more imeti bojkot. S stavko bodo ustavili ves pomorski promet in trgovino. Dokler je v naših rokah Hongkong, je zmaga naša.

— Sovjetska sodba o varnostnem paktu. Moskovska «Izvestija» se bavijo z nemškim odgovorom na Briandovo noto in pišejo med drugim, da sta dr. Wirth in Rathenau dobro razumela, da se Nemčija nikakor ne sme opirati samo na Anglijo, ako nima nobene druge opore med kontinentalnimi državami. Z vstopom Nemčije v Zvezo narodov, bi se Nemčija izneverila svojemu prijateljstvu do Rusije.

— Nemška komunistična poslance Höllein in Jadasch ne smeta več prestopiti praga nemškega parlamenta. Predsednik Reichstaga Löbe je ukazal uslužbencem v parlamentarnem poslopiju, da morajo v vsakem slučaju zabraniti pristop imenovanim poslancem.

Sokol

Jugoslovensko Sokolstvo in zlet hrvatskih separatističnih „sokolašev“

Proglas zagrebske župe Jugoslovenskega Sokolskega Saveza

Tik pred zletom «hrvatskega» Sokolstva pošiljamo celokupnemu članstvu sokolske župe Kralja Petra Svačića v Zagrebu sledeče bratsko sporočilo:

Jugoslovensko Sokolstvo šteje danes v svoji organizaciji okoli 80.000 članov, ki pripadajo po svojem političnem opredeljenju različnim političnim strankam, med tem ko je temeljna ideja jugoslovenske sokolske organizacije v narodno političnem (ne strankarskem) pogledu edinstvo naroda in države, v sokolskem pogledu edinstvo jugoslovenskega Sokolstva, a preko njega edinstvo slovenskega Sokolstva.

Ko je imelo lansko leto jugoslovensko Sokolstvo svoj zlet v Zagrebu, nastopile so proti zletu z najljubejšo harango svojih strankarskih glasil in svojih pristajev politične stranke, ki ne priznavajo ne državnega ne narodnega edinstva, ki so se celo postavile na protidržavno republikansko stališče. Njim so se pridružili tudi člani «Hrvatskega Sokolstva», ki enako ne izbirajo sredstev v teh napadih. Nočemo ponovno razkrivati vso ono mržnjo, ves bes, ki se je razlila na nas in na naše slovenske goste, ker je to še vsem v živem spominu.

Kljub temu ne moremo zamočati dejstva, da pokrovitelj našega zleta, naš ljubljenski kralj in kraljica pod dojmom razmer nista mogla prisostvovati našim proslavam.

Bratje in sestre! Dosedaj nam ni znan niti en slučaj, da bi bil kak član Jugoslovenskega Sokolstva oviral priprave za zlet «Hrvatskega Sokolstva», četudi na najneznatnejši način. To je dokaz Vaše visoke kulture, Vaše evropske vzgoje, Vaše jugoslovenske sokolske discipline in ne v zadnji vrsti Vaše krščanske ljubavi in vere, ki ne pozna malenkostnega zbadanja in otroške maščevalnosti.

Danes se vam javno zahvaljujemo za tako plemenito zadržanje in Vas pozivamo bratski, da vztrajate na tej poti, ker smo prepričani, da bo končno zmagala naša stvar na vsej fronti. Povsod na svetu so zmagala samo etična načela, dočim so zvočnice krilatice in olepšana gesla na prvi mah kakor raketa sicer sijajno zasvetile, toda isto tako naglo zopet otmenele in padle s svojih višin, na katerih niso mogle najti Arhimedove čvrste točke za oporišče.

V pričakovanju Vaše nadaljne popolne jugoslovenske sokolske discipline, ki še ni nikdar odrekla, Vas bratski iskreno pozdravljamo z našim iskrenim sokolskim: «Zdravo!»

Iz seje v Zagrebu v sredo, dne 5. avgusta 1925.

Starešinstvo sokolske župe kralja Petra Svačića v Zagrebu

Ameriški Sokoli, ki so bili napovedani, da pridejo večeraj zjutraj v Ljubljano, so brzojavno obvestili Jugoslovenski Sokolski Savez, da pridejo v Ljubljano danes zjutraj ob pol 9. z gorejskim brzojavkom. — Odposlanstvo JSS jih pozdravi na kolodvoru, nato nadaljuje potovanje proti Zagrebu. Starešinstvo JSS je sklenilo, da se ameriškim Sokolom ne priredi svečane sprejema, to pa zaradi tega, ker ni bilo točno znano, kdaj dosepejo ameriški Sokoli, ker je težko v delavnih dneh pozvati članstvo k sprejemu, zlasti še sedaj med poletnimi, ko je mnogo članstva odsotnega. Ameriški Sokoli bodo gotovo to upoštevali, ker se bratstvo in medsebojna ljubezen ne dokumentirata s hrupom in truščem, temveč s prijaznimi besedami in vzajemnostjo. Članstvo, ki more, naj se udeleži sprejema v civilu z znakom.

Bolgari in ukrajinski Sokoli ne pridejo v Zagreb. Po poročilih zagrebških listov se III. hrvatskega vsesokolskega zleta ne udeležijo bolgarski Junaki iz razloga, ker se ni otvorjen redni promet med Jugoslavijo in Bolgarijo. Ravnotako ne ukrajinski Sokoli, ker jim poljska vlada ne da vizuma. Ukrajince hosta zastopala na zletu dva delegata, eden iz Zagreba, drugi iz Beograda. Kakor se vidi, bodo separatisti sami proslavljali 100letnico hrvatskega kraljevstva.

Zabavni in godbeni odsek Sokola I. prireditel v nedeljo 9. t. m. izlet v Medno k. br. Cirmanu. Ker so člani zabavnega odseka ne moremo in ne smemo na lastnih prireditvah zabavati, se hočemo v nedeljo zato tembolji, tako da bomo vsi zadovoljni. Za zabavo, ples in dobro postrežbo preskrbljeno. Nasproti hiše teče Sava ter se lahko vsakdo tudi koplje. Zbirališče ob 2. uri na Taboru, odhod z vlakom ob 2.30 z glavnega kolodvora. Posebna vagona preskrbljena. Za člane obeh odsekov izlet

obvezen, drugo članstvo pa prosimo, da se ga v največjem številu udeleži. — Predsednik.

Sokol v Polzeli priredi v nedeljo dne 9. t. m. ob 15. uri na travniku g. Cvenkelna (poleg kolodvora) v St. Petru v Sav. dolini javen telovadni nastop. Vse prijatelje sokolske misli prosimo, da se prireditve v čim večjem številu udeleži. Železniske zveze so zlasti z ozirom na izletniške nedeljske vlake nadvse ugodne. Ker je poleg tega St. Peter priljubljeno izletišče zlasti Celjanom, pričakujemo obilne udeležbe. Zdravo in na svidenjel

Sodišče

Š Ostrejša obsodba ptujske in celjske nemškutarije. Nedavno smo poročali, da je celjsko sodišče z neverjetno nizko kaznijo obsodilo ptujskega Nemca dr. Scheichenbauera in urednika «Cillier Zeitung» Kolenika, ki sta dobila komaj po 150 in 100 Din denarne globe, ker je dr. Scheichenbauer objavil v «Cillier Zeitung» nesramno notico proti poslancu dr. Pivku. Slednji je vložil po svojem zastopniku dr. Kodermanu proti tej sodbi vzklic, kateremu je višje sodišče tudi ugodilo in obsodilo dr. Manfreda Scheichenbauera, zasebnega uradnika v Ptuju na 1000 Din globe, oziroma 14 dni zapore ter urednika Kolenika, sina bivšega nadučitelja iz Slov. Bistrice (!) na 500 Din globe, oziroma 8 dni zapore. Sedaj bo menda dr. Scheichenbauerjeva korajža nekoliko uplahnila.

Š Malo krvi mu moram spustiti, drugače ta norec ne bo odnehal. Udril sem te po njem, vlekem sem ga proč, pa vse ni nič pomagalo. Pa sem potegnili majhen nožič — vidite, tega-le gospod, ta ne more biti nevaren — pa sem mu ga malo dal. Pa ne iz hudobnega namena v prsa, trebul ali v hrbet. Ne! Tam spodaj sem malo potegnili. No, pa je tudi pomagalo. Takoj je spustil mogoče tovariša, prijel se je z obema rokama za meča in odšel. Pa res ni bilo nič hudega. Rana 1 dm dolga in 1 cm široka, pa tam v meči do sednega mišičja, to bi ne bilo nič. Še zdravnik je to rekel, da tam ni nobenega bistvenega organa. Navadno sedalo. Ta človek pa je šel že drugi dan zopet delati, pa je rano pregal in se mu je malo ognjila. Pa tudi to ni šlo nikamor drugam kot ven». Tako se je zagovarjal mizar Matija Tavčarjev iz Gorenje vasi, obtožen teške telesne poškodbe pred ljubljanskim delničnim sodiščem. Domači fant Osredkarjev, ki je na glasu kot hud prepeh, se je sprl in spoprijel z njegovim prijateljem Humarjem, katerega je vrzel na tla in ga obdelaval s postmi po glavi. Tavčar pa ga je na zgoraj opisani način rešil iz neprimetnega položaja. Senat je uvidel, da je bil silobran res potreben, vendar pa so bili sodniki mnenja, da bi ne bilo za to treba noža in ga je obsodil samo radi preko- račenja silobrana na 14 dni zapore.

Š Hud človek ste Jože Trobevšek iz Podhrucke pri Kamniku. Po pravici povejte, pa bo manj! Veste kaj vas dolže? Materi in pa sestri, ki je dobila mesto vas posestvo, ste grozili večkrat, da jima boste požgali. Drugič pa, da ste dne 10. maja vrgli v stelnjak 3 do 5 prižganih vžgalic. Vzplapolal je že za ped visok plamen, katerega pa so domači pravočasno zapazili in zadušili. Pogorela bi bila lahko vaša rodna domačija in morda še cela soseska. Pomislite, kakšno škodo bi bili lahko napravili! No kaj pa pravite k temu? Tako je nagovoril predsednik senata obtoženca. — Gospod to vse ni res! Mi se doma kregamo in molji ljudje bi se me radi iznebili. Pa sem šel tisti dan precej močno pijan od doma. Namenjen sem bil zopet v gostilno, da se po prepriu napijem in slučajno brez vsake misli požga sem prižgal cigareto, ko sem šel komaj 1 meter od stelnjaka. Dve vžgalici se mi nista vžgali, dve sta mi ugasilni, s peto sem prižgal, pa sem jo brez pomisleka odvrnil. Na požig še mislil nisem in tudi ne mislim. Ker so se vsi njegovi domači odpovedali pričevanju, da se izognejo še večjemu sovraštvu, je bil fant, ki je presedel že več kot mesec dni v preiskovalnem zaporu, oproščen. Odškodnine za zapor pa ne dobi, ker ga je sam zakrivil.

Iz Prekmurja

Prvo grozdje v Prekmurju. Zadnje dneve v juliju smo dobili na trgu v Dolnji Lendavi prvo grozdje. Lepe grozde muškatla je prodajal vinorejec Varga po 12 Din kilogram.

Cene žitu v Prekmurju. Od bogate žetve, kakor je videti, ne bodo imeli mnogo oni kmetovalci, ki se jim mudi za denar. Zunanji trgovci in, domači prekupeci pa plačujejo prave nizke cene. Včasih se kar tare naloženih voz pred mlino ali trgovinami. Vsi bi radi prodali, trgovci, ki tudi nima večjega kapitala, pa plača, kakor se mu zljubi. Lepa je prilika za naše tudi manjše trgovce ali mlinarje, da pridejo nakupovat naravnost med kmete. Zakaj so cene moki še tako visoke, če se nudi lepa pšenica danes 100 kg za 250 Din.

Svarilo kolonistov iz Macedonije. Pred kratkim se je razširila potom časopisa v javnosti vest, da se pripravljajo nekaj naših ljudi na izselitev v Macedonijo kot kolonisti. Tukajšnji kolonisti, Krek, Muškovič, Križanec in Rape, ki so se vrnili spomladi iz Macedonije, nas prosijo, naj opozorimo dotičnike, naj se ne prenašajo ter naj se obrnejo za nasvet na nje, ki so okusili dovolj gorja tam, kjer so jim gotovo ljudje obetali l. 1920. nebesa. Ti nesrečni kolonisti ki so po štirih letih trpljenja rešili le golo življenje, povedo, da jim je poginila vsa živina, ki so jo peljali s seboj, pridelali pa niso niti desetine semenja. Skoro vsi naši ljudje so dalje zboleli na malarijo, od sto družin pa je umrlo nad dvesto oseb. Za vse te navedbe dajo lahko pismena pojava. Kdor bi hotel kake informacije, naj se obrne na naslov: Agrarna zajednica na Benici pri Dolnji Lendavi.

Naši kraji in ljudje

Dr. Pivko: „Zeleni odred“

(Protiv Avstriji VI. Rame ob ramenu. Prva knjiga: „Zeleni odred“. Založil Klub dobrovoljcev v Mariboru; 12 slik, 1 karta, 128 strani, cena 20 dinarjev in poština.)

Maribor, dne 5. avgusta. Sredi poletja, ko so se naši ljudje razkropili na počitnice, ko počiva že dolge tedne vse našo kulturno življenje, je izdal dr. Pivko svojo šesto knjigo iz cikla „Protiv Avstriji“. Mogoče je prav, ko imajo naši ljudje več časa za premišljevanje in jo lahko v udobnem miru prečitajo ob tih uri v senčnih gajih ali ob sinjem morju naše sedaj tako širne domovine. Pivkove knjige so sicer pisane tako živahno, da jih je težko odložiti pred zadnjo stranjo, vendar bi jih morali vzeti vdrugič in tretjič v roke, da jih prebavimo do dna in širimo njegova klena zrna vsak v svojem krogu. Najnovejša njegova knjiga „Zeleni odred“ je za zlasti vzgojna in podučna, obenem dragocen dokument zgodovine našega osvobodjenja.

Avtor sicer skromno pravi, da je v novi seriji „Rame ob ramenu“ slika življenja jugoslovenskega odreda v Italiji in sodelovanja s Čehoslovaki od septembra 1917. do avgusta 1918. Čitatelj pa bo našel v njej še mnogo več. Predvsem pregledno psihologijo tedanjega časa, naših dobrovoljcev, avstrijskih bojevnikov, italijanske armade, italijanske javnosti, naše domaćine in pa obupno borbo naše osvobodilne ideje, ki ji je najbolj nasprotovala ignoranca zunanjega sveta, absolutno nepoznanje jugoslovenskega naroda v zunanjem svetu. Pisatelj pa ne docira, ampak samo pripoveduje v živahnem slogu romaneskne resnične dogodke, da sodimo sami.

Knjiga diha zdravja takratnih naših najboljših. Niso se preboleli uničujočega udara carsanskega neuspeha, ki ga je zakrivila italijanska nerodnost in že so po par dneh odločeni za nov šemejši boj proti Avstriji, katere uničenje pa še tedaj, v jeseni 1917, ni bilo v programu antante. Kljub temu je doktor Pivko pričel s svojim zelenim odredom v Italiji propagando pri avstrijskih batalijonih, ki so imeli velik odstotek ali večino slovenskega vojaštva, da s tem razkroji na fronti solidnost avstrijske vojske.

Uspeh je bil zlasti za stvar naše propagande pri zavezniških velik. Dobrovoljci so v tihih nočeh tik pred avstrijsko fronto zapeli „Lepo našo domovino“, „Kje dom je moj“, „Onam onamo“, „Rasla, mi je rasla“, — najmekkejša, ki so segale v dušo izmognjenih vojakov. In pesem jih je priključila.

Drzni načrti so zahtevali naših celih mož. Vedeli so, da končajo že v par urah na visicah, če jih zasajo avstrijski. Zato so jih voditelji trajno in temeljito vzgajali. Oficirji so bili močvurni tovariši, prijatelji. Knjiga nam kaže sliko, kako je Stane Vidmar vabil s temi dobrovoljci proste vaje. Sploh pa onim, ki so bili poprej Sokoli, ni bilo treba mnogo razlagati. Brez premišljanja so vstopali v dobrovoljce in dajali komandantu v roko strogo obljubo, da se bodo borili do smrti proti Avstriji in da tovarišev dobrovoljcev ne zapuste v nobeni sili. Pivko jih vzgaja v pravem narodnjaštvu, s katerim se morajo spajati druge vrline: poštenost, moralna dobrota, ker je sicer nacionalizem ljudem samo krinka za sebične in slabe namene. (To bi bilo treba tudi danes ljudem tisočkrat na dan ponavljati. Op. pisca.) Njegovi ljudje so čutili v sebi to višjo moralno silo in umevali visoke, daljne cilje osvobodilnih bojev. Pripravi narednik, ki si sicer noče delati skrbi s tem, kar je bilo in česar ne more več popraviti, hoče vendar z novim de-

njem dokazati, da ni bil slab človek in gre zato s komandantom na novo fronto, proti Bitolju ali Verdunu, kamor hoče.

Mimogrede čitamo tudi sliko tedanje naše inteligence, slovenskega klerikalizma, ki se je čutil radi katolicizma najbolj varnega pod Habsburžani, vidimo težave ne samo našega, ampak tudi češkega propagandnega dela. Doktor Benešev, v italijansko prevedeno knjigo je v Veroni kupil — samo en češki legionar, nihče drugi.

Kratko se dotakne pisatelj tudi karakteristike in delovanja jugoslovenskih odborov in svojega razmerja napram takratnim našim politikom. Dr. Pivko je hotel in moral s svojim odredom predvsem orati ledino v italijanski javnosti — z delom na fronti. In edino to nam je izvojevalo respekt. Saj nas dotlej sploh nihče ni poznal. Najlažje so v začetku naši uspeli, če so se izdali za Amerikance in — Japonce. In tako čutimo od stavka do stavka vso težino, s katero se je bilo treba boriti proti milijonskim težavam in predsodkom za naše osvobodjenje. Danes se moremo le čuditi, da smo kljub temu res svobodni.

Drobna knjižica je na prepletu tudi ljubkih, a resničnih idil, božič med dobrovoljci, — predvsem na prebogača dejani in misli. S hvaležnostjo jo odlagamo, da jo ob resni uri zopet in zopet prelistamo.

Pismo iz Bosne

Kladani, dne 3. avgusta.

V Sloveniji je nedvomno Kladani malo komu znan, čeprav samo po imenu. Kladani je trg, 50 km južno od Tuzle, ima 1100 prebivalcev in je sedež srazkega poglavarstva in raznih drugih oblasti. Prebivalstvo je večinoma muslimansko, izrazito spahovski, ne nekaj desetorice ljudi je orijentirano radikalno. Politiki so tu veliki, kakor splošno Bošnjaki. Osobito tuja premetrost na vse strani ter potem uravnajo svoj kurs. Hiše so še tipično turške, ljudstvo obogo, radnje (trgovine, bolje branjarje) mu neso malo. Raje pa sede celi božji dan pred dućanom, pušče cigarete in pijo kavo, brez vsake zarade, kakor da bi prišli za sekiro ali koso, njih najhujše strahilo. Bo že Alah dal! To samo mimogrede, da veste, s kom imate opravka.

Dne 28. julija so imeli vsi pravoverni muslimani od blizu in daleč romanje k polidru uro oddaljeni votlini, blizu sela Brateljevići. Kot tuja me je seveda romanje zelo zanimalo in bi je obiskal tudi, čeprav me ne bi zvala dolžnost. To Vam je bilo fesov in turbanov, peš in na malih bosanskih ključah. Kako ti tak Ibrahim Muhagić ponesno sedi v sedlu, kakor vitez iz tišoj in ene noči! Samo noge mu skoro po tleh drsajo. V dekoraciji so si nekateri nadeli puško ali revolver in pucali po. Pri nas obligatorični možnariji, tu pa moderna dvocevka. Streljali so neprestano v zrak, nesreče seveda nobene. V poletni sopolari smo se potili preko zložitnih gričkov, po senožitih in senčnatih bukovih gozdih. V mali dolinici ob potoku, v zatijih dreves, se je kar trlo muslimanskih romarjev. Pastra slika: bosanska narodna noša, široke hlače, telovnik, fes, turban, čilmi, publika a la turka in a la franka. Vse križem! Vmes kričijo limonadariji, kafedžije, slaščičariji, janjci na raznih. Alkohol ni, Alah ga ne dovoli. In pa, prosim, sam reis ul ulema Čauševića, efendija iz Sarajeva je izvolil s svojo suito, obstoječo iz dveh narodnih poslancev, posejiti prireditelje. Je to suh, sivolas starček z malo belo brado, flegmatičen človek. Vse priprosto, demokratično. Ulema sedi na trati prekrižanih nog ter puši cigareto v družbi selja-

kov. Če pa pride pri nas Prevzišeni! To vam je nervoznost! Tu v Bosni je ne pozna nihče.

In zakaj ravno romanje v ta gozd? Glavna privlačnost je podzemeljska jama. Par sto korakov nad potokom, na pobočju hriba, v gosti šumi, je velika naravna razpoka, kot portal ogromne katedrale v gotičnem slogu. Nasproti nam veje čuda hladan zrak. Skoro mraz nam je. Dobili smo borove treske kot baklje in mahnil v votlino. Velike dimenzije, tla sprva ravna, a se bočijo in drže navzgor. Vmes rupe, blato, kanja od stropa. Votlina je baše kilometer dolga, nisem je prehodil do konca. Srečavali smo pravovernike s šopom praproti ali bukovja pod pazduho. Oredu v jami, na zelenju se poklonijo Alahu.

V votlini je baše grob neke deklce. Baška variira na slovensko plat o onem korajžnem fantu, ki je šel o polnoči na pokopališče, da zasadi nož v križ. Tu diha deklca, doma v Plahovičih onstran Drinače, je stavila, da gre ponoči v to votlino in da zasadi nož v tla. In ga je v zmedzi zasadi v svojo haljino, pripevši jo k zemlji. No, od strahu je seveda umrla. Pa to je menda bilo že davno, da ni že več res. A domačin to sveto veruje, menda bolj kot koran.

Opoldan je molitev. Verniki stopijo v vrste okrog improviziranega odra, kjer sedi za preprogo prekrižanih nog sam ulema. Začne čudno petje nekega hodže. Arabski glasovi. Mnogi mrmra in molji, se klanja, pokleka in se bje s čelom ob zemljo, včasih posamno, včasih skupno. Kot bi veter vel po žitnem polju, porastem z živorečim makom. Prijemajo se za ušesa, kakor bi hoteli bolje čuti, gladijo se po licih. Seveda vsak sebe. Za nas nenavaden prizor. Ali večinoma se molitve udeležijo stari in narodna noša. A la franka jih je med njimi zelo malo. Mladine sploh ni zraven, temveč ob strani zbija šale. Po poklanjanju se oglašajo Čauševići. Razlaga bistvo stvarstva. Živih bitij, namen človekovega življenja na zemlji. Govori počasi, tekoče, razločno, glasno, preobčutljivo. V kratki srhrohvraščini. Vmes seveda izreki v arabščini, citati, imena njih prerokov, učnikov. Seveda: islam kot ideal vseh ver. To je povsod enako! A svoje vernike žigos kot nianice in ne po krivici. E, pišejo ga, pišejo, ne ravno tako kot naši Slovenci, vino bolj skrivajo, rakijo očito. Muhamed jim je zabranil vino, a rakije še takrat ni bilo. Ergo!

Ulema se čim dalje bolj razvema, kar bi mu spričo prejšnje stoletnosti težko pripisoval. Odvrača jih od izseljevanja v Turčijo in navaja svobodoljubnost naše države, ki je versko tako tolerantna. Značilno je: „Grohlie svojih pradedov zapuščate in se podajate v negotovost. Ne pomislite na težkoče v Turčiji, ste brez denarja, ne razumete njih jezika. Nihče Vam ne brani se poklanjati Alahu. Ne samo petkrat, temveč petdesetkrat dnevno se lahko poklanjate in nikdo Vam ne bo zabranil!“ Apelira nanje glede boljšega vzdrževanja verskih šol in džami, ki razpadejo. Stavja za vzved živost in marljivost pravoslavcev.

Utiš je: Islam je preveč konservativen, izumira, bolni mož... Ženski ni bilo nič, revije so doma zavite, zaprte, zaplankane. Domačini v Kladnu so nato še dva dni lumpali. Vse, kakor pri nas! In glej, ponoči so se drli baš kakor naši slovenski pijanci v kaki klerikalni gorski vasi. Imel sem iluzijo, da sem doma. Je tudi nekaj!

Družič kaj več, če dovolite g. urednik, in če bo čitatelje „Jutra“ zanimalo, seveda. Pozdrave v Slovenijo pošilja Veljko.

Mladi apaši

Ljubljana, 6. avgusta.

V Ljubljani, okolici in po raznih vaseh v kamniški okolici so se dogodili zadnje čase zelo predrzno izvedeni vplomi. Orožništvo in policijski organi so se trudili na vse pretege, da pridejo zločincem na sled, toda vedno zaman. Čisto slučajno pa je bil pred nekaj dnevi aretiran na glavnem kolodvoru elegantno obleden kavalirček, ki se je šopiril na peronu, podjetno opazoval

mlajša dekleta in se jim poskušal približati pod to ali drugo pretvezo.

Detektivom se je zdel sumljiv iz opisa v policijskem dnevniku in res niso zagrabili v prazno. Na policijski se je izkazalo, da je mladi elegant Viktor Kokalj iz Zadobrave pri D. M. v Polju, ki je kljub svoji 16 letom znan kot nevaren „kolesar“ in vplomec. Na policijski so sumili, da ima mladi podjetnej na vesti celo kopo raznih grehov. Toda kako izzbati iz njega skrivnosti?

Ta naloga je bila poverjena spretnemu kriminalnemu uradniku nadzorniku Zajdelu, ki jo je tudi izbrano izvedel. Seveda ga je stalo precej naporov in stikanja po deželi, da je dobil potrebne informacije in pa nekaj čakanja, da so prišli pod ključ tudi Kokaljevi komplici. Nadzornik Zajdel je kmalu ugotovil, da se je nahajal v Kokaljevi družbi še 20 letni Alojzij Sivec iz Presej pri Kamniku in vojaški begunec Stefan Bašelj iz Črnuči. Med nje pa je zahajal tudi 16 letni brezposelni pekovski vajenec Alojzij Pavčič iz Blok pri Logatcu, ki pa se je zadrževal večinoma v Ljubljani. Mladi potepuh je namreč pred nekaj tedni ušel svojemu mojstru pekovski mojstru Škulju v Cerknici. Najbolj podjeten izmed vseh in nekaj vodja mlade vplomske in tatinske družbe je bil Kokalj. Nosil se je vedno najbolj elegantno in držal se je zapovedujoče. Pri vsaki velkopotepnejši tatvini je šel prvi v ogenj sam. Policijskim organom se je naposled po dolgem iskanju posrečilo prejeti vse nevarne ptice. Dne 1. t. m. je bil aretiran Sivec, in sicer v Latermanovem drevovedu pri „guncnicah“. Dan prej je padel v roke pravici v Komenskega ulici Bašelj, 3. t. m. pa se je zapletel v mrežo še Pavčič, katerega je pobral detektiv na Kongresnem trgu.

Kokalji je sprva vse tatvine tajil in odločno zanimal vsako krivdo. Uporabiti je bilo treba vso spretnost, da se je mladi prevečanec končno udal in pričel naštevati svoje grehe. Tatiji pa so

„Grozote kanibalskih otokov“

je senzacija za Ljubljano.

poskušali tudi ostali, ki se sprva med seboj sploh niso hoteli poznati. Vendar so se naposled le omečali; treba pa jim je bilo preje „obljubiti“ cigarete. Vlom so skupno izvršili v lhanu pri Domžalah, kjer so odnesli posestnici Mariji Sičnikovi nekaj našega denarja, nekaj v ameriški valuti in srebrno uro v skupni vrednosti nad 2000 Din. V odstopnosti domačih so obiskali hišo Janeza Medica v Nadgorici pri Črnučah ter pobrali več srebrnega denarja, 6 zlatih prstanov, par zlatih uhanov ter večjo množico perila in obleke, v vrednosti 4136 Din. Nato so se pojavili v hiši Marije Ručigaj v Soteski in ji odnesli nekaj gotovine ter srebrno uro. Bašelj, ki je bil prej oblečen v vojaško obleko, se je po vplomu pri Medicu takoj preoblekel. Sivec se je udeleževal, kadar ni bila na programu kaka večja tatvina, tudi kot pramitli ženov kopalcem ob Savi na Posavju, Pavčič kot kolesarski tat po mestu in okolici. Kokalj kot žepar na trgu. Bašelj pa je oprezal za vsemi mogočimi prilikami, da stegne roko in pobaše eno ali drugo stvar v žep. Na aretovance pada tudi sum, da so vplomili pred par dnevi v Kino Tivoli in pobrali tamkaj čez noč spravljene tobake izdelke v vrednosti 3000 Din. Zaslivanje aretirancev se ni končalo in je upati, da se pojasnijo še drugi večji vplomi, ki so bili izvršeni zadnje čase v mestu in okolici.

Prenočevali so mladi apaši ponajveč po okoliških kozolcih in šupah, včasih pa so našli zatočišče tudi pri znanih na stanovanjih na Viču in Šiški. V svojih „prostitih“ urah pa so se zadrževali najraje pri gugalnicah v Latermanovem drevovedu. Tam so si poiskali dekleta, v bifeju so kupovali kranjske klobase in pijačo, pri fotografu pa so se pustili celo fotografirati.

Naš novi roman

Serija „Jutrovi“ romanov postaja prav pisana. Za ljudskimi romani, ki so budili zanimanje najširših slojev, je izšlo nekaj starih klasičnih, ki so prav tako zanimali splošno, nudili pa zopet nekaj povsem drugačnega in drugega, kakor prvotnoimenovani. Končno je vzbudil ogromno pozornost fantastični roman najmodernejši dobe, priveden iz francoščine, pa zopet namenjen „vsem“. Zato so ga tudi brali „vsi“, in nobenemu ni bilo treba skrivati tega zanimanja. Vmes pa vrsta krajših domačih literarnih proizvodov, kojih vsak-teri je imel svoj krog ljubiteljev.

Vrsta naših romanov je že prav impozantna in lepo ilustrira, kaj so naše mpočice po vojni želele in zahtevale. Ne le sloviti romanov „Hči papeža“, „Lutrozió Borgio“, „Velikega inkvizitorja“, marveč Clauda Farrèra, „Gusarje“, istega avtorja „Obsojence“, fletne in humoristične „Prigode Filipa „Collina“ in „Blagajno velikega vojvode“ Franka Hella (Sveda), veliko Dumasovo „Zvestoba do groba“ (La Dame de Monsoreau), slovitega „Luciferja“ iz pèresa Jeana de la Hirea, „Na počitnicah“ Gabriele Zapolske, Curwoodov „Onstran pragozda“, ter Lahovo „Slatinsko princeso“, Ignatusovo „Patra Kajetana“, Šorlijevega „Antikrista iz Trstenika“.

Impozantni seriji se pridružujejo sedaj

novi naši romani,

ki bodo, o tem ne dvomimo, v naši javnosti kar najbolj radostno sprejeti. Prvi teh naših novih romanov

prične v nedeljo.

Naš novi roman ima v prvem izdanju naslov

„Petero čutov“,

v drugem izdanju pa premenjen naslov „Kolera“.

Izšel je v jeseni l. 1924 v Parizu, njegov avtor je

Joseph Delteil.

Kdo je Joseph Delteil? (Izgovori „Žozéf Deltéjs“). Joseph Delteil je eden francoskih najmodernejših. Ni pri onih lanskih najmodernejših Kubičespredastih. André Germain je to še bolj moderne naravnost „raztrgal“ v svoji kritični študiji „De Proust à Dada“, drugačnega mnenja je pa kritik Bernard Fay (Panorama de la Littérature Contemporaine). Ta skupina ima tudi svoje ime. Njihova smer je

„le surréalisme“,

„realizem in pol“ bi se to reklo po slovenski. Kaj hoče, je obrazloženo v manifestu surrealizma, ki ga je napisal André Breton, najbolj uvaževana dela surrealizma pa so „Le Bon Apôtre“ (Dobr apostol) Philippa Soupaulta, „Deuil pour Deuil“ (Žalost za žlost) Roberta Desnos-a in najbolj vsestransko podzobe vzeta „Kolera“ Delteila, naš novi roman. K temu prideta še dva najnovejša romana, v avgustu 1925 izišlo „Potovanje Horaca Pirnela“ („Le Voyage d'Horace Pironelle“) Philippa Soupaulta, in „Bila je nekoč pekovka“ („Il était une Boulangerie“) Benjamin Péreta. To „pekovko“ še tiskajo. O „surrealizmu“ se tudi še lahko podučiš iz „Antologije nove francoske poezije“.

Kaj hoče in kaj je surrealizem? Na to vprašanje naj odgovarjajo drugi. Na tem mestu bo bolj zanimilo, bo li morda novi roman, hm, nekoliko —

dolgočasen?

Smemo pa obljubiti svojim poletnim bralcem in bralkam

prav prijetno presenečenje.

„Kolera“ ni dolgočasna, niti če jo imaš sam. Utegne pa postati strašna. Roman, kjer pride v poštev vseh „petero čutov“, tudi normalno ne more biti dolgočasen. Prej bi se smelo pričakovati nasprotno. In zares:

Ves svet gre k vragu, kolera ga decimira, in nazadnje zbeže ostanki naroda na barke, in z njimi na severni tečaj. Kako se obnašajo pred begom, na njem in pozneje, in kako je vse to opisano, to je — to je oni surrealizem Delteilov. Šele čez čas se zaveš, dragi bralec, da te avtor

„vleče“!

Da, vleče te! Kajti to opisovanje vseh upravnih nesmislov, vsega koncerta narodov, obnašanje vlad, vse to je

žaltnava humoristična satira

na današnjo dobo in na nas vse!

Komur pa ni do take satire, se bo pač bolj navduševal nad mlado Francozino, ki spasi ves svet in vodi svoj narod k odrešenju, dokler tudi sama ne najde svojega

odrešenja v ljubezni.

Brez tega namreč tudi roman moderne Amaconke ne more biti. Foch, Mussolini, Pašić in Radić v najmodernejšem francoskem romanu, vsi skupaj z mlado gospodično Eleonoro na severnem tečaju, da ubeže kugi, skupno s Francozi in Angleži ter Botokudi, in koliko ima opravka v tem romanu vseh petero čutov, to je zares „surrealistično“. Komur je do literature, evo najmodernejšega. Komur je pa za zabavo, — evo, za topli avgust kakor nalašč,

ELITNI KINO

Matica

Telefon 124.

Predstave ob:

1/5, 1/8, in 9.

Provostni umetniški

orkester svira pri vseh

predstavi.

Neverjetno kaj damam ugaša . . . ali

„PARIŠKI PUSTOLOVEC“.

Kolosalna senzacija v 6 dejanjih polnih razkošnosti, pustolovnih doživljanj in ljubezni . . . Režija in glavna vloga v rokah slovitega in splošno priljubljenega Friedricha Zelinka, v ostalih vlogah šarmantna Sibyll Smolova Heinrich Per in Ilka Grünig. — Izvanredno zanimiva vsebina — Izvrstna režija — Imenitna igra.

Kulturni pregled

Ljubljanska opera je pričela te dni s prvimi vajami za predstave, ki se bodo vršile za časa velesmaja. Dan otvoritve redne sezone še ni določen.

Boj za gledališko upravo v Beogradu. Že par mesecev se bje v Beogradu oster boj, ki je napravljen proti upravi Narodnega gledališča. Upravi očitajo, da je moralno in gmojno upropastila zavod. Prosvetno ministristvo je radi tega določilo posebno komisijo, ki je preiskala celo zadevo, v prvi vrsti delovanje intendanta Živojinovića. Na podlagi ugotovitev preiskave je imela biti celokupna gledališka uprava odstavljena. Ker pa se bliža nova sezona in se uprava še vedno na svojem mestu, so se nasprotniki vnovič spoprijeli v tisku. „Politika“ je te dni objavila nekakšno statistiko, s katero opravičuje delovanje Živojinovićevega vodstva. „Vreme“ pa se obrača proti obrambi G. Stanislava Vinaver objavila v njem pregled dela pod prejšnjim upraviteljem Predićem in sedanjim intendantom Živojinovićem. Ker dokazuje g. Vinaver slabe strani drame z argumenti v obliki repertoarja, ne bo nezanimivo, če ta pregled ponatisnemo zlasti še, ker je dramo v novejšem času vodil naš rojak g. Golič. Evo kaj so igrali prej

pod Predićem: Averčenko: Igra s smrtjo; Nicodem: Scampolo; Milutin Bojić: Uroševa svatba; Farrere: Bitka; Shaw: Hudčev čenec; Sremac: Zona Zamfirova; Bernard Kavanica: A. Ilč: Kesanje; Vojnović: Maškerat na podstrešju. Za časa ko je določal dramski repertoar g. Golič pa je bil spored naslednji: Čehov: Ivanov; Beneventa: Roka roko umiva, obe pa obraz; Strindberg: Bliskavica; Andrejev: Misel; Jukičević: Sonjkin; Sofokles: Antigona; Nicodem: Zora, dan, noč; Paracoli: Mala Biragi; Gerald: Če bi hotela. Zanimivo je primerjati ta in oni repertoar ter si napraviti o stvari, v kolikor se tiče napredka gledališča, lastno sodbo.

Iz umetniškega oddelka Jadranske razstave v Splitu. Med razstavnim odborom „Jadranske razstave“ v Splitu in med nekaterimi umetniki je prišlo do ostrih nesoglasij. Ker so bile slike Petra Bibića v razstavnem prostoru postavljene, je slikar odtegnil svoja dela. Isto je storil kipar Marin Studin, ki se je čutil takisto prikrajšana. — Največjo pažnjo med razstavljenimi upodabljaljočimi umetniki sta vzbudila Vinko Foretić iz Komize ter Marin Tartaglia iz Splita. Prvi je razstavil štiriinajst

slik, drugi pa deset, med katerimi je šest akvarelov, ki predstavljajo povračilne motive z Marjana. Pozornost vzbujata tudi Foretićeva kompozicija „Žrtve morja“, ki prikazuje elementarne morske borbe. Za portrete obeh slikarjev vlada med obiskovalci razstave velika zanimanje.

Razstava ruskega slikarja v Splitu. V Split je došel z ooka Raha ruski slikar Aleksander Leževnikov, ki je prinesel s seboj večje število pokrajinskih slik in portretov. Leževnikov kani prirediti razstavo teh del v prostorih Nar. gledališča. Po poklicu je slikar profesor risanja v Velikem Bečkereku.

Redukcija v orkestru dunajske Državne opere. Državna opera na Dunaju je morala radi donarnega stanja podvzeti celo vrsto redukcij, ki bodo naprbe v škodo njeni dosednji reputaciji. Oporni orkester, ki je štel doslej 137 mož, je skrčen na 110 oseb. Vodstvo gledališča je odpovedalo angažmanta cel vrsti dobrih pevcev, drugim pa je predlagalo znižanje plač v taki meri, da se umetniki znižano podpisati nove pogodbe. Med slednjimi se nahaja tudi tenorist Piccaver, ljubljene dunajske operne publike in Grosavenc ter Rikard Tauber.

Izredna sezona dunajske Velikopere se otvori dne 11. avgusta s Puccinijev „Madame Butterfly“, katero bo dirigiral kapelnik Ezisto Tango.

Domače vesti

Ni bil atentaaat, temveč morská volkulja

V tržaški »Sera« od 3. t. m. čitam sledeče poročilo iz Zagreba:

»V Zagreb je danes dospela iz Baške vest, da se je Stjepan Radić včeraj popoldne nahajal v veliki nevarnosti. Malo je manjkalo, da ga ni požrla samica morskoga volka. Kakor je znano, se Radić s svojo družino nahaja nekaj dni sem v Baški na otoku Krku in se vsak dan koplje v morju. Baška ima čudovito obal in kristalno čisto morje, ki ga vedno obnavlja močan tok, ki se vije med otočičima Oolim in Privčem. Po tem morju, ki spominja stoletnih bojev med Uskokii in Benečani, strašijo v poletju skoraj vedno morskí volkovi, ki se zaganjajo za tunj in delfini, katerih je zelo veliko v teh vodah. Dogaja se, ali poredkoma, da se, radovedna kakor vse ženske, tuptam kaká samica morskoga volka zaleti v mali baščanski zaliv, ker jo pač privablja duh mesa ljudi, ki se tu kopljejo.

Gospod Radić se je nekoliko preveč oddaljil od obale. Kar se mu približa morskí volk in, kakor bi ga hotel interviewati, trikrat zakroži okoli njega. Radić, kratkoviden kakor je — ni opazil nič, pač pa so opazili baščanski mornarji in ribiči, ki so prestrašeno začeli kričati in mu pohitili na pomoč s svojimi okretinimi čolni.

Ko so gosp. Radića spravili na varno, se ni malo čudil nesreči, ki mu je pretila, in se je v svoji dobrovoljnosti šalil, češ, da ga je tudi Pašić hotel požreti, pa ga je izbljuval iz ječe, kakor je kit izbljuval preroka Jona po tridnevem ječinstvu v svojem železcu.

V Baški se je začelo govoriti, da se je dogodil čudež, in Radić je povabil prijatelje na teraso hotela »Velebita«, kjer jih je počastil z viškim opolom in izpustil govor, v katerem je proslavljal morské volkove, češ, da so bolj človeški kot pa oni na suhem.

Moj Bog, in jaz sem bil med tistimi, ki so verjeli, da so grdi zarotniki pripravljali atentat na gosp. Radića! Prosim oduševanja, volkulji pa izrekam svoj gnus in svoje zaničevanje.

M. A. C.

* Minister dr. Sršić in Vukčević na Bledu. Včeraj dopoldne sta prispela v Ljubljano ministri za izenačenje zakonov dr. Milan Sršić in prosvetni minister Velja Vukčević ter takoj nadaljevala vožnjo na Bled, kjer sta bila sprejeta od kralja v avdijenci. Minister dr. Sršić je prinesel med drugim kralju v podpis tiskovni zakon.

* Imenovanje. Vitezom francoske častne legije je imenovan g. Albert Mousset, beograjski dopisnik pariškega Journala des Débats, pisatelj in velik prijatelj našega naroda.

* Mednarodni kongres uradnikov in tehnikov se vrši v Kodanju od 27.—30. sept. Javljeno so sledeči referati: o zahtevi posebne zakonodaje za uradnike, o osemurnem delavniku in o organizaciji trgovskih potovanj.

* Izpovedbe v diplomatski službi. Tajnik našega poslanstva v Carigradu Aleksa Gjonović je pridelen v službovanje ministrstvu za vnanje zadeve. Imenovanje so: tajnik v ministrstvu za vnanje zadeve Dragiša Stanojević za konzula v Gradcu, tajnik v ministrstvu za vnanje zadeve Radovan Petrović za tajnika našega poslanstva v Parizu in tajnik v ministrstvu J. Cvetiša za konzula v Pireju.

* Imenovanja v državni službi. Pri glavni carinarnici v Murski Soboti je imenovan za upravnika Milan Jovanović, doslej služboval pri carinarnici v Čakovcu. Z odlikom ministra za narodno zdravje sta imenovana za sekundarna zdravnikar: dr. Mihael Kamin na internem oddelku splošne bolnice v Ljubljani in dr. Drago Hočevar na kirurškem oddelku javne bolnice v Celju.

* Imenovanja in premešče v poštini službi. Imenovane so: za pripravnico v 4. skupini III. kat. 2. stopnje Pavla Kavčič v Ljubljani; za pripravnico v 4. skupini III. kategorije 1. stop. Nežika Anderlič v Ljubljani; za pripravnico v 4. skupini III. kat. 1. stop. Albin Kunstler v Ljubljani; za pripravnico v 3. skupini kat. zvančnikov 4. stop. Blaž Črepinšek v Celju; za pripravnico v 4. skupini III. kat. 1. stop. Jakob Pavalec v Marenbergu; za pripravnico v 4. skupini III. kat. 1. stop. Ivo Pahor v Mariboru; za pripravnico v 2. skupini kat. zvančnikov 1. stop. Vekoslava Adamič v Ljubljani in Marica Perovšek v Doljem Logatcu. Premeščene so: Terezija Znidaršič iz Dolenje Logatca v Planino pri Rakeku; pripravnica Pavla Zajc iz Maribora v Apače; pripravnica Gabriella Lesjak iz Ljubljane v Moste pri Ljubljani; činovnica Frida Baretto iz Maribora 1 na Maribor 2; pripravnica Marija Lort iz Maribora 2 na Maribor 1; pripravnica Ivanka Grad iz Novega mesta v Žužemberku; pripravnica Josipina Glazar iz Dolenje Lendave v Beltince; činovnica Marija Hladnik iz Maribora v Fram; činovnica Marija Rabič iz Celja v Mežico; činovnica Anka Kupec iz Celja v Ljubno; pripravnica Vera Plehan iz Murske Sobot v Krizevce v Prekmurju; pripravnica Frida Huttman iz Ljubljane v Krško vas; pripravnica Angela Šavpah iz Novega mesta v Staro Cerkev pri Kočevju; pripravnica Anica Kokot iz Slatine Radencev v Dolno Lendavo; pripravnica Matilda Bervar iz Celja k sv. Pavlu pri Prebodu; pripravnica Mara Podgornik od Zgornje Sv. Kungote v Maribor; činovnica Terezija Znidaršič iz Planine pri Rakeku v Ljubljano; pripravnica Marija Dovžan iz Žužemberka v Novo mesto; pripravnica Ljudmila Bajec iz Kočevja v Sodražico; činovnica Frančiška Kastelic iz Kranja v

Medvode; činovnica Krista Škerlec iz Ormoža k sv. Tomažu pri Ormožu; pripravnica Mihaela Killer iz Kranja na Brezje; pripravnica Marija Lesnik iz Maribora k sv. Lovrenca pri Mariboru; pripravnica Marija Zor iz Ljubljane v Stično; pripravnik Rafael Treven iz Ljubljane 1 na Ljubljano 3.

* Železniške oiašave za »Ferjalni Savez«. Prometni minister je odredil, da se četrtinska železniška vožnja za člane Ferjalnega saveza podaljša do 15. septembra.

* Šola za higijeno v Zagrebu. Kakor znano, se ustanovi v Zagrebu šola za higijeno, v kateri se bodo gojenci ministrstva za narodno zdravje strokovno izobraževali za higijensko službo v naši državi. Za šolo se zgradi potrebno poslopje in je v to svrhu že odobren primeren kredit. Temeljni kamen za poslopje se na svečan način položi dne 16. avgusta.

* Krošnjarenje v obmojnih krajih. Po izkazani potrebi je minister za trgovino in in industrijo razveljavil odločbo o prepovedi krošnjarenja v obmojnih okrajih z dne 25. junija 1923, ki je bila objavljena v »Ur. listu« z dne 24. julija 1923.

* Največja naša ročna ladja. V Regensburgu ob Donavi se je vprico komisije brdarskega sindkata SHS vršila poskušna vožnja največje naše rečne ladje »Dubrovnik«. Poskušne vožnje so se udeležili zastopniki našega konzulata v Münchenu in člani naše tamkajšnje kolonije. »Dubrovnik« je bil leta 1913, zgrajen za Madžarsko pod imenom »Almas« ter je bil v madžarski službi do konca svetovne vojne. Naše oblasti so ga poškodovanega zalotile v Oršavi, odkoder je bila ladja odpravljena v Regensburg ter tamkaj popravljena in obnovljena. Dobil je ime »Dubrovnik«. Sedaj je to naša najmodernejša ladja tega tipa v rečni plovnosti. Ladja je last prometnega ministrstva. Ladja je napravila poskušno vožnjo od Regensburga do Pasave, kjer se nahaja v popravilu še 29 ladij.

* Obrtna razstava v Ljutomeru. V nedeljo 9. avgusta otvoril obrtništvo v Ljutomeru in ljutomerskem okraju razstavo svojih izdelkov združeno z izdelki vajencev in ostane do 16. t. m. odprta. Prireditve gotovo pritegne celo vrsto obiskovalcev in priljani trg ljutomerski in krasno romantično okolico. Želeži je, da tovariši obrtniki iz mariborske oblasti posvetijo pažnjo temu kulturnemu delu, ki kaže smisel in čut za napredek in v lepem številu obiščejo ljutomersko obrtno razstavo. Legitimacije v znesku Din 15, ki veljajo kot vstopnica v razstavo in upravičujejo k polovični vožnji v Ljutomer, se dobe za mariborske obiskovalce v pisarni zveze Grajski trg 1, drugod pa pri vsaki zadrugi. Železniška zveza v Ljutomer je zelo ugodna. Splošna zveza obrtnih združenj v Mariboru.

* Cerkljsko jezero usiha. Cerkljsko jezero v zadnjih dneh hitro izgublja svojo vodo, ki bo v kratkem popolnoma izginila. Prav zanimivo sliko nudijo sedaj jezeru velike jate galebów, čapeli, divjih rac in lastav, ki se sedaj, ko odteka voda, hranijo z ribami, ki so ostale na suhem.

* Novi disciplinarni predpisi za srednje šole. Ministrstvo prosvete je izdalo nove disciplinarne predpise za dijake srednjih in strokovnih šol. Dosedanji disciplinarni predpisi so se obenem razveljavili.

* Proslava 30 letnice obstoja prometnega društva na Bledu, združenja s slavnostno otvoritvijo razglednega stolpa in velikimi prijeteljskimi plavalnimi tekmi, se ne vrši, kot je bilo prijavljeno, 9. t. m. temveč je prestavljena na nedeljo 23. avgusta. Prosim, da že vsa povabljená društva in posamezniki vzamejo to na znanje. Razpored proslave in plavalnih tekem sledi še tekom tedna.

* Otvoritev Krekove kočé na Ratitovcu. Turiste in domačine, ki se nameravajo udeležiti otvoritve Krekove kočé na Ratitovcu dne 9. avgusta, opozarjamo, da se vrši poleg službe božje na Privočju ob 8. zjutraj, tudi maša pri koči na vrhu Ratitovca ob 11. dop. Avto Škofja Loka—Železniki vozi poleg redne vožnje ta dan tudi zjutraj od turistskega vlaka in se vrača na večerni turistski vlak.

* Posestniki obrtne in industrijske razstave v Sremski Mitrovici, ki se vrši od 16.—25. t. m. imajo 50% popusta po železnica. Vozne karte, legitimacije ter podrobneje informacije se dobe pri »Putniku« na Dunajski cesti, Palača Ljubljanske kreditne banke.

* Zoper mole najboljše sredstvo. »Tarmol« izdeluje Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg št. 10.

* Avtomobilska nezgoda v Savinjski dolini. V sredo proti enajsti uri dopoldne se je vozil g. Pitamic iz Celja od Sv. Petra v Savinjski dolini proti Zalcu k poroki. V avtu g. Kokolja iz Gaberja, ki ga je vodil zelo spreten sofer, je sedela poleg g. Pitamice njegova nevesta in še dve osebi. Kar nenadoma je pri cestarjevi hiši blizu križišča železnice in državne ceste pošla pnevmatika na levem zadnjem kolesu in takoj na to tudi desna pnevmatika, kar je povzročilo, da je začelo avtotakso na vse strani zanašati. Sofer je vozil 60 km na uro in je bil dovolj spreten, da ni voza zavrl, kajti sicer bi se bila sigurno zgodila strašna nesreča. Tako pa je avto drsal dalje in ko je skočila s kolesa tudi druga pnevmatika, je dvignilo voz in ga vržlo par metrov daleč na travnik. Avto se je v zraku prevrnil in je potnik pokril. Zgodilo se k sreči ni nobenemu nič hudega, le strahu so prestali obilo. Lastnik avtotakse ima obšutno škodo, kajti pnevmatika je bila nova in karoselija je vsa porušena.

* V službi se je ponesrečil. Na Trojanah se je pripetila v torek komisariju finančne kontrole v Celju g. Muc nezgoda, pri kateri si je zlomil roko. G. Muc se je na službenem potovanju vozil z avtomobilom iz Ljubljane in pri tem ponesrečil. Spravili so ga v celjsko bolnišnico.

Toro, prsne karamele so Vaša najcenejša zdravila.

„Grozote kanibalskih otokov“

je naslov veličastne, ljubavno pustolovne drame v 7 velikanskih dejanjih. Veličastni vodopadi Vailone nadkričujejo vse do sedaj podobne pesnitke. V glavnih vlogah lepi Roman Novara in lepa Alice Terry, katerim je osigurana osvojitve vseh sreč! Film se je t. dni predvajal v Zagrebu kljub hudi vročini 9 dni pri razprodani hiši! Pozor na razstavljene slike! — Cene navadne! — Izven programa: občeprijavljeni novi »PATHE JOURNAL«.

LJUBLJANSKI DVOR
kino Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., 6., 8 in 9. — Ob nedeljah ob 11., 3., 5, 6., 8 in 9 uri.

* Požar v Splitu. Kakor javljajo iz Splita je tamkaj v torek v lesenih tribunah Šokola in Haduka izbruhnil požar, ki je uničil vse nad sto metrov dolge tribune s skladiščem orodja in garderobe Šokola Tribune so bile zavarovane za 120.000 dinarjev, vendar je škoda mnogo večja. Težko je prizadet Šokol, ki je prišel ob svoje poletno vežbašče.

* Obesil se je v Zagrebu 27 letni ruski državljani Peter Hudjakov, uradnik tvrdke »Tungrams«. Hudjakov je rodom iz Tobolska v Sibiriji ter pristojen v Kijev. Vzrok samomora je baje nesrečna ljubezen.

* Dan brez kriminalne kronike v Zagrebu. Kriminalni oddelček zagrebskega policijskega ravateljstva ni prejel včeraj nobene prijave. Nedvomno zelo redek dogodek, ki se ne pripeti vsako leto.

* Nova velika tihotapska afera v Osijeku. V Osijeku so se t. dni odkrili novo velike tihotapske afe, s katero je bila država škodovana za več milijonov dinarjev. Podrobnosti še niso znane, ker se varuje o razvoju preiskave za enkrat najstrožja tajnost.

Iz Ljubljane

Belo roblje

Hudo je, če zapaziš, da nisi duhovit. Še huje je, če tega ne zapaziš. Kdo stori nujno potrebno prijateljsko uslugo kolegi »Narodnemu dnevniku« (ki je čez in čez en sam macafizelj)? Pred tremi dnevi je napisal: »Odkar je na stopila vlada RR. poje boben po vaseh. Tu naj finančna oblast končno poseže vmes.« To se pravi, naj se upre vladi RR. ne — li? Morda so hoteli reči tudi kaj drugega, pa so padli zopet v svoj žargon, ki je razumljiv le slovarjem? Verjetno Bistvena pa ni bedarija, ki je narodne dnevnice tako spekla, namreč ono o delegaciji. »Vic« nepristojne duhovitosti je v tem, da dnevnik ljubljanskih tudi — radikalov in še Puclia povrh tako opozicijsko ekstemporira: »Odkar je nastopila vlada RR. je davčni aparat napel vse sil«.

Ali je RR kriv, ali nič? Če je, ne more finančna oblast nič. Če ni, kaj pa potem bulazniš o teh svetih črkah? Pa bo menda že res, kajti kdo je bolje informiran o namenih in direktivah RR. če ne njeno glasilo? Sai si vendar officioz, prijatelji! Ali naj te jaz opominjam na dolžnost?

Se odgovarjalo bi sedaj. Mesto da si mi hvaležen, da te edino jaz na tem mestu vnamam resno! M. A. C.

u— Tečaj za obrtno knjigovodstvo v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani ponovno opozarja obrtništvo na prireditve knjigovodskega tečaja v Ljubljani, ki se namerava otvoriti v ponedeljek dne 10. avgusta. Tečaj je brezplačen, le potrebščine v tečaju se po nabavi cenj zaračunajo. Obrtniki in obrtnice naj se poslužijo te prilike in takoj prijavijo svojo udeležbo v pisarni urada, Dunajska cesta 22 od 8 zjutraj do 2. popoldne.

u— Orljuna v Šiški priredi v nedeljo dne 9. avgusta pri Stepiču vrtno veselilo. Na sporedu je godba, petje, šaljiva pošta itd. V slučaju slabega vremena se prireditve vrši v notranjih prostorih Začetek ob 3 uri popoldne. Vstopnine ni. Vabljeni so vsi pristaši jugoslovanske ideje.

u— Najnoveše bluze, otroške in damske obleke, priporoča Kristofl-Bučar.

u— Kolesarsko in motokiklistično društvo »Sava« v Ljubljani vabi člane in članice, da se udeležijo v nedeljo dne 9. avgusta izleta v Domžale o priliki proslave trga. Zbirališče popoldne ob pol 2. uri na Sv. Jakoba trgu.

u— Male tatvine. Mariji Svetkovi iz Sadinje vasi je v sredo dopoldne neznan prijatelj tuje lastnine odpeljal izpred Škofije dvokolesni vozček, vreden 500 Din in sicer v času, ko se je mudila pri prodajanju zelenjave na Vodnikovem trgu. Poizvedovanja za tatom so bila brezuspešna. — Zasebnici Angeli Knolovi, stanujoči na Selu št. 56 je odnesel nekdo iz spalne sobe za 160 Din raznega perila.

u— Vlom v barako. V zidarsko barako za novo stavbo pošne delavnice v Rebovi ulici je v noči na 5. t. m. vlomil neznan svedrovec in pokradel poltrgu Francu Skubicu suknič ter nekaj tonletnih potrebščin. Stavbenemu praktikantu Leopoldu Bričlu njegovo delavno obleko v vrednosti 150 dinarjev ter Stavbni družbi za okrog 400 dinarjev raznega zidarskega orodja.

u— Ukradeni kolo iz dvorišča hiše na Rimski cesti št. 7 je t. v sredo dopoldne ukradeno Alfredu Schumiju 3000 Din vredno črno pleskano, zelo lahko kolo znamke »Jogo«. Tatvine je sumljiv neki okrog 30-

letni moški, visoke sloke postave, udrtega obraza, sivo oblečen, s sivim klobukom širokih krajev, izsedljetil tatu, odnosno klesca, dobi 1000 Din nagrade.

u— Cestni napad. Ko se je peljala zasebnica Jelica Delenardo, stanujoča na Cesti v Rožno dolino št. 40 v sredo okrog 19 ure s kolesom po Črni poti, sta ji stopila pod ktrv »d-bellm hrbom« nenadoma nasproti dva meška in jo prisilila, da je stopila s kolesa. Nato sta jo surovno pogr-bila in zadrževala, da ji nima izročiti denar. Ženska je v strahu tekla naprej v nedrje po denarnico, nato pa in je eden izmed lopovov udaril po roki, da ji je denarnica izpadla. Napadalec se je nato sklonil in pobral iz denarnice vsoto 40 Din. Napadalec sta nato izginila v smeri proti barju.

u— Politične prilave. Od srede na četrtek so bili prilavljeni policiji sledeči slučaji: 3 tatvine, 1 ponesreba, 1 telesna poškodba, 1 napad, 1 izred, 1 ponad psa, 1 prestopke žaljenja straže, 3 prestopke kaljenja nočnega miru, 1 poheg od doma, 1 prodaja sumljivih predmetov, 1 prestopke navijanja cen in 9 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacija je bila izvršena 1 in sicer radi beračenja.

Iz Maribora

a— Obrtno gibanje. Pretekli mesec so bile v Mariboru prijavljene le tri nove obrti, dve branjarji ter eno transportno podjetje. Odjavljenih ni bilo pet obrti.

a— Narodno — gospodarska vest. Že dalj časa je bilo govora o krizi lesne d. d. »Drava«, ki je izrala po prevratu odlično vlogo v našem narodno — gospodarskem življenju v Mariboru. Včeraj se je vršil občni zbor »Drave«, na katerem je bilo ob udeležbi 99 odst. deležev sklenjeno črtati z dnevnega reda točko likvidacije podjetja, ki je kljub težavnim razmeram na lesnem tržišču svojo krizo prestalo. »Drava« bo torej obstajala v sedanjih obliki tudi naprej, kar z narodno — gospodarskega vidika ob severni meji iskreno pozdravljamo in ji želimo mnogo procveta. Upravni svet in ravnateljstvo je dobilo včeraj soglasno absolutorij. Oba sta vedno častno podpirala naše narodne in kulturne ustanove.

a— Vpisovanje v obrtno — nadaljevalno šolo za šolsko leto 1923.—24. Vpisovanje vajencev in vajenk v o-n šolo prične danes in se vrši vsak dan, tudi ob nedeljah od 9. do 11 ure v vložišču mestnega magistrata v Mariboru. Vpisati se morajo vsi vajenci in vajenke, bodisi da so že bili lani v šoli, bodisi da so na novo stopili v uk. S seboj naj prinese zadnje šolsko izpričevalo in 20 Din vpisnine. Delodajalci in delodajalke se vabijo, da napotijo svoje vajence in vajenke čimprej k vpisovanju, ker mora imeti vodstvo do začetka septembra zbrane vse materialje. — Šolski odbor o-n šole v Mariboru.

a— Dijaška stanovanja v Mariboru. Vsi starši, ki so se obrnili glede na stanovanja za svoje otroke na Učiteljski dom v Mariboru ali na podpisane, kakor tudi drugi starši, ki nameravajo dati svoje otroke v šolo v Maribor, se obveščajo, da se dobe pri Odseku za naraščaj seznanji razpoložljivih stanovanj za dijake in dijakinje. Odsek za naraščaj bo dal ta seznanj tudi natpisni v prihodnji številki »Učiteljskega tovariša« kjer si ga vsakdo lahko prečita in stopi v dogovor s stanodajalci. Odsek za naraščaj pa je pripravljen tudi med letom sporazumno s starši, ravnateljstvi šol in stanodajalci urejevati stanovanjsko in prehranjevalno vprašanje našega dijaštva. Kdor želi tozadevno kakega polasniti, naj se obrne (z znamko za odgovor) na naslov: Anton Skala, strok. učitelj v Mariboru, Koroševa ul. št. 5, II. nadst.

a— Cene jedil v hotelih. Ta teden bežezi cenik v boljšem mariborskem hotelu sledeče cene: Juha 2 Din, prikuhe 4 Din, omake 3 Din, telečja pečenka 12 Din, goveje me so 8 Din, guljaš 5 Din, svinjska pečenka 13 dinarjev.

a— Srebrna poroka. Nadučitelj mariborske kaznilnice z Miško Cizelj in soproga Kristina sta dne 4. t. m. v večjem krogu prijateljev in znancev proslavila 25-letnico svoje poroke. Nekdanjemu »vandrovcu« svetemu rodoljubu in odličnemu našemu somišljeniku g. Mišku iz srca želimo, da s svojo dobro družico v zdravju, sreči in zadovoljstvu dočka vsaj še obe poroki z dra gocenima prilastkoma.

a— Izredna surovost. V soboto zvečer je posestnik Anton Viher v Hečah počakal 24-letnega kovaškega pomočnika Hinka Štauberja pred kovačnico, ko je šel z dela. Komaj je stopil Štauber iz delavnice, ga je Viher z vso silo mahnil s polenom po glavi in ga podrl na tla. Prelomil mu je lobanjo, radi česar je padel Štauber v nezavest. V takem stanju ga je Viher zavlekel v bližnjo drvarnico, kjer je Štauber ležal celo noč v nezavesti. Šele včeraj so ga prepeljali v mariborsko bolnico, kjer so ga morali operirati.

Iz Celja

e— Moderna reklama. Tukajšnji tvrdka Goričar & Leskovšek je zaprosila mestno občino za dovoljenje, da bi smela v raznih delih mesta namestiti svoje reklamne table. V sredo je občinska magistratna komisija izvršila lokalni ogled po ulicah in trgih, dočim odločitve o dovoljenju še ni. Tvrdka ima že 12 takih tabel, a namestila bi še kakih 20 večjih tabel in kioskov. Ti bi imeli biti postavljene po trgih in lično opremljeni, da bi se podali znežaja okolice. Nasprotni farne cerkve pa bi naj bila še izredno velika tabla na steni hiše Glasbene Matice.

e— 50-letnica cinkarne. Avgusta meseca leta 1875. je bila ustanovljena v Celju državna cinkarna, ki je kmalu potem začela z obratom. Delala je v raznih dobah v manj-

šem ali večjem obsegu in z zelo različnim uspehom. Tako obhajla to veliko podjetje letos svojo 50-letnico.

e— Nesrečni alkohol! V torek proti večeru se nam je nudil grd prizor, ko je hotela docela pijana družba iti še v novo Kirbischevo gostilno pred Narodnim domom. Pri tem poskusu pa je zmagal nad enim gostom demon alkohol in ga vrzel po tleh. Oba druga oltanca sta ga vlačila za noze in ga spravila »nat v bližnji hlev«. — Dolje prihajajo iz Gherja pritožbe o silnem razgrajanju v neki krčmi, ki je bila šele pred par dnevi otvorena. In kaj pa v mestu, ki ponaši prečesto ni miru?!

e— Za ruske begunce so nabrale učenke mestne šole 495 Din, katero vsoto je upravno vitezstvo poslalo komiteju za prireditve ruskega dneva v Beogradu.

e— Izkop italijanskih vojakov. V torek dne 4. avgusta se je po nalogu italijanskega ministrstva za vojno mudri v Celju vojaški kurat iz Italije, da prekleđa grobove italijanskih vojakov, ki jih je pri nas nekdo izkazal za svetovne vojne. Kurat je vzel s seboj seznam grobov in je izjavil, da nameravajo vse vojake izkopati in njihova trupla prenesti v Ljubljano na skupno groblje.

e— Nezgoda na kolodvoru. Na tukajšnjem kolodvoru se je v sredo popoldne ponesrečil skladiščni delavec Franc Verdev. Moč je hotel skočiti s premikajočega se stroja, a je stopil tako nesrečno, da mu je odtrgal nogo pri stopalu. Nesrečnika so odpeljali v bolnico.

Iz Trbovelj

t— Sprememba lastnika Avto-družbe. Avto-družbo je prevzel z 2. t. m. namesto odstopivšega g. Josipa Strojca g. Pavel Rozin, ki se je pravkar vrnil iz Amerike. Družba je sedaj v rokah dveh podjetnikov: g. Pavla Rozina in Miloša Rozina, ki je bil že poprej solastnik. Oba izjavljata, da se bosta potrudila, da bo Avto-družba pri vzdrževanju rednega prometa v Trbovljah in na deželo v različne kraje še bolj funkcionalna, kakor je bilo dosedaj mogoče.

t— Kolodvorna električne napeljevalje pri premogovniku v Trbovljah se bo vršila 13. t. m. s sestankom ob 12. pri rudniški restavraciji. Mejaši in interesi so vabljeni, da prisostvujejo obravnavi. Načrti so na vpogled med uradnimi urami pri srezkem glavarstvu v Laškem.

t— Vlomil zaradi pljače. V stanovanje Antona Izgorška, rudarja v Prapročah, je vlomil Karol Kralj iz Lok ter mu vzel več predmetov, med drugim tudi žensko srebrno uro, vredno 250 Din. Poleg tega pa je vlomil tudi v stanovanje Antona Kmetiča istotam in mu vzel iz zaklenjene omare 50 Din. Pri Kmetiču je iskal večjo vsoto denarja, toda je ni našel, drugih predmetov, kakor prstanov, pa se ni lotil. Kralj se je izgovarjal, ko so ga prijeli, da je hotel dobiti denarja za pljačo in da je že ves denar zapil.

Iz Primorja

* Goriško »Dramatično društvo« pri Sv. Luciji na Tolminskem. V nedeljo dne 9. avgusta nastopijo člani »Dramatičnega društva« iz Gorice pri Sv. Luciji. Igrali bodo pod vodstvom režiserja Cirila Bratuža Bevkovo dramo v enem dejanju »Smrtna po tezas«.

* Pevsko-recitacijski večer v Kanalu. Dne 1. vgusta se je vršil v Kanalu pri Bavduhu pevsko-recitacijski večer, na katerem je nastopil g. Ciril Bratuž s pevsкими točkami in recitacijami. Pevske točke je spremljal na klavirju kapelnik ljubljanske opere g. Neffat.

* Poroka. Poročila sta se vrtojbenški župan g. Ognjeslav Soban in gdnca Zalka Kuzminova iz Standreža pri Gorici. Bilo srečno!

* Požar v Barkovljah. V Barkovljah pri Trstu je izbruhnil ogenj v tovarni mesnih konzerv »Alimentaire«. Goreti je začelo v mizarski delavnici poleg tvornice. Škoda, katero je povzročil ogenj, znaša 150 tiso fir. Vzrok požaru kakor običajno ni znan.

* Mrtev v Soči. Prošlo nedeljo so iz vlekl iz motnih valov Soče v Turiaceu truplo 22letnega ponesrečenega strojnika goriške Narodne tiskarne Antona Rožiča. Truplo je bilo nagnito, toda policijski organi so kljub temu takoj ugotovili identiteto pokojnika.

* Vlak ga je povozil. V ponedeljek rano zjutraj je našel neki železničar na železnici kmalu tiru blizu Miramara truplo neznanca s strašno razmesarjeno glavo. Na lice mesta došli orožniki niso našli pri ponesrečencu nobenih izkazil in niso mogli ugotoviti, če gre za samomor ali nesrečo. Šele pozneje se je dognalo, da je mrlič 56letni tefak Ivan Loviški, ki je odšel v nedeljo popoldne na kopanje v Grijan. Tam se je najhrže opil in ko se je ponoči vračal domov, je prišel pod vlak.

* Samomor v morju. Dva ribiča, ki sta t. dni čolnarila v Miljskem zalivu blizu škedenjskih plavžev pri Trstu, sta našla v morju truplo mlane ženske, v kateri so spoznali orožniki 35letno zasebn. Nadaljnovo iz Škedenja. Kakor se je ugotovilo, si je N. dalinova vzela življenje radi družinskih razmer.

VIMEČETE SKOZ OKNO VAS DENAR

če kupite nogavice brez žiga „ključ“, ker eden par nogavice z žigom in znamko (ručico, modro, zeleno ali zlato) „ključ“ traja tako dolgo kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se!

90-61

Iz življenja in sveta

Sedemnajsti mednarodni esperantski kongres

Te dni — od 31. julija do 7. avgusta — se vrši v Ženevi sedemnajsti mednarodni esperantski kongres v zvezi s prvim mednarodnim vseučiliškim tednom, na katerem predavajo učenjaki o najrazličnejših temah v esperantu. Kongresa se udeležuje nad 800 zastopnikov iz 23 držav in iz raznih jezikovnih ozemelj.

Udeležencem kongresa so priredili ženevski »vitezi zelene zvezde« slajen sprejem, pri katerem se je udeleževal tudi najpomembnejši organ v esperantskem jeziku, Kongres sta organizirala predsednik društva »Universala esperanta asocio« dr. Privat in nemški glavni tajnik Robert Kreuz.

Vseučilišni teden je otvoril profesor Boyet, ravnatelj zavoda Jean Jaques Rousseau, v esperantskem in francoskem jeziku. Nato je predaval profesor Cart na pariški visoki šoli za politične vede o pomenu esperanta za poletna vseučiliška predavanja. Glavno predavanje je imel kitajski profesor Wonnkenn iz Kantona, ki je v gladkem esperantskem jeziku govoril o naukih in duhu Konfucija.

V židovski deželi

Stari Jeruzalem zaničuje Tel-Avid, naselbino židovskih kolonistov, ki je zrastle kot gobe po dežju. Tel-Avid pa vrača milo za drago. Njegovi prebivalci trdijo turistu, ki je navdušen od lepote svetega mesta: »Le ostanite v tem praznem azijskem gnezdu, kjer nima nobena ulica svojega imena, kjer so hiše brez številki! Če boste pisali domov, ne morete navesti niti svojega naslova.«

Jeruzalem res pogreša marsikatero udobnost. Predvsem nima vodovoda in niti vodnjakov. Kamenita tla so suha. Kakor nekoč Rebeka, stojijo vsak večer dolge vrste žen z ameriški pločevinastimi posodami pri mestnih cisternah. Poleti ne dežuje več dni po več tednov. Takrat zaslužijo lepe denarce Arabci z oslički, ki prinašajo vodo iz oddaljenih hribov. Prebivalci pa molijo za dež v mešajah in sinagogah. Če umre v tem času kak svet stavec ali nedolžen otrok, mu položijo v grob vlažen robec, da prosí za dež tudi v nebesih. Tel-Avid pa uživa vse prednosti evropske kulture. Mlado, drugače malo zanimivo mesto je posebnost, ker tvori vse prebivalstvo zgolj židje od stražnika do župana. Od izvoščaka pa do bogataša so vsi židovski priseljenici. Samo na trgu se vidijo včasih Arabci s sadijem iz bližnje Jafe. Župan Rosenhof, ruski žid iz Odese, poroča kako hitro raste naselbina. L. 1911. je štel Tel-Avid samo 500 prebivalcev, l. 1923. že 16.524. zdaj pa jih ima že nad 30.000. Mesto ima 2000 hiš, toda magistrat podeli vsak teden nova stavbna dovoljenja. Nove hiše in ulice nastanejo kar čez noč. Gradi se pa hitro, da pridejo za silo vsi pod streho. Nove lepše stavbe nastanejo, kadar prištedijo gospodarji kaj denarja.

Prebivalstvo se rekrutira iz delavcev in obrtnikov, trgovcev je manj. Vsi napiso so trojni: angleški, staro-hebrejski in arabski. Ti trije deželni jeziki veljajo tudi za urade in sodnijo. Šole so zgolj starohebrejske. Prebivalci pa se izdatno poslužujejo še ruščine in židovskega narečja. V soboto se takoj pozna, da ste v židovskem mestu. Vse trgovine so zaprte. Prebivalstvo se spremlja po lepem nabrežju. Igrajo otroci, igra simfonična godba. V gledališču uprizorjajo »Sen Jakoba«, prvo židovsko opero Gneslina in Kobovskega. Pijancev sploh ni; življenje ni lahko, razen tega vlada svečano razpoloženje.

Tel-Avid je zelo živahna naselbina, a vsak posameznik se zaveda, da mora dokazati s svojim delom pravico židov do stare domovine. Menda nima iz tega razloga kazensko sodišče nobenega opravek. Dosedaj se je pripetil v mestu le en umor, ljubzenska drama, toda še to je bil izreden dokaz, o katerem govore še sedaj. Morilec je bil obsojen na smrt na vešilih, ker tu velja še turška postava. V Tel-Avidu nimajo rablja in ga tudi nočejo naročiti. Saj

imajo preveč drugih opravkov s trdim življenjskim bojem.

Večina priseljenec prihaja iz Poljske in Litve. Parobrod izkrcavajo vsak teden na tisoče ljudi v Jafi in Hajfi. Večina židov bi rada pričela z poljedelstvom in ostane začasno v Tel-Avidu le vsled težav z nakupom sveta. Židovska posest stalno narašča in znaša sedaj že več kot 20 odst. vsega palestinskega sveta. Z novim letom se odpre v Hajfi veliko pristanišče, ki bo menda znatno oživilo promet in torej zaslužek v deželi; služilo bo tudi sirijскому in mezopotamskemu tranzitu.

Rdeča poroka v Rusiji

Moskovski list »Rdeča zvezda« priobčuje nastopni dopis iz pokrajine: V tukajšnjih listih je izšel nedavno oglas, da se bo vršila v »Klubu v spomin Karla Marksa« ženitev rdečega gardista Ivana Funtikova s kmetico Marijo Agopovo. Določena dne se je zbrala pred klubom množica ljudi, ki je hotela prisostvovati tej izredni svečanosti, a le malo jih je dobilo vstopnico v klub.

Med tem časom pa se je zaročenka doma pripravljala za velepomembni trenutek. Lase so ji pleli v dve dolgi kiti in pri tem peli svatovske pesmi. Pa tudi v klubu so se vršile velike priprave za svečan sprejem zaročenca. Na sredi dvorane je bil postavljen velik oder, pokrit z rdečo preprogo. Komisar je šel mladima zaročencema naproti in ju peljal pred oder ter ju postavil na posebno preprogo. Nato je začel svoj govor: »Dragi somišljeniki! Svoje življenje moramo urediti na temelju revolucije!« Nato je vprašal zaročenca, ali vstopata prostovoljno v zakonski stan. Ko je dobil pozitiven odgovor, je nadaljeval: »Služabnik božji (tako se prične cerkvena molitev) ... za vruga, hotel sem reči: Meščan Funtikov in meščanka Agopova sta se vzela. V imenu Boga ... ah, hotel sem reči, v imenu svetovne revolucije, amen!«

Družinska tragedija na Dunaju

V torek zvečer se je odigrala na dunajskem Ottakringu družinska tragedija, ki je nastala iz čudnih ljubosumnih nagibov. Bivši nadporočnik Schubert je ustrelil iz revolverja trikrat na svojo ločeno ženo Pavlo ter jo na mestu usmrtil.

Pavla, katera je bila šele 27 let stara, se je spoznala s Schubertom že pred svetovno vojno. Mož je takrat pravkar maturiral ter je moral takoj odriniti pod orožje. Svetovno vojno je preživel srečno in po razsulu Avstrije se je vrnil domov na Dunaj. Zopet sta se našla s Pavlo, ki je Schuberta pregovorila, da jo je vzel za ženo.

Ko sta se mladca poročila, je bil Schubert brez poklica. Bivša oficirska uniforma je prišla v Avstrijo ob kredit in dvojica je bila izpostavljena največji materialni bedi. Schubert je postal žrtev konjunkture. Začel se je pečati s trgovino. Imel pa je zelo nesrečno roko. Kar je začel, mu je navedno izpodletelo. Ženina mati Suzana Kalasch je sicer imela hišo, toda je ni hotela zapisati svoji hčeri za doto. In ko je Schubert zagrešil neko nesrečno spekulacijo, je vzel večje posojilo na taščno hišo. Žena in mati sta izvedeli za to šele potem, ko ju je notar obvestil o stvari. Takrat je nastalo doma veliko razburjenje. Žena in tašča sta Schuberta ljuto napadali. Med njimi je prišlo do ostrih navzkrižij in nasprotstev.

Kljub nesrečni roki, ki jo je pokazal v zadevah trgovskega značaja, je Schubert nadaljeval spekulativne posle. Mož je tudi sedaj nenpretrgoma smolo. Ko je prišel ob ves kredit izven hiše, sta se ga naveličali tudi žena in tašča. Imel pa je v tem času Schubert že par let starega sinčka in ta je bil, ki je tvoril največjo oviro pri razporoki.

Mož in žena sta se naposled vendarle ločila. Žena je ostala pri materi, otroka pa je po pogodbi obdržala žena in Schubert je imel pravico obiskati ga vsakih osem dni. Prihajal je redno na

ta obisk. V novejšem času pa se je žena seznanila z nekim drugim moškim in je hotela svojega ločenega moža popolnoma odriniti od sebe in otroka. Poslala je zato fantka k neki znanici na kmete, ker je menila, da bo na ta način najprej dosegla svoj namen.

V tem se je hudo prevarila. Ločeni mož je še nadalje prihajal na obiske ter je bil izredno točen in natančen v svojih izgovorjenih pravicah. V torek zvečer je ponovil obisk. Ko je stopil v sobo, je našel bivšo ženo pri klavirju. Bila je zatopljena v neko knjigo. Mirno je začel z njo govoriti, kmalu pa sta se oba sprla in prišlo je do ostrih besed med njima. Schubert je zahteval otroka zase. Pavla ni hotela tega dovoliti. Ko je razburjenost priklopala do vrhunca, je Schubert potegnil samokres, pomeril proti ženi in izstrelil tri krogle. Zadel jo je smrtno v glavo in gornji del života. Tašča, ki je čula detonacijo, je prihitela v sobo, nakar je Schubert obstrelil še njo. Misleč, da so vsi naboji porabljeni, je nato vrgel samokres od sebe in zbežal. Ljudje, ki so se vsled klicanja na pomoč medtem zbrali pred hišo, pa so ga na ulici zajeli in ga izročili policiji. Tako je končala ta družinska tragedija, kateri bo sedaj sledila trda Schubertova pokora v ječi.

Hotelska tatvina na italijanski rivijeri

Italija, ki ima letos posebno mnogo gostov iz vseh dežel sveta, ima obenem opraviti tudi z velikanskim številom prebranih tatov, ki se udeležujejo v letoviščarskih krajihi in kopališčih. Že sveto leto jim nudi mnogo ugodnih priložnosti, da si napolnijo svoje žepne z gotovino in dragocnimi predmeti po-božnih kristjanov. Kjer pa ni te prilike, tam segajo po kam, kar jim pride pod roke.

V Viareggio blizu Genove stoji prekrasen hotel »Golfo«, priljubljen kopališče na obali Tirenskega morja. V tem hotelu sta se pred kratkim nastanila zakonska Munzer. Uprava hotela jima je dodelila za stanovanje sobo št. 19. Tam sta imela mož in žena spravljeno svojo prtljago in v prtljagi nakit in dragocnosti, ki si jima služile samo na promenadli ali pri soarelah in večernih zabavah.

Tatovi, ki imajo povsod svoje ekspoziture, so opazili, da ostavljata zakonska dragocenosti popolnoma navadno doma. Prišli so torej na obisk in so odnesli dragocen nakit z briljanti, dve zlati uri, zlato zapestnico in ovratnico iz platine. Poleg tega so se polastili tudi denarne listnice, v kateri je bil bankovec za tisoč lir. Ko so vse pohasali, so odšli. Munzer in žena sta prišla domov in ko sta odprla omaro, sta takoj spoznala, da sta okradena. Ugotovila sta tatvino ter jo naznanila upravi podjetja. Tat je bil takoj na dani. Sum je letel na rumunskega trgovca Weismanna, ki se je hrz no tatvini odnehal, češ da ga nujni posli kličejo v Piemont. Orožniki so obvestili varnostne organe vzdolž proge, ki se so podali takoj na delo. A kmalu so uvideli, da je tišek krenil v drugo smer. Weismann je namreč najel avtomobil ter oddrdal naravnost proti Genovi, kjer se je stal v nekem hotelu s svojimi tovariši, ki so imeli tatvinsko zadrugo, ki je plenila po italijanskih kopališčih in letoviščih.

V tem hotelu so detektivni organizirane tatove izvahali ter jih polovili. Našli so v njihovih rokah nad 600.000 lir vrednosti, ki so jih nakradli v zadnjem času po Italiji.

× **Komunistični morilec Botarin pred prekim sodom.** Iz Lvova poročajo, da pri de komunist Botarin, ki je umoril policijskega konfidenta Cechnovskega, te dni pred preki sod. Oblasti so izvršile na njem

Občutna izguba bi nas zadela,

ako ne bi bilo trdke

DRAGO SCHWAB v Ljubljani.

Sedaj nam je vsaj omogočeno si poceni proti ugodnim plačilnim pogojem nabaviti si krasnih oblik in drugih oblačilnih potrebščin.

govem stanovanju priskavo, na podlagi katere so aretirale tudi njegovo mater in tri sestre, ki so bile članice tajne komunistične organizacije. Poljsko časopisje zahteva energično akcijo proti komunističnemu terorju.

× **Nova moda v hoji.** Zena ameriškega predsednika Coolidgea, ki biva v letovišču Swampscott je nehote uvedla novo modo v hoji. Predsednikova žena gre namreč dnevno na dolg sprehod z značilnimi dolgimi koraki, kar so opazile ostale dame v letovišču, ki sedaj posnemajo hojo predsednikove gospe.

× **Pretep v sodni dvorani.** Napoljski trgovec Portici je tožil nekoga svojega dolžnika, ki na doben način ni hotel poravnati svojih dolgov. Med sodno razpravo pa sta se pošteno sporekla kljub prisotnosti orožnikov, ki so ju mirili. Ko so slišale prepričanje, so vdrle v dvorano, nakar se je pričel splošen pretep. Več oseb je bilo ranjenih in so jih morali prepeljati v bolnico, od koder jih prepeljejo v zapore.

× **Dveminutna obravnava po petih mesecih preiskovalnega zapora.** Pred dunajskim sodiščem se je moral te dni neki izidor Klinger zagovarjati radi dozdevne poverebe. Bil je pet mesecev v preiskovalnem zaporu, sodna razprava pa je trajala samo dve minuti. Že prve priče so nesumljivo potrdile obtoženčovo nedolžnost. Med pre-

iskovalnim zaporom sta bili zaslišani samo dve priči, obtoženec pa trikrat. Sodnik je odredil takojšnjo izpustitev Klingerja na svobodo.

× **Pobožna samomorilka.** Mlada učiteljica Trankvila Anfossi v Paviji je šla te dni rano v jutro k maši in sv. obhajilu. V cerkvi je izročila nekemu dečku pismo za župnika, nakar je odšla k reki Olona in je skočila vanjo. V pismu, ki ga je poslala župniku prosi za odpustanje in milostno sodbo sveta.

× **Mednarodni kongres kaznivih ravnanj.** Se je vršil te dni v Londonu. Angleški državni tajnik Sir William Johnson je poročal o nazadovanju kriminalitete na Angliškem, drugi referenti pa so ugotavljali človeško postopanje s kaznjenci, ki jih je treba vzgojiti v normalne državljane.

× **Mednarodni katalog znanstvene literature,** ki je prišel izhajati l. 1900 v Washingtonu, izhaja letno v 17 zvezkih, ki vsebujejo skoraj vse znanstvene prispevke na svetu. Katalog obsega ob koncu leta okrog 10 tisoč strani. Katalog izdaja mednarodna Catalogue Society, ki dobiva podatke iz vseh držav potom osrednjega urada v Londonu. Osrednji urad dobi vsako leto od interesiranih držav seznam znanstvenih publikacij, ki ga pošlje potem Smithsonian institutu v Washingtonu. Kakor se zdi, naša država ni ravno preveč interesirana na tem katalogul

Nove knjige in revije

Našim malim

Spisal Fr. Ks. Meško. Izdala in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 15 Din.

V elegantno vezani obliki je izšla prvočna knjižica, ki jo bo mladina z veseljem sprejela in posebno rada čitala, ker obsega 25 kratkih a mihih del. Meško je znan našemu mlademu svetu, zato je že pisatelj priporočilo za delce samo. Zbirka obsega sledeča dela: Domovini — mladost — mlad — otrok pod cvetočo jablano — sreča — palček in Mirko — ne bom ga pil — otrok in metuljček — luna in žabice — otroci in ujeti črni itd. Se vse polno tem enaki, ki jih otroci kaj radi slišijo in čitajo. Priporočamo knjigo posebno mladinskim knjižnicam in tudi posameznikom, ker je zelo prikladna za darilce mladini.

Med revijami

«Venec», srbski književni omladinski list je izdal zadnji dve številki skupaj. Na prvem mestu je objavljen pesem »Blede ploda«, o kateri poroča uredništvo, da jo je prejel iz Zagreba od go. Š. L. z zagotovitvijo, da jo to literarno delo iz peser Zmaja Jovana Jovanovića. Nato sledi III. praski sonet Jovanke Hrvačkaninove ter Nedicev spis »Grob vojvode Dojčina« Jovana K. Hrvačkaninova in še pesem »Borba«, Z. M. Popović pa »Pitanje«. P. Karalić objavljaja posmrtnico Ljubivoju Radičeviću. Nato sledi prevod Kleistove »Razbitega vrta« v prireditvi N. Polovine. E. Gebarjevi »Poslednji doživljaji božanskega Odiseja« so s to številko zaključeni. 2. Dečevski pu-blicira »Spomin na Marka Šarčevića«. — Omladinski glasnik prima naslednje prispevke: St. Petrović: Resumé; J. D. Tuferg-džić: Ispoved; Bor. Aleksedrić: Drugo-vima; R. T. Todorović: Megj' zvezdama; B. Malaševića: Jedna noč na moru; R. Bičanić: Maternalno putovanje po Srbiji. Starine: Kratke priče — Kratke pouke; Kronika itd. Številki je priložena tudi vsebina desete »Venec« knjige.

«Čas», znanstvena revija »Leonove druž-be« v Ljubljani je izdal 5. zvezek XIX. let-nika. Vsebina: Tomaž Akvinski (dr. Aleš Ušeničnik); Razvojno zgodovinsko pojmo-vanje cvetnega odevala ali perianta (dr. Angela Piskernikova); Belgijsko šolstvo (dr. I. Sušnik). Iz kulturnega življenja: Dr. Ivan Zolger (dr. L. Pitamic); Filozofija: Pr. Veber, Etika (dr. Ušeničnik); Verstvo: Sv. Pismo novega zakona (Ujčič); Zgodovina: Mal. Zgodovina umetnosti pri Srbiji, Hrva-tih in Slovincih (Stele); R. Andreja: Kro-pa in Kamnagorica (M.); Umetnost: Kreit-meier, Beuroner Kunst (Frst); Publicistika: Wendel. Z jehoslovanskoho sveta; Narodopisje. Iz revij. Kot tolmach k razpravi dr. Angele Piskernikove je priložena posebna tabela v štirih barvah.

«Socialne misli» številka 5. je izšla pod skupnim naslovom: Mladina o sebi in s podnaslovom: Misli, pota, cilji današnjega slovenskega katoliškega dijaškega pokreta. Prispevke so poslali: Božo Vodušek, Dora Peganova, F. C., Vilko Fajdiga, Aleš Stajnovnik, Tomaž Furlan in Edvard Koček.

Sv. Pismo Novega zakona

(Prvi del: Evangeliji in Apostolska dela. Priredili: dr. Fr. Jerš, dr. Gregor Pečjak in dr. A. Snoj. Izdala Bogoslovna akademija v Ljubljani 1925. Strani XV in 431 ter dva zemljevida.)

Izšel je nov slovenski prevod Sv. Pisma, ki je nedvomno eno najlepših slovenskih književnih del zadnjega časa. Izdaja od-govorja vsem zahtevam, ki jih stavimo na dober prevod Sv. Pisma: prirejena je na-ravnost po izvirnem grškem tekstu, misel izvirnika je podana točno in v jako lepi, gladki slovenščini. Iz uvoda spoznamo, da so prireditelji postopali strogo kritično in skusali podati v domačem jeziku tisto besedilo, ki je po najnovejših znanstvenih ugotovitvah priznано kot najzanesljivejše. Pod črto so dodane kratke, stvarne opaz-ke, ki pojasnjujejo nejasna mesta v tekstu.

Sv. Pismo je pač ena najvznejših kulturnozgodovinskih knjig vobče in zanima vsled tega vse stanovse brez razlike na kulturno, versko in politično naziranje. Izdaja je tako lična in znanstveno objektivna, da se s njim brez strahu lahko pokažemo tu-di v širšem znanjem svetu. Knjiga tudi v formalnem oziru popolnoma zadovoljuje. Tisk je jasen, papir najfinjši, vezava zelo okusna. V celo platno vezana knjiga stane 48 Din, v pergamentu 60 Din, v pošunju 84 Din. Sv. Pismo je naprodaj v vseh knjigarnah.

Zakon o osiguranju radnika

Napisal dr. Vilim Helebrant

Naš zakon o zaščiti delavcev je eden najmodernejših zakonov te vrste na evrop-skem kontinentu, s tem, da je temelj naše socialne zakonodaje, nas je ustvil med prve kulturne in socialno napredne države. Določbe tega važnega zakona posegajo v življensko važne koristi tisočev in tisočev jugoslovanskih državljanov. Dr. V. Helebrant, ravnatelj Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je napisal obsežen praktično in teoretično utemeljen komentar k temu zakonu. Poleg besedila zakona in komentara k vsakemu poedinemu členu, se nahajajo v Helebrantovi 607 strani broječki knjigi vse ostale zakon-ske določbe in predpisi o delavskem zavarovanju ter lep uvod dr. Adžije o histo-riji zavarovanja v naši državi in tujih deželah.

Knjigo razpošilja zadruga »Naša snaga« v Zagrebu, Ilica 55, dobiva se v vseh knji-garnah. Naroči se lahko tudi pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54, Cena 70 Din.

V tej rubriki navedene in tudi vse druge publikacije se lahko dobe ozi. naroče tudi v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

KNJIGE leposlovne in znanstvene v vseh jezikih kupuje po primernih cenah Ljudska knjižnica v Mariboru, Narodni dom.

Arkadij Averčenko:

Moč besede

V kotu neke tihe sevastopoljske ulice, na najsočnejšem mestu, drema Tartar, prodajalec oranž. Pred njim stoji pletena košara, do polovice napolnjena z velikimi oranžami.

Ves svet poginja od vročine in dil-gočasia. — Ves svet — razen Tartarja. Tartarju ni ne vroče, ne dolčas. Na kaj bi pač mogel misliti, ko tako-le čepi pred svojo košaro, v kateri more biti blaga kvečjemu za poldrugi rubelj?

Kakor vse izgleda, ne misli Tartar sploh nič. In kakšni misli bi se sploh mogel predati, ko je vse njegovo nazi-ranje o svetu zapovedano v tucatu vsa-kodnevni pojmov: to je dovoljeno, ono prepovedano, — to je grdo, ono zopet lepo. Tartar je s tem soglašal.

In tako se je polenil, da se že niti več posebnosti ne raduje priljubljeni tartar-ske pesmi, ki jo igra v nedeljo na klarinet, ko se potika po trgu, spremljač trgovca s sadijem na veliko, ki hodi s tako važnim obrazom, kot da je kak rimski zmagovalac, čigar dela slave pevci in igralci ta flavto.

Tako drema Tartar pred svojimi oranžami in se počuti pri tem tako ugodno in dobro, da se niti ne trudi s tem, kako bi dvignil glavo, da bi pogledal na širok, težki voz, ki se pelje poleg njega.

Nikjer nikogar.

V daljavi se pojavi človeška postava, ki se opoteka v modri obleki in slami-ku. Zdi se, da se premika brez cilja; vino in vročina sta mu zmešala pa-met.

Ko se približa Tartarju, se vstopi pre-denji in pogleda mračno in zamišljeno v košaro. Potem pa vpraša s precejš-njim naporom:

«Prodajalš oranže?»

«Seveda,» odgovori Tartar, težko privzdignivši obrvi. «Mogoče želite kakšno?»

«Ti si Tartar?» nadaljuje človek iz dolgočasia.

«Naravno,» potrdi Tartar dobrodušno. «Vsak človek se nekako imenuje. So Tartari in Grki, kaj ne?»

«Da, da ... Toda, povejte vi meni, pijejte li Tartarji žganje?»

«Ne, ne pijemo, to nam je prepove-dano.»

«Zakaj prepovedano, zaboga?» vpra-

ša pijanec, dvignivši ponosno glavo, »kaj je mar žganje škodljivo?»

«Gotovo, ker v našem zakonu sto-i, da ne smemo piti žganja! To je velik greh!»

«Neumnost,» povzame oni pokrovit-eljsko. «Kakšen greh! Vi korana goto-vo niste pravilno razumeli ... Daj mi malo koran, pa ti bom takoj pokazal mesto, kjer se dovoljuje pitje ...»

Tartar užaljeno zmigne z rameni. Dolgo premišljuje, kaj naj odgovori, dokler končno ne reče:

«Če je človek pijan, potem pada ... Mar je to lepo?»

«Ti sploh nimaš pojma o ničemur ... Človek ne pade sam od sebe ... To naredi žganje proti njegovi volji.»

«To je vseeno. Opoteka se, dere se kot osel, draži pse in mačke. Je - li to prav?»

«Zakaj pa ne bi prepeval, če je ve-sel?»

«Če lepo poje, je to v redu, toda pi-janec nadleguje vsakega mimoidočega s svojim dremjem.»

«Dragi prijatelji! Kaj pa to briga pa-sante. Razumete? Samo da jaz najdem v tem veselje! Če se drugim ne do-pade, naj se da še oni napijejo.»

Tartar se ponovno zamisli. Izmišljal si je odgovor. Naposled se zmagoslav-no nasmeje:

«Toda, kdor je pijan, pada sredi ce-ste, spi kot mrtvec, in tudi okrađejo ga lahko.»

«To ni res,» se razjezi branitelj pi-lanstva. «Slišite vi, Tartar? To je laž! Slišite! Kadar človek že pade, ga ne morejo okrađsti.»

«Kako ne? Kako morete to reči? So brezobzirni tatovi, ki ga lahko okra-đejo.»

«Kako ga bodo okrađli, tepec ti tar-tarski? Če je padel, potem je že vse zapil.»

«Vseeno, potem mu sezujejo če-vlje.»

«No, mu je vsaj hladneje v tej vro-čini.»

Tartar vzdigne glavo; njegov pogled je begal po modrem nebu, kakor da tam išče odgovor.

«Predstojnik, pri katerem je tak člo-vek v službi, mu bo dejal: Kaj delaš, opica pilana? Pojdi k vragu!»

«Zato je treba z razumom piti in pa-ziti, da te ne dobe.»

«Piti sploh ni dobro. Da je žganje grenko, vé vsakdo.»

«To ni nič. Pij sladko, če ne maraš grenkega.»

«Toda, povejte mi, gospod, zakaj bi pil, če v tem ne najdem nikakega užitka?»

Važen razlog, ki bi ga bilo treba spo-štovati. Toda branitelju veselega živ-ljenja to ni bilo všeč.

«Kako, da ne najdeš užitka? Veš li ti, da Rus pije tudi brez užitka? Narav-no, spočetka gre težko, toda počasi se že pride v tok — in potem ne škoduje nič več. Si li čital statistiko?»

«Nisem.»

«Če bi jo bil čital, bratec moj, potem bi vedel, da pride po statistiki na vsa-ko glavo ruskega prebivalstva poldrugi liter. Ali si razumel, ali si torej dočel, da spiješ svoj del, ali ne?»

Tartar vzdihne, pomakne svojo čevl-jo na goli, od solnce ožganih tla in izgovori svoje globoke besede:

«Gotovo ... zares ... se razume.»

«Tako je!» pripomni strogo ravnatelj gre dalje svojo pot. Prišedi v osamlje-no pristanišče obstane in se zazre, na-slonjen na kol, v mirno, temno pajče-vino zaliva. Zamisli se, potem pa za-mrmra: «Pameten je oni Tartar, ki sem

Gospodarstvo

Izbira semena za setev

Letošnja žetev nam je prinesla v krajih, kjer ni bilo neurij, večinoma zadovoljive rezultate. Vendar pa niso ti prideleki takšni, kakršni bi morali biti. O stalnem in vidnem napredku tudi v pridelovanju žitaric ne moremo govoriti. Močno smo se za drugimi naprednimi deželami, ki pridelajo (n. pr. Danska) še enkrat toliko kakor pri nas v najboljšem primeru.

Resnica je, da je pridelek odvisen od mnogih in različnih čimov, ki imajo odločujoč vpliv na razvoj rastline same. Tak važen pogoj izmed ostalih je izbira semena za setev.

Zahteve, ki jih stavimo na seme, so, da je predvsem dobro razvito, lepe svetle barve, težko, tanko lupinasto, kaljivo in brez tujega ali celo zoprnega duha in okusa. Nadalje zahtevamo od dobrega semena, da zgodaj zori, da je vztrajno proti zimski pezebi in poletni suši, da ne poleže ter da se čim bolj hitro in dobro prilagodi talnim in krajevnim razmeram.

Cim debelejša in težje je seme, tem večja je seveda tudi kralj in tem več rodilnih snovi je v njem. Seme z močno razvito kaljo se dobro in čvrsto ukorenini in prekaša v vsakem oziru ono iz drobnejšega semena. Ne samo, da se prihrani z debelim semenom mnogo na zraju pri setvi sami, nego se tudi od narave krepke rastline v mladosti bolj zoperstavljajo živalskim in rastlinskim škodljivcem ter raznim vremenskim nevarnostem. Dober zarod, dober začetek!

Zbirajmo torej za setev vedno najdebelejša seme. Seme naj bo tudi čisto, to se pravi, prosto prahu, plevla in drugih rastlinskih ter živalskih škodljivcev. Posebno letos moramo na to paziti, ker je ponekod preko tretjine raznih primesi v pridelku. Vse semensko žito moramo prečistiti z roko ali pa s trijerji. Na ta način izločimo iz semena vse najhujše plevle, kakor ljuliko, osat, graščico, kokali, trpotce itd. Prav za prav bi se moralo vsako seme, pa naj si bo kupljeno ali doma pridelano, ki je mogoče na videz prečiščeno, dobro preiskati. Najboljše seveda bi bilo, če bi se seme preiskalo s povečalnimi stekli. Potem bi šele videli, koliko tujih primesi se nahaja v semenu. Kdor ne zna sam preiskati semena na njegovo čistost, naj ga da preiskati kmetijskemu strokovnjaku, kmetijskim šolam ali kmetijskim preizkuševališčem; stroški za izvršitev tega dela so malenkostni.

Semensko žito bi se moralo v naših majhnozemskih razmerah vedno s cepi omilati ali pa otepsti. Po starem so otepali zbrato klasje tudi preko sodov ali hlobov. Tako odleti najbolj zrelo in najdebelejša seme samo od sebe in se zbira v kup. Tako dobljeno seme je fino, zbrano in če ga prečistimo ter na zračnem prostoru dolgo presušimo, smo storili s tem lepo in koristno delo. Pri priganju semenskega žita od drugod moramo vedno paziti, da ima isto predvsem krepak duh po žitu ter ne sme nikdar dišati po zaduhlosti ali celo plešivosti. Vsako leto se čujejo priporočbe zaradi semenskega žita, češ, pred par leti je bil pridelek zares dober, sedaj pa je čedalje slabši. Da, resnica je, vsaka rastlina začne hirati ter prične dati leti za letom vedno manjše prideleke, ako želimo vedno isto seme v enako zemljo in pod istimi razmerami. To govorimo potem o degeneraciji semena. Pravilo je, da takoj, ko to opazimo, seme spremenimo. Vsaki 4 do 6 let bi se moralo seme pri žitu menjati. Nabavljamo si seme vedno z višjih in mrzlejših let z slabšo zemljo, kajti dobro razvito seme, ki je zrastle v slabših razmerah in okolščinah, preneha v boljše, daje — vsaj par let — v vsakem oziru večje in stalne prideleke.

Fr. Kafol

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (6. t. m.) Pšenica: baška, nova 270; baška za avgust 275; za oktober-november 285; sremška, za avgust 255—262,5; skupni promet v pšenici 42 vagonov. Turščica: baška, 180—182,5; sremška, 185; skupni promet v turščici 11 vagonov. Tendence za pšenico čvrsta, za turščico mirna.

Dunajska borza za kmetijske produkte (5. t. m.) Poročila z zunanjih tržišč se glase:

ga srečal... Ima prav... Mar ni res tako? V bistvu je žganje — ni vredno. Čisto prav je povedal, da ono kvari člo vekovo zdravje in ga spravi ob denar in ob službo. Že vem, kaj bom napravil — prenehal bom piti. Toda kako? Polagoma, ni se dobro prenegliti... Potem dvigne roko in ostane dolgo nagnjen, kot da posluša nejasne glasove, ki se bode in kljuje v njegovi notranjosti.

«Odrekel sem se!»

Komaj da se je tujec oddaljil, že občuti Tartar neko oddolčnost. Pokima z glavo, tleskne z jezikom in razmota svoje široke hlače. Potem pa pravi sam pri sebi: «Zares, oni ima prav. Če pijem, in se pri tem dobro počutim, dobro — kaj pa to komu mar?» In Tartar energično odskoči s svojega mesta, pomakne čepico še globlje na tilnik, vzame košaro v roke in se odločno napoti na obrežje — v veselo sevalopojno krmno: «Mornarsko veselje»...

zadnje dni splošno čvrsteje. Cenitve žetev iz evropskih držav, kolikor so znane, obeta na vsak način po količini precej večji pridelki kakor lani, vendar je slabo vreme zakrivilo pozno žetev in pozno mlatev. Zato so dovozi mašin in je razpoloženje za suho blago v najbližnjih dobavah precej čvrsta. Nočraro v šilingih za 100 kg vključno blagovno prometni davek brez carine: pšenica: domača 40—41, madžarska s Podisa 44—44,50; rž: domača 32,25—32,75; ječmen: domači 34—41; turščica: 31,50—32,50; oves: severoameriški 37—38; pšenična moka: domača 81—84, nova 74—77.

— Jugoslovensko-poljski gospodarski odnosi. Iz Beograda poročajo: Poljski poslanik Oskenski je posetil ministra za trgovino in industrijo dr. Krajca in se razgovorjal z njim glede trgovinskih stikov med Jugoslavijo in Poljsko, ki se v zadnjem času razvijajo zelo povoljno, ki čemur mnogo pripomore trgovinska pogodba. Do razgovora je dalje prišel vzhodni sejem v Lvovu, ki se bo vršil od 5. do 15. septembra. Na sejmu je zkrail poseben jugoslovenski paviljon, v katerem naj se razstavi razno jugoslovensko blago, posebno kože, mesni izdelki, vino, tanin, opil, svila, tobak in različni minerali. Razstava teh predmetov bi ne vzbudila zanimanja samo pri poljskih, nego tudi drugih inozemskih gospodarskih krogih, ki bodo prišli na lvoški sejem. Poljska vlada je dovolila za dovoz blaga na razstavo posebne tarife olajšave. Tekom sejma bo uprizaril sejmiski odbor poseben jugoslovenski dan in se bodo med drugim vršila predavanja o Jugoslaviji. Tudi se pripravljajo izlet jugoslovenskih trgovcev preko vse Poljske. Doslej je prijavljenih kakih 100 tvevk, toda samo iz Hrvice in Slavonije ter iz Slovenije. Minister Krajac je obljubil, da bo pospeševal udeležbo na lvoškem sejmu. Končno je prišlo do razgovora glede glavnih proizvodov Poljske, ki bi prišli v postev za jugoslovenski trg, predvsem petrolej, bencin, tekstilno blago, proizvodi železne industrije, lokomotive in druga železniško transportna sredstva, emailirane kuhinjske posode in kmetijski orodje. V razgovoru se je obravnavalo tudi prasanje poljskega tranzitnega prometa preko Jugoslavije v Levanto.

— III. kongres izvoznikov v Beogradu bo 5. in 6. septembra t. l. Na dnevnem redu so zelo važna vprašanja, kakor davki, socialno zakonodajstvo, ukrepi za izvoz od 1. septembra 1926, povečanje jugoslovenskega izvoza in drugo.

— Položaj na vinstem trgu. Na naših vinških tržiščih je kupčija večinoma zelo slaba. Cene boljšim vrstam so čvrste, a slabšim nekoliko popuščajo. V Hrvaški notirajo boljše črna vina 10—12, bela 10—13 slabša bela in črna pa 8—10 Din za liter. Najživahnejša je še trgovina v Primorju, kjer je ožlevala zaradi tujkega prometa. Na otoku Krku notirajo črna vina 5—6, bela 6—7, dalmatinska 5—7 Din za liter. V Hercegovini so izgedli vinske trgovce zaradi številnih boleznih zelo slabi in so zato cene vinu poskočile. Notirajo bela vina iz 1923. 7, črna 5, bela vina iz 1924. 6—6,50, črna 4,50 Din za liter. V Madžarski so izgledli nove trgovce izvršni. Cene staremu vinu nazadujejo. Skoro enak je položaj v Češkoslovski, kjer je vletgovina zaradi slabega poslovanja prenehala z nakupovanjem. V okolici Bratislave notirajo lanska vina 6—7 Kč za liter. Italijanska tržišča mirujejo. Izvoz iz Italije slab.

— Odkup privatne železnice. Na eni zadnjih ministrskih sej se je pokrenilo vprašanje odkupa privatne železnice Maslovare-Banjaluca-Pribidič za 40 milijonov Din. S to železnico bi bila vezana Banjaluka z Dobojem in preko Doboja s Sarajevom. Ministrski svet je v načelu pristal na odkup in izročil zadevo v preučevanje ekonomsko-finančnemu komiteju ministrov.

— Vagoni za prevoz lesa. Generalna direkcija državnih železnic je odredila, da se rezervira gotovo število vagonov za prevoz lesa pred izvozno sezono. Za čas izvozne sezone ne bo moglo nobeno podjetje dobiti vagona za prevoz lesa.

— Pošilke živih živali v Italijo. Generalna direkcija državnih železnic je odredila, da se mora vse pošilke živih živali, ki so iz naše države usmerjene v Italijo, voziti na plačati naprej na odpravi postaji do namembne postaje.

— Vprašanje znižanja železniških tarif za mlečno industrijo. Vest, ki so bile razširjene v mlečni industriji, da se s 1. t. m. prizna za prevoz moka v pasivne kraje 30 odstotno znižanje železniških tarif, se s pristojnega mesta označujejo za netočne. Odprava lomljenih tarif, odnosno izenačenje tarif vicinalnih železnic s tarifami glavnih prog, bo sicer pri prvih pomenih 30% znižanje, a to se bo uveljavilo šele o prihodnji reorganizaciji celotnega tarifnega sistema.

— Vprašanje kronskih dolgov med jugoslovenskimi in češkoslovskimi državljani. Na vprašanje nekaterih zbornic za trgovino, obrt in industrijo objavlja naše zunanje ministrstvo, da doslej še ni prišlo do nikakega dogovora v vprašanju kronskih dolgov med jugoslovenskimi in češkoslovskimi državljani. Vlada mora prej ugotoviti višino kronskih dolgov jugoslovenskih državljanov, da se bo moglo pričeti s pogajanjem.

— Pristaniška dela v Gružu. Licitacija za prevzem novih del v gruškem pristanišču je določena na 12. t. m.

— Malinov sok in šumska taksa. Po naročbi ministra za šume in rudnike ter po odobrenju prometnega ministra se na železniških postajah ne bo sprejemal malinov sok ako se ne pritoži pri izročitvi uverjenje o plačani šumski taksi.

— Proti karteli tvornice kodle. Tvornice kodle se nedavno pristopile k organizaciji kartela v svrhu, da pritisejo na cene pri producentih sirovin. Ob tej priliki piše neki proizvodniški list: To postopanje tvornice ko-

dolje je v toliko nerazumljivo in neobravljeno, ker so cene na inozemskih tržiščih v glavnem že formirane in za naše produkte poveljne. Podoba je da hočejo tvornice izkoristiti neimprimirano naša producentovna podlagi, katere bi si rade kovalle ogromne dobičke. Zaradi tega je večji del producentov napravil potrebne korake glede organizacije protikartelje. Producenti sirovin se trudijo z vsemi silami, da onemogočijo ta kartel z ustanovitvijo lastnega kartela. V ta kartel bi stopili tako oni, ki so odborniki v pogodbenem stanju s tvornicami, kakor tudi oni, ki so posejali konopljo brez pogodbe.

— Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu blaga, veljaven od 1. do 15. t. m. je objavljen v «Uradnem listu» št. 74.

— Likvidacija. Kmetijsko društvo v Mengšu, r. z. z. o. z., se je razdružilo ter prešlo v likvidacijo. Uprniki se pozivajo naj se zglasijo pri razdruju.

— Znižana tarifa za izvoz tesanega lesa. Prometni minister je kakor znano s odlokom z dne 16. julija odobril za tesan stavbni les pri izvozu deklasifikacijo od razreda B v razred C kar znaša okrog 30 odstotni popust. Ta deklasifikacija stopi v veljavo s 1. septembrom, na kar se interesi opozarjajo.

— Gospodarska statistika. Ministrstvo trgovine in industrije je začelo zbirati točne podatke o gospodarskih priklakah naše države. Po zbiranju teh podatkov bo ministrstvo izdalo statistiko o naši trgovini, industriji in obrti.

— Objava zlatih bilanc v Avstriji. Z Dunaja poročajo: V večini avstrijskih industrijskih podjetij se že dela na upostavitvi zlatih bilanc. Računa se, da bodo prve industrijske bilance v zlatu objavljene v početku jeseni.

— Prekinjena gospodarska pogajanja med Avstrijo in Madžarsko. Z Dunaja poročajo: Gospodarska pogajanja med Avstrijo in Madžarsko so se prekinila in sedaj zvratajo madžarski listi krivdo na tem pretrganim avstrijskim zahtevam. Nasprotno pa dunajski listi pripisujejo odgovornost na neuspehu pogajanj za sklenitev začasne trgovinske pogodbe Madžarom, češ, da bi morala Madžarska otvoritev avstrijskega tržišča madžarskim kmetijskim pridelkom honorirati z znatnim znižanjem svojih prohibitivnih industrijskih carin.

— Mednarodni lesni sindikat. »Neue Zürcher Zeitung« piše o tem v Pragi osnovelem sindikatu med drugimi: Že v aprilu t. l. se je bila pod vodstvom tvrde Bratje Rosenberg ustanovila družba s sedežem v Curihu, ki je razpolagala z delniško glavnico 30 milijonov švicarskih frankov in ki naj bi pripravila sindikat. Udeležene so dale razne nemške avstrijske in švicarske banke. Sindikat ne bo samo reguliral cen za razne razpečavne pokrajine, temveč bo izvrševal tudi valorizacije zalog. Za domačo kupčijo si obdrži vsaka tvrdka polno svobodo. Sindikat pripadajo: Wiener Donauwerke, češkoslovaška d. d. Union v Banskij Bystrici, Münchener Bayernwerke, Jugodrovo v Zagrebu, rumunska Silvica, berlinska Silvia in tvrdka Bratje Rosenberg v Kölnu.

— Razpadanje Stinnesovega koncerna. Stinnesov koncern razpada z neverjetno hitrostjo in ne popolnoma po volji Stinnesovih dedičev, ki so si samocelje predstavljali precej drugače. Odprodajajo se delnice ne samo manjših, nego se vedno bolj množijo odprodaje udeležb pri velikih podjetjih. Kakor se poroča iz Berlina, so se odprodale delnice Baroner Walzwerka berlinski železni tvrdki Wolf, Netter & Jacob. Hamburgska vest, da je bilo Stinnesovo trgovinsko brodogrje prevzeto od tamošnjih ladijedelnic ni točno. Po vesti z Dunaja so odprodane delnice Alpinische montanische družbe, ki so se nahajale v Stinnesovi posesti.

— Ukrepi za očuvanje tečaja poljskega zlatnika. Iz Varšave poročajo: V predsedstvu ministrskega sveta se je vršila konferenca, na kateri so pretresali vprašanje zadajega valovanja poljskega zlatnika na zunanjih borzah. Sklenilo so se mere, ki naj bi v bodoče onemogočile ponovni napad na poljski zlatnik. Med drugim se je vršil razgovor tudi o merah za omejevanje izvoza in za povečanje izvoza.

— Poljska svobodna pristaniška cona v Trstu. »Industrie-Kurier« poroča iz Varšave da se pogaja Poljska z italijansko vlado glede ustanovitve svobodne cone v tržaškem pristanišču. Poljski gre predvsem za to, da bi usmerila svoj bombazni baje preko Trsta. Pogajanja potekajo buje usodno in se bodo v najkrajšem času zaključila.

— Porast hranljivih vlog v Avstriji. Hranilne vloge v Avstriji so v zadnjem času znatno porasle. V začetku junija so znašale te vloge 426,5 milijona šilingov, konec meseca junija pa 440 milijonov šilingov.

— Železniška tarifa za prevoz premoga v Češkoslovsko ni znižana. Iz Prage demantirajo vesti, da se bile s 1. avgustom znižane tarife za transport premoga in koksna na češkoslovaških železnicah.

Borze

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklenjanih kupčiski zaključki). Vrednote: 7% posojilo 75—80. Vojna škoda 0—235. Celjska posojilnica 201—204. Ljubljanska kreditna 225—238. Merkantilna 101—101. (101). Praštediona 611—618. Slavenska 65—67. Kreditni za rod 175—185. Strojne 100—127. Trbovje 335—342. Vevče 100—108. Stavbna družba 165—180. 4% zastavni listi Kranjske dež. banke 25—30. 4% kom. zad. Kranjske dež. banke 24—0. Blago: les: deske, 18, 24, 36 mm, paralel, monte, očišene, fco meja 3 vagoni 583—583 (583); romeljni 75-48, 75-36, 48-48, monte, vezani, pričišeni, fco meja, 2 v. 583, 583, (583); bukovo oglje, 1a, fco meja 0—82; poljski pridelki: pšenica: bačka, par. Ljubljana 0—310, bosanska, par. Ljubljana 0—270, domača, fco Ljubljana

275—0; turščica slavonska, par. Ljubljana 1 vagon 220—220, (220); oves slavonski, par. Ljubljana, 1 vagon 220—220, (220); laneno seme, fco Ljubljana 450—0; fižol različne vrste, bln, fco Ljubljana 150—180.

ZAGREB. Pod vtišom pomorne okrepitve na dunajski borzi je bil promet v bančnih papirjih v Zagrebu živahnejši. Eskomptna je poskočila na 115 in Hipo na 64. Istočasno je bil nekaj živahnejši promet v industrijskih vrednotah. Vojna škoda se je trgovala spočetka po 297, a proti koncu ji je tečaj oslabil in se je blago ponujalo po 284. — Dinar je v Curihu jutraj oslabil na 9,26 in četrt. Zato je bila v Zagrebu tendenca čvrstejša in so tečaj deviz zabeležili porast. V večini deviz se je poslovalo pod curiško pariteto. Blaga je bilo prilično na tržišču, a je bilo tudi povpraševanje močno. Skupni promet je znašal 8,5 milijona Din. Notirale so devize: Amsterdam 2235—2245, Dunaj 781—791, Budimpešta 0,678—0,679. Bankarstva (zaključek 29). Italija izplaščila 201,4—203,8, ček 201,53—203,95, London izplaščilo 270,27—272,27, Newyork ček 55,42—56,02, Pariz 258—263, Praga 164,66—166,86, Barcelona 790—800, Svica 1081—1089; valute: avstrijski šilingi 780—790, efekti: bančni: Litorale 45—54, Tigo 10,5—11, Eskomptna 112—114, Kreditna Zagreb 107—108, Hipo 63,5—64,5, Juno 97—98, Ljubljanska kreditna 225—0, Praštediona 820—830, Slavenska 66—67, Srpska 130—132; industrijski: Eksploatacija 49—50, Dubrovačka 550—560, Sečerana 495—505, Isis 58—59, Nihag 41—42, Slavonija 46 47, Trbovje 350—355, Union 360—400, Vevče 100—0; državni: Vojna škoda 283,5—283,75.

BEograd. Tesdenca v devizah čvrsta. Notirale so devize: Amsterdam 2230—2250, Dunaj 788—790, Berlin 1329—1332, Bukarešta 28,75—29,25, Italija 203—203,5, London 271,25—271,5, Newyork 65,8—65,86, Pariz 263—263,5, Praga 165,75—166,25, Svica 1083—1086.

CURIH. Beograd 9,275, Berlin 1,226, Newyork —, London 25,015, Pariz 24,20, Milan 18,75, Praga 15,275, Budimpešta 0,007245, Bankarstva 2,65, Varšava 96,50, Dunaj 72,475, Sofija 3,75.

TRST. Efekti: obligacije Julijske Krajine 72,25, Žrnovstenska 307, Assicurazione Generali 8420, Dalmacija 270, Lloyd 1800, Ozeania 185, Dalmacija cement 635, Splk cement 470, Krka 410. Devize: Beograd 49,40—49,50, Dunaj 390—400, Budimpešta 0,0875—0,0885, Praga 81,50—82, Bukarešta 14—14,50, Pariz 129,20—129,60, London 133,75—134, Newyork 27,45 do 27,60, Curih 534—538. Valute: dinarji 49,20—49,70, 30 zlatih frankov 106—110, zlata lira 529,85.

DUNAJ. Beograd 12,705—12,745, Berlin 168,78—169,38, Budimpešta 99,62—100,02, Bukarešta 3,6525—3,6725, London 34,46 do 34,56, Milan 25,74—25,86, Newyork 709,35—711,85, Pariz 33,24—33,40, Praga 21,02—21,10, Sofija 5,115—5,155, Varšava 131,50—132, Curih 137,75—138,25; dinarji 12,69—12,75.

BERLIN. Beograd 7,52, London 20,376, Newyork 4,195, Milan 15,24, Curih 81,47, Dunaj 59,05.

LONDON. (Ob 12.) Beograd 269, Dunaj 34,53, Italija 138,75, Newyork 485,81, Svica 25,02.

Sport

Letošnja sportna razstava na Ljubljanskem velesejmu

Naši sportniki pridno pripravljajo, da položajo na letošnji razstavi tudi nazorno polk svojega porojnega dela za razvoj in povzdig sporta v Sloveniji. Kdor pozna našo prilike in ve, s kakimi težkostmi so se morali boriti sportniki takoj po vojni za svoje uveljavljanje, ta bo tem bolj vedel ceniti uspehe, ki jih bo deloma pregledno pokazala letošnja sportna razstava. Pred vojno se razven kolezarstva, nekaj malega pletanja, nogometa in drsanja sploh ni moglo govoriti pri nas o sportu. Zato ni čuda, ako se je moralo po osvoboditvi boriti še proti predsodkom in principijelnim nasprotstvom, da se je mogla zdrava in koristna, ter tačas že po vsem svetu široko razvita sportna misel udeležiti tudi pri nas. Da materialnih težkoti, katere so morali sportniki po veliki večini sami premagati, niti ne omenjamo. Danes smo dosegli to, da se je povslep sport tudi pri nas kljub kratki dobi na ugledno mesto v državi. V mnogih panogah imamo prvovrstne moči, v nekaterih panogah pa celo vodilna mesta v državi. Lanskoletni obhod sportnikov je bila prva večja manifestacija, letošnja razstava pa bo pokazala dosežene uspehe pregledno.

Te dni se je v paviljonu K razvrstilo mesto za pesemerane sportne panoge in v naslednjih dneh bo že ves material zbran in pripravljen za razvrstitev. Razstava bo pokazala v vsaki panogi početke razvoja dotičnega sporta, ki seže pri nekaterih panogah tudi v predvojno dobo precej daleč nazaj, ter ves sedanjí razvoj in dosežene uspehe.

Sport sam pa ni samo važen za telesno

vzgojo našega naroda, temveč je tudi v žen faktor za pospeševanje tujkega prometa in za narodno gospodarstvo. V sledi ga se bo pridružila sportni razstavi tudi bilojna razstava Tujsko-prometne zveze i Sloveniji in pa trgovina in industrija spnih predmetov. Tako bo ta razstava n dila istočasno lep pregled splošnih koris sporta. — Sportna zveza, Ljubljana.

Medmestna tekma Ljubljana: Maribor

Dne 16. t. m. odigrajo reprezentanca mesta vseh nogometnih podsavezov v držvi prvo kolo tekem za kraljev pokal. Na podsavez dobi za protivnika Zagreb, tore moštvo, proti kateremu bo imel posebn težko stališče. Medmestna tekma Ljubljana: Maribor, ki se vrši v nedeljo 9. t. m. o trideset na 18. uri na igrišču Ilirije, tvo nekaj uvod in odločilno pripravo na nastop proti reprezentanci Zagreba. Poda naj pregled najboljših moči, s katerim razpolaga: naš podsavez in pripomore naj k temu, da se sestavi v resnici najmočnejša reprezentacija podsaveza. Sestava obeh mestnih timov momentano še ni določena, v Ljubljani ni kakor v Mariboru se vrše poskusne tek me. Oba kapetana bosta nominirala svoj moštvo šele danes ali jutri. Na vsak način bo mariborsko moštvo igralo proti Ljubljani s posebnim elanom in ambicijo, s temur bo tudi ljubljansko moštvo primorani igrati resno in efektivno, ker utegne dobiti sicer neprijetno iznenađenje. — Poč savez je določil za to tekmo popularne cene: tribunski sedeži stanejo 15 in 10 Din stolišče 8 Din, dijaško 6 Din, mladinski vstopnice 3 Din.

Kolesarski podsavez Slovenije. Dane so vrši seja upravnega odbora KPS. ob 20 uri o restavraciji «Novi svet». Udeležba za «Zvezdne dirke» v Celje obvezna. — Tajnik I.

Službeno iz LNP. Postava reprezentančnega moštva za današnji trening proti Hermesu je sledeča: Miklavčič-Pogačar, Pečnik-dr. Tavčar, Zupančič II, Zupančič III, Zupančič I, Pevalak I, Pleš, Uriš, Jamnik. Pri Hermesu igra Pevalak II. la Martinak. Oprema običajna; udeležba brez pogojno obvezna. Začetek ob 18. — Podsavezni kapetan.

Kol. sekcija A. S. K. Primorje priredi v nedeljo 9. t. m. ob priliki «Zvezdne dirke» v Celje, svoje klubove prvenstvene dirke. Dirka se vrši v dveh skupinah na 73 km dolgi progi Ljubljana-Celje. Prva skupina, junorji, starta ob 6,30, druga skupina na seniorji pa ob 6,40 pri km 1. Dunajska cesta. Prijave sprejema nač. kol. sek. Fr. Brumat, ob 20. uri v restavraciji «Zvezda» kjer so vrši istočasno sestanek dirkačev A. S. K. Primorja. — Načelnik.

Juniorske tekme za pokal S. K. Ilirije, ki bi se morale po prvotnem programu začeti v nedeljo, so odgojene na pramnik 15. t. m. V nedeljo dopoldne ob 9. uri se igra le ena izmed tekem za utešeno darilo medklubnega odbora in sicer med Hermesom in Marsom. Vzrok odgovitvi je med mestna tekma Ljubljana: Maribor.

Kolesarski podsavez Slovenije. Kakot je bilo že javljeno, se vrši dne 9. t. m. «Zvezdne dirke» v Celje. Pri tej priliki opozarjamo vse člane klubov v Ljubljani in prijatelje kolesarskega sporta, ki so nameravajo udeležiti teh velikih dirk v Celju, da se takoj prijavijo, najpozneje pa do sobote zvečer in sicer sprejemajo prijave g. Franc Ogrin, Ljubljana, Gosposvetska cesta 14. g. Rudolf Moran, Ljubljana, Pred Škofijo 21/I ter g. Franc Batelj, Ljubljana, Karlovska cesta 4. Priložiti je poleg prijave tudi 35 Din za polovično vožnjo. — Tajnik I.

Se o Sloviji v Beogradu. Kakor znano, je praška Slavija posebno v drugi tekmi, v kateri je z 2 : 4 izgubila proti Jugoslaviji, malone razočarala. Zanimivo je, da dunajski «Sport-Tagblatt» prineša še nekaj podrobnosti iz tekme, v katerih predvsem naglašja, da je bila zmaga domačih kljub prvim dveh golom iz enajstmetrov, popolnoma zaslužena. Beograščani so že — razvajeni.

Zapečni poskus preplavanja Rokavskega zaliva. Francoska plavalca ga. Iona Sion, ki je skušala večerj preplavati Rokavski zaliv, je bila od 10. dopoldne do 11. ponoči v vodi. Dve milj pred angleško obalo pa je odnehala, ker je bila voda premrzla. Po polnoči jo je nek motorni čoln pripeljal nazaj v Calais. Sionova je tolkla vse dosežene rekorde in se je najbolj približala angleški obali. — Te dni so je vršilo tudi več drugih poskusov, ki so se vsi lejalovili.

Listnica uredništva

Rogaški Stolina. Na željo prizadetih ugotavljamo, da z dopisom glede praktik tujega zdravnika dr. Klossa ni noben zdravnik v Rogaski Satini v nobeni zvezi, ampak si je stvar zabeležil naš poročevalec na podlagi lastnih opazovanj v zdravilišču v Rogaski Slatini. — Uredništvo.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij «Jutra»

Odgovorni urednik: Andrej Ražem

Tisk «Narodne tiskarne» v Ljubljani

Vremensko poročilo

Ljubljana, 6. avgusta 1925.

Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	758,4	19,9	sev. zap.	več. obl.	3,0
Ljubljana . . .	14.	738,4	26,2	jug. zap.	pol. obl.	
Ljubljana . . .	21.	762,1	17,4	sev.	obl.	

Upravno sodišče v Celju

Tožba radi previsoke odmere dohodnine.

Upravno sodišče je pod predstvom predsednika upravnega sodišča dr. Ivana Vračnika tožbi Ivana Lapajne, tovarnarja v Vodmatu zoper odločbe delegacije ministrstva financ v Ljubljani z dne 25. avgusta 1923, glede dohodnine za davčno leto 1921, ugodilo in izpodbijani upravni akt zaradi nezakonitosti razveljavilo.

Razlogi:

Ivan Lapajna, posestnik v Vodmatu št. 95 je prišel v leto 1920. z izdelovanjem kreme za čevlje in sicer izpočetka skupno z družabnikom Nežino, od 20. maja 1921. dalje pa sam. V dohodninski napovedi za davčno leto 1921. je napovedal iz tega vira 10.000 K čistega dohodka. Davčno oblastvo je s pomislekom z dne 19. maja 1922, št. 1018 predločilo, da je glasom uradnih podatkov znašal njegov promet 1.500.000 K do 2.000.000 K, vsled česar je moral znati tudi čisti dobiček več kakor je napovedal. Pozvalo ga je, da v svrhu dokaza izkazane čistega dobička predloži podroben izkaz vseh prejemkov in izdatkov. V odgovoru na ta pomislek z dne 24. maja leta 1922, pravi tožitelj, da je znašal promet v času, ko je delal v družbi z Nežino, to je od 1. januarja 1921. do 19. maja 1921. 339.627 K, od katerega je znašal kosmatilski zaslužek 10 odst., to je 33.962 K, čisti pa 30.575 K 39 vin. Ker je Nežina udeležen za polovico, odpade na njega samo 5436 K 69 vin. V času od 20. maja do 31. decembra 1921. je pa znašal promet 849.280 K z 10 odst. kosmatilskim dobičkom, to je 84.928 K. Po odbitku režijskih stroškov v znesku 67.844 K 6 vin. ostane čistega dobička 17.084 K. Celokupen čisti dobiček v letu 1921. znaša torej 22.520 K 69 vin.

Davčno oblastvo, odnosno cenilna komisija je ugotovila tožiteljev dohodek sledeče:

Promet od 1. januarja 1921. do 19. maja 1921. 339.627 K s čistim dobičkom 12 odst., to je 40.155 K manj polovica, ostane 20.378 kron. Promet od 20. 5. 1921. do 31. 12. 1921. 849.280 K z 12 odst. čistim dobičkom to je 101.914 K, skupno torej 122.292 K, od katerega zneska je bil tožitelj za davčno leto 1921. tudi obdačen. V pritožbi proti navedeni ocenitvi trdi tožitelj, da nasprotuje odmera jasnim določbam zakona. V smislu § 232 zakona o osebnih davkih pridejo izpremembe tekom davčnega leta v poštev šele prihodnje leto. Do 20. 5. 1921. je bil v družbi z družabnikom in sta napravila skupno prometa okroglo 340.000 K, kar da na mesec 2.855 K ali na leto 87.260 K. Ta promet je merodajen za obdačbo davčnega leta 1921., novo podjetje, ki ga vodi sam, pa pride v poštev šele za leto 1922. Čisti dobiček je znašal samo 3 odst. od prometa in ne 12 odst., ker je podjetje novo. Dokaz imenoma navedeni izvedenci.

Prizivna komisija je priziv zavrnila iz razloga, ker je cenilna komisija določila davčno stopnjo v smislu § 159 do 171 zakona o osebnih davkih s pravilno uporabo priredbenih načel (§§ 209 do 211 zakona o osebnih davkih) in po § 213 cit. zakona, ker klub pomislekom ni detajliranih prejemkov in izdatkov iz samostojnih podjetij.

Lapajna je izpodbijala določbo prizivne komisije vsled nepravilne uporabe zakona. Po določilih § 232 zakona o osebnih davkih pridejo izpremembe dohodkov tekom davčnega leta v poštev šele za davek prihodnjega leta. Cenilna komisija je vzela za podlogo promet davčnega leta, tedaj izpremembe, ki so se izvršile tekom davčnega leta, kar zakon ne dovoljuje. Želel je leta 1920. v družbi z drugim delat z njim do 20. 5. 1921. Dne 1. 1. 1921. je izviralo iz njegov dohodek iz družabnega podjetja. Razvoj podjetja se kaže boljše v zadnjih mesecih od 1. 1. 1921. do 19. 5. 1921. kakor v pričetku. V teh mesecih je znašal promet okroglo 340.000 K, preračunano na celo leto pa 874.274 K. To bi bil predvidni promet leta 1921., ki je po določilu § 156 odst. 2. v tem slučaju merodajen, ker dohodek iz tega vira začetkom davčnega leta še ni obstojal celo leto. Davčna oblast je pa vzela za podlogo promet, ki ga je imel v družbi v davčnem letu in promet, ki ga je imel po razdrženju sam do konca davčnega leta, kar nasprotuje jasnim določbam § 156 odst. 2. in § 232 zakona o osebnih davkih. Izpodbijana odločba se naj torej kot v zakonu neutemeljena razveljavi.

Delegacija ministrstva financ je ugovarjala tožbi nastopno:

Tožitelj je bil z dekretom z dne 18. maja 1922, št. 1018 pozvan, da prejemke in izdatke podrobno izkaže. Ker se tožitelj temu pozivu ni v polni meri odzval ter ni predložil zahtevanega podrobnega izkaza, je vzela cenilna komisija za podlogo odmeri dohodnine promet davčnega leta 1921. v skladu z odgovorom tožitelja na pomislek z dne 24. maja 1922. Postopanje cenilne komisije je utemeljeno po čl. 11. izvršilnega predpisa IV. pogl. zakona o osebnih davkih, ker se je odmera za davčno leto 1921. izvršila dne 9. junija 1922., torej ob času, ko so bile razmere davčnega leta že znane. Določbe § 156 odst. 2., oziroma § 232 zakona o osebnih davkih, na katere se sklicuje tožitelj, je uvaževati v primerih, v katerih se odmera izvrši pred potekom davčnega leta.

Upravno sodišče je tožbi ugodilo in upravni akt razveljavilo.

Zakon o osebnih davkih ima pri ugotovitvi odmerne podlage izvedeno kot glavno smernico načelo, da tvori predmet obdačenja dohodek davčnega leta, tako da so za obdačenje merodajne dohodne razmere davčnega leta in sicer po stanju dohodnih virov ob začetku davčnega leta. Iz administrativnih spisov izhaja, da je bil tožitelj ob začetku leta 1921. družabnik podjetja za

izdelovanje kreme za čevlje in da je kot takšen bil udeležen na donosu s 50 odst. Z izstopom družabnika Nežine v teku davčnega leta 1921. je postal tožitelj edini lastnik podjetja in je kot takšnemu pripadalo cel čisti donos podjetja. Vsled te spremembe udeležbe na podjetju, ki je imela naravno za posledico tudi bistveno spremembo produktivnosti in donosnih pogojev podjetja, na stal je po mnenju upravnega sodišča nov dohodni vir, dočim je star dohodni vir, družabno podjetje, prenehal. Če je pa stvar takšna, potem sledi, da ni nikakor dopustno, da se je skombinirala odmerna podloga na ta način, da se je seštel delni letni dohodek starega dohodnega vira z delnim letnim dohodkom novega dohodnega vira. Gre za seštevanje dohodkov dveh različnih dohodnih virov, od katerih eden je v teku davčnega leta prenehal, drugi pa na mestu prvega na novo nastal. Postopanje davčnega oblastva pa ne odgovarja niti določilom § 156 zakona, ki predvideva pri ugotovitvi predvidenega ali gotovega dohodka obstoj istega dohodnega vira, niti določilom §§ 227 229 in 232 om. zakona, da spremembe v teku davčnega leta v visokosti dohodka, kakor v drugih razmerah davčnega obvezanca nimajo za davčno leto nobenega vpliva. Dohodek iz novega dohodnega vira v letu 1921. bo dobil svoj pomen šele pri določitvi predvidenega dohodka za davčno leto 1922. po 2 odst. § 156 om. zakona. Ker gre tu za pravno vprašanje in ne za vprašanje dejanskega stanja, je imela stranka vzlic temu, da bi bila pod učinkom kontuma § 213 om. zakona, pravico ugovarjati pravemu stališču odmerjalnih oblastev.

Dopisi

RADOMLJE. Sokolsko kamniško okrožje priredi na Veliki Šmaran dne 15. avgusta svoj prvi celodnevni okrožni izlet v Radomlje, spolen z dopoldanskim naračajsko tekmo, javnim nastopom vsega članstva, veliko ljudsko veselico s plesom in prosto zabavo. Pri prireditvi, ki je pripravljena v velikem obsegu, bo sodelovala priznana mestna kamniška godba. Poskrbljeno je za prvovrstna okrepčila po zmernih cenah. Zveze vlakov so zelo ugodne. Sokole in Sokolstvu naklonjeno občinstvo od blizu in daleč vabimo, da poseti našo prireditev in nam tako pomore do čim večjega moralnega in gnetnega uspeha. Vožnja na železnicih je polovici proti izkazuju savezne legitimacije. Vozni listek naj bo na vstopni postaji žirosan. Zdravo!

SENČUR. V nedeljo dne 2. avgusta so priredila gasilska društva Senčur, Voglje, Voklo, Luže, Velevo (včlanjena v kranjski gasilski župi) veliko skupno vajo v Senčuru, ki je vzbudila splošno zanimanje in priznanje. Društva, kakor posamezni člani so dokazali najhitrejšo gasilsko priprav-

ljenost in strogo disciplino. Pod spretnim vodstvom načelnika gasilskega društva v Senčuru, g. Martina Sušnika, se je vršila vaja mirno, ter je uspela v vsakom oziru povoljno. Po vaji je bila zanimiva tekma brigad; poleg nove brigadne so tudi starejše dobro funkcionirale.

POLJANSKA DOLINA. Za nedeljo dne 2. avgusta nameravata sokolska prireditve v Poljanah se je morala vsled skrajno slabega vremena preložiti na nedeljo dne 9. avgusta. Dolžnost vsakega člana in članice, ki ima društveni krog, je, da se udeležijo prireditve odnosno povorke v kroju. Le jako tehten izgovor je opravičilo. — Turistom in tudi drugim, ki jih zaneša v dolino ali na Blegoš in bi hoteli obiskati dr. Tavčarjevo grobnico ali celo njegovo spominsko sobo na Visokem, sporočamo, da ravno sedaj grade pri Visokem most, ki ga je odnesla zadnja povodenj. Do konca tega tedna bo delo že toliko dovršeno, da bo mogoče iti vsaj peš brez vsakih ovir.

KRSKO. Prošlo soboto je obiskal moško in žensko podružnico CMD v Krškem centralni tajnik g. Skulj. Sestanek obeh odborov in prijateljev družbe se je vršil pri Jermenu, kjer je g. Skulj poročal o družbinem delovanju izven Slovenije in na naši severni meji. Iz njegovega informativnega poročila je razvidno, da je delo CMD življenjskega pomena za naše brate, katerim preti potujčevanje od strani lačnega tujca. — V sredo dne 29. julija so gostovali na sokolskem odru dijaki in gojenci dramatične šole — Belokranjci — v prid planinskega doma na Mirni gori blizu Metlike. Vse igre pod spretno režijo g. Delaka so bile izvrstno podane in so zelo zadovoljile občinstvo. — V naše prijazno mestce je prišlo tudi letos mnogo letoviščarjev, ki želijo prikažujejo običajnih poletnih koncertov sokolskega salonskega orkestra. Joško, zdrabi se, taktirko in violino v roke ter zamenjaj vsaj ob večerih županski stolček, ki ti je že itak napravil sive lase, z dirgent-skim odrom!

POBREŽJE PRI MARIBORU. Ker so pretečeno nedeljo nakajlivi bogovi preprečili veliko vrtno veselico pevskega društva »Zarje«, se vrši to nedeljo pri vsakem vremenu. Upamo, da se veliko zanimanje za našo veselico dosega še ni podelilo in da bo vsak, ki se je nameraval udeležiti veselice pretečen teden, pripeljal tokrat še druge goste s seboj. Godbeni odsek »Zarje« že pridno vadi nove šiml — komade za ples. Razen tega bo svirala Drava v vrtu na plaha.

PTUJ. Tudi pri nas se pozna doba kislih kumar. Letos hoče vsakdo na letovišče, vsled česar je mesto prazno in se ostali zabavajo po možnosti v našem lepem kopališču, čeprav je tudi letos Drava zahtevala že par črtev. Dolgočasje je hotel preteklo nedeljo pretrgati z velikim tamtam napovedani orlovski tabor, ki pa je vsled preoblike mokrote splahnil v majhno epizodico, čer-

prav smo vsi pomagali z g. podžupanom na čelu. G. župan študirajo sedaj avijatske zmožnosti predsednika Stipice. — Na živinskem sejmišču sta bili okrađeni dve osebi; dva dolgooprtna neka M. H. iz Spuhle in Tomo L. iz Bednje sta bila aretirana. — Blivša vročina je vplivala tudi na naše samce, ki so se začeli sumljivo krčiti. Imamo pa zato tem lepši užitek s krasnimi podobnicami njihovim izvoljenkam. O drugih povzročenih škodah pa prihodnjič.

PTUJSKA GORA. Igra »Ploha«, ki se je predstavljala o prišli Serajnikovega slavlja, se na splošno željo ponovi v nedeljo dne 9. avgusta ob dveh popoldnih, nakar se opo zarjajo okoličani, Mariborčani in Ptujčani.

JARENINA. Dne 9. avgusta bo v Jarenini v prosti prirodi prireditve v korist JM in šolski mladini. Sodelovala bo Glasbena Matica iz Maribora, šolska mladina pa uprizarj zunaj na odru igrokaze: Matija Gubec, Kromanje v Zagrebu, Jančkar, Knežev kamen, Čebelica in Ciciban, Iz Maribora na Pesnico vozi ob triletni na dve za izletnika ojačen vlak, ob pol enajstih pa gre poseben vlak iz Pesnice v Maribor. Od Pesnice v Jarenino dobre pot ure izprehoda po divni Slov. gorah. Prijatelji plemenitega namena in zdravega užika, pridite!

MURSKA SOBOTA. Stanovanjska beča uradnikov je v M. Soboti menda brez primere v cel Sloveniji. Po 10 in več uradnikov z družino prosi in čaka zama, da se jim dodeli stanovanje; živeti morajo ločeni od svojih družin, imeti torej dvojno gospodarstvo, ki jih gnetno spravlja v dolgeve in — obup. Tako življenje ne more vzdrževati niti ugleda niti vneve do dela uradništva. Skrajni čas je, da bi dala državna oblast graditi tukaj poslopja za uradniška stanovanja. Ako bi stanovanjsko sodišče prve stopnje uporabilo člen 23. novega stanovanjskega zakona, bi se mogla dobiti 3 lepa stanovanja v občinski hiši. Da imajo nekateri srečni domačini po 6 do 8 sob, ali pa celo po dveje stanovanj, kakor Kardoš in Trautman, tega jim »prišleki« niti ne zavidamo, da bi se jim takrat, ko je bil čas za to, bilo lahko in brez velike zamere rekviriralo po par sob. Dandanes se kajpada čutijo varne. G. Hečik naš srečni Amerikanec, ima v I. nadstropju baje na razpolago kompletno stanovanje, toda kaj je tisti petični državni uradnik, ki bi zmogel 1200 Din mesečne stanarine? Še danes nam ne gre v glavo, kako je mogla pristojna oblast dopustiti, da je neki učitelj odstopil nakazano mu stanovanje tukajšnjemu veletrgovcu, ki ima itak že svoje stanovanje. Še bolj se bomo čudili, ko se bodo morale vse tam nezaposlene stranke izseliti iz prostornega Szaparyjevega gradu, — najbrže grofu in bankirjem na ljubo! To je površen, mlj opis tukajšnje stanovanjske bede, ki ji danes ne vidimo konca.

Darujmo za sokolski Tabor!

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 10.—

Vulkanizira
vse vrste gumijastih parni vulkanizacija P. Skalar v Ljubljani, Šimška cesta 11. 270

Kolesa
prejema in popravila premovala, ponikanje in enajbranje z ognjem mehanika, delavnica M. Marušić, Vrhnika. 18092

Službe (dobe)
Kuharica
samostojna v gospodski kuhinji, se sprejme s 15. avgustom. — Pomošne na naslov: Posestvo in polica, pošta Sevnica, Dolencova. 18003

Trgovske potnike
za Jugoslavijo, za etiracija oja in esence, izšemo. — Pomošne na trgovsko Herog & Co., Subotica. 17902

Praktikanta
ali praktikantino na tri-dnevno brezplačno poskušanje iše hanka. Pomošne na upr. »Jutra« pod št. 88. 18054

Zdravo dožilio
se sprejme, event. tudi tko, ki bi prišla tri do štirikrat dnevno, da doji otroka. Naslov pove upr. »Jutra«. 18478

Kroj. pomočnika
dobro izurjenega za veliko delo sprejme takoj Anton Medvedek, Trbovlje. 18000

Gospodično
etirama dekla, zmožno nemške pisave, prijetne tunslosti, dobro, vestno, poteno, sprejme sodniško luben brez lastne krivde, posestnik in trgovci. — Pomošne na upr. »Jutra« pod značko »Vedno 9136«. 18068

Mlado dekle
ki zna šivati, sprejme namizno delatino, kot solari. — Pomošne na upr. »Jutra« pod »Mlado dekle«. 18064

Knjica
proti plačilu
Anton Fu. Ljubljana, Križevniška 4. 18096

Kranjica
srednjih let, dobra in postena kuharica iše službe k otročnikom ali gospodu. Nastop takoj, gre tudi na Hrastovo. Naslov v upr. »Jutra«. 18053

Dijak
ki bi ušil ravnatva 1-2 uri dnevno, se sprejme po plačilu po dogovoru. Naslov je pustiti v upr. »Jutra« pod »Dijak 9006«. 18242

Prodaj.
Amateriji!
Kupite vse foto-potrebščine v edini specializirani trgovini Foto-materijal Janko Pogačnik, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 4. 841/11

Moško kolo
dobro ohranjeno, se poceni prodaja. Naslov pove upr. »Jutra«. 18426

Motorno kolo
»Puch« 3½ PS, 2 prestavi, v prav dobrem stanju, se poceni prodaja. Naslov pove upr. »Jutra«. 18424

Žensko kolo
lepo, skrajno novo, se zelo ugodno prodaja. Naslov v upr. »Jutra«. 18541

Puch kolo la
leto renovirano, prej prav malo rabljeno, 2 novo Michelin pnevmatiko, prodaja za 2000 Din. Naslov pove upr. »Jutra«. 18029

Knjige
»Julius Verne« — komplet in »Zvezda« — komplet, vse knjige. Naslov v upr. »Jutra«. 18055

Moško kolo
otroško postojlo in vozček za 60 kg teže prodaja Juran, Ulica na grašč. 1. 18003

Vsakdo bo zadovoljen
kdo kupi od mene novo konstruirano elegantno otomano iz blaga Rekord za 600 Din. — Dobi se samo pri d. i. m. izdelovalcu Anst. Baumgartner, tapetnik Celje, Gospodsk. ul. 30. 18044

Lepo posestvo
oddaljeno 15 minut od postaje Strata na Dolenskem območju za 33 orlov, zemlja, hila v kateri je bovalnica s kompletnim, kovalnim orodjem, velik sadni vrt, v sredini vasi, 6 njiv, travnikov, 2 vinogradi, ca. 30 orlov lepega gozda, se ugodno proja za redno ali letniška. Hila se na zelo ugodnem prostoru ob Krki in je priprava za vsako obit, ker je veliki vasi ni nobene goščine in prodajalca. — Oddaljenost od Novega mesta 1 uro, od Dolenskih toplic pol ure. — Proda se tudi samo en del posvetva. Pojasnila daje Vinko Dular, lesni trgovec, Strata. 18491

Jagode
velikoprodne in mesečarke, zelo razvite ustno franko Maribor, po Din. — 50 kom. — »Vrt«. Diamošnja in drugovi, družba s o. s. v Mariboru. 18018

Aparat
za izdelovanje sodarice in pokalce, malo rabljen, se po zelo nizki ceni prodaja. Naslov pove upr. »Jutra«. 18491

Ženski plašč
rjav in nikič čevlji se prodajo. Naslov v upr. »Jutra«. 18000

Kranjske klobase
najboljše, se dobe v restavraciji na kolodvorju Grosuplje. 825

Prodaj hišo
5 minut od kolodvora Medvede (Vrta 85) Hila je 24 m dolga, 6 m široka in spala k njej 2 njivi, palnik, gozd — voda v hiši. Kupcu stanovanje takoj na razpolago. Polovica se dobe na lico mesta ali pa pri Hinku Čigljicu v Kranju 38. 17612

Majhno posestvo
hila s opko krita, 3 njive, travnik, gozd, velika množica sadnih dreves, v litjskem okrožju, se proda za 18.000 Din. — Pojasnila v gostilni Müller, Bevkovo 80, pota Trbovlje. 18247

Hiša z vrtom
ohoteno je 3 sob, kuhinja in shrambe, ob glavni cesti, 30 minut od postaje Celje se vsled družinskih razmer proda za 55.000 Din. V hili se nahajajo tudi krojačnica. Pismene pomošne na upr. »Jutra« pod šifro »Vrt«. 18032

Zamenjam
svoje leto 17 orlov velike posestvo z lepno hišo s trgovino s meškim glasom, blagom, gospod. in škrim posojem, 6 njiv, konja, več liv. rjn, s ali brez njega, vinograde, sadonika (700 dreves), nivo travnikov, gozda, za prihično snako posestvo v 21 re h. Posestvo itak ob glavni državni cesti 1 uro od mesta in postaje, krasna lega na Stajerskem. Naslov pove upr. »Jutra«. 18480

Hiša
z gostilniško konarico in vsem inventarjem, v Ljubljani, se proja. — Pismene pomošne na upr. »Jutra« pod značko »Proda 9176«. 18057

Hiša
v Hrastovski vasi št. 40 se proda za 170.000 Din. Več pove Anton Prijatelj, Grajska planota (na grašč). 18547

Trgovina
s manufakturo na zelo prometni točki v Ljubljani, se radi družinskih razmer le resnomo kupca proda. Pod »Ugodni pogoji 9007« na upr. »Jutra«. 18018

Majhen lokal
s izlobo, samo na prometu, v centru mesta, se proja. Pomošne na upr. »Jutra« pod »Izlobo«. 18430

Lokal
za mizarstvo delavnice izšemo na Sv. Petra cesti na kolodvorščem okrožju. Preurediti tudi na svoje stroške. Cenjena pomošne na upr. »Jutra« pod šifro »Delavnica 9100«. 18028

Trgovske lokale
s placem (samo vkupno) se odda s novembrom na Valvasorjevem trgu (nasproti Kršev. cerkvi). — Pomošne na upr. »Jutra« pod »Lokali«. 18540

Več stanovanj
odda, ozi. samska »Porečevnica«, Sv. Petra c. št. 237. 18036

Prazno sobo
v sredini mesta ali v Sp. Šiški se iše. Pomošne na upr. »Jutra« pod »79110«. 18498

Opremljeno sobo
popolnoma separirano in s elektr. razsvetljavo, v sredini mesta, izšemo za takoj ali posneje. Pomošne na upr. »Jutra«. 18544

Prazno sobo
iše gospodinja, Pomošne na upr. »Jutra« pod šifro »Mira 9109«. 18543

Soba
se takoj odda gospodu na Rosaljev cesti 121, levo. 18550

Lepa soba
s posebnim vzhodom, v prihični cesti s odda, desno, Strojarski ulici 14, deko, parter. 18554

Opremljeno sobo
lepo, s razgledom na ulico, se odda. Naslov pove upr. »Jutra«. 18264

Gospo ali gđ.
sprejema na stanovanje, da feljo tuja s hrano, istotam se proda moško kolo. — Pomošne na upr. »Jutra« pod »Pepa 9177«. 18059

Moja ženka.
Odpusti. Zadržan. Naj ostane kakor te doleteno. Pili kmalu. — Poljube — samo Tvoj —. 18063

Boljšo gospodično
se sprejme kot sostanovalec in lepo separirano sobo v centru mesta. Ogleda se lahko od 1.—2. ure. Naslov v upr. »Jutra«. 18458

Sobo
prazno ali opremljeno, s soporabo kuhinje iše gospodinja. Pomošne na upr. »Jutra« pod »Sobina 9139«. 18492

Dijak (infa)
srednje leta, se sprejme na stanovanje in sajtrk, event. na koto, proti primerenemu plačilu. Naslov pove upr. »Jutra«. 18031

Stanovanje
2 sob in kuhinje v nov. biki ali vili v mestu, predmestju ali Šiški, 18 8 m. Pomošne na upr. »Jutra« pod značko »Stan 9159«. 18532

Stanovanje
s eno sobo in kuhinjo ali samo sobo z uprabo kuhinje, izšemo. Pomošne na upr. »Jutra«. 18481

Dve gospodični
se sprejmeta v sredini mesta na stanovanje. Naslov v upr. »Jutra«. 18492

1 ali 2 sobi
s 8 posteljami se oddaja za lica polniti ali velisejma. Naslov v upr. »Jutra«. 18507

Leno prazno sobo
»sveto, odhaj gospodu, ki bi plačal najemnine za več mesece naprej. Naslov v upr. »Jutra«. 18534

Mladiš dama
inteligentna, neodvina, s nekaj gotovine, event. meškim glasom, si čika trajno iselbično eksistenco, če poljše točno podatke na upr. »Jutra« pod značko »Zanesljiva prijateljica«. 18071

Sodniško ločen
brez lastne krivde, stariši posestnik, trgovec in obrtnik s otroci, v Ljubljani, letni znanja s šolnim, prijetnim, pridnim in politnim dekletem. Dopine pod »Nesrečno« na upr. »Jutra«. 18509

Trije fantje
mladi, braki in postavnj, polni mladostne, ljubzni, osamljeni v državni službi, žele v avro razvedrila in poznajo šentne koropodirski s tremi, letotatimi gospodičami. Dopine s sliko na upr. »Jutra« pod »Miroslava, »Oroslava«. 18517

Dr. Matja Ambrožič
specijalist za otroško zdravstvo
zopet sprejema

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljene

romane „Jutra“
Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, planih in tiskanih vrtil
Fater Kajetan
Cena broj. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti 2 Din več

Tigrovi zobje
Cena broj. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti 2 Din več

JEAN DE LA HIRE.
Lucifer
Fantastičen roman v VI. delih. Cena broj. Din 45.—, vezano Din 55.—, po pošti Din 2.— več

FEREL CUENDAS.
Veliki inkvizitor
Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več

HARRY SHEFF.

Dr. Fr. Zbašnik:

Na razpotju

(Iz zbirke: Motivi iz vojnih časov.)
Dasi so bila njena lica razgreta, se je vendar mirno in dostojanstveno blazala mizi, kjer je sedel njen mož in pisal. Zapiše si rokavico na desni roki, se je ustavila sredi sobe, kakor bi polagala važnost na to, da je ne vidi mož v nepopolni toaleti. Selo ko je bila to opravila, je stopila korak naprej in izpregovorila:

«Oprosti, da te motim!»
«V istini, draga Alma, ne prihajaš mi baš prilično!»

Sklonil se je skoro nevoljen od mize in okrenil glavo k nji.
«Kdaj pa sem jaz še prišla tebi prilično!»

«Moj Bog, saj veš, delaš moram, delati — za dva!»

«Vem! Zase in zame! Toda upam, da se ti obraz razjasni, ko ti povem, kaj je povod mojemu obisku ob tej nenavadni uri. Da, sodila bi skoro, da ti novica, ki jo imam za te, ne pride nepriljučno...»

«Radoveden sem!»
«Vedi torej, da ti od jutri dalje ne bo treba več delati za dva!»

Zastrmel je in težko zasopel.
«To je res presenetljivo!»

«Da, moj dragi, tvoja želja se izpolni: jaz imam službo!»

«Moja ljuba, pred vsem moram opomniti, da se ne izražaj povsem točno... V istini jaz kaj takega nisem nikoli želel...»

«Saj si vendar stokrat povdarjal, da s tvojo piščo plačo ne moreva več izhajati, stokrat namigaval, kako potrebno bi bilo, da bi se tudi jaz lotila takega posla...»

«Vse to je res, a krive so temu razmere, ki so tako nepričakovano nastale... O kako vesel bi bil, če bi zado stovalo to, kar zaslužim sam! Toda duševno delo dandanes — saj veš! Dandanes veljajo roke mnogo več kot glava!»

«Saj ti ničesar ne očitam! Če ne moreš, pa ne moreš — dasi... Sicer pa ti verujem, da imaš dobro voljo... A stvar zaradi tega ni nič drugačna! Odločilno je to, da nisva v stanu več samo od tvojega zaslužka živeti in da ne vidiš ti nobenega drugega izhoda iz te miserije, kot da začnem še jaz služiti.»

«Da ne vidim nobenega drugega izhoda, je, žal, le prerisnično!»

«No, vidiš, to baš sem hotela poudariti, ko sem omenila, da se ima izpolniti tvoja želja...»

«Želja, ki jo je rodila sila! O, vse lepše bi bilo, ako bi moglo iti tako dalje, kot je šlo v prejšnjih normalnih časih!... Toda, če ne gre... Kar sva imela na strani, sva porabila...»

«Da, moja dota se je izničila. Bolje bi bilo zate, da si priženil zemljišče, kot denar, ki je skoro ob vso veljavo. Slabo si špekuliral, ko si izbral mene za ženo!»

«Ali sem ti dal mar kdaj kaj povoda, da tako govoriš?»

«O pač! Ne trdim, da si mi naravnost očitam! Toda iz raznih tvojih besed je čisto zvenelo nekaj, kar je razodevalo tvojo nevšečnost zaradi tega, da...»

«Kdaj? Kako?»

«No, če si n. pr. s takim povdankom blagrova svojega prijatelja Temnikarja, ker je priženil gozde in vinograde...»

«Nisem mislil, da si tako občutljiva!»

«Morala bi biti že jako topa, da ne bi čutila kaj takega! O, preveč nežni niso nikdar bili tvoji — vzbojčiji!»

Ako sem včasih kaj potožil, vendar še nisem zbadal! — Delaš mi krivico, Alma! Sploh ne vem — v tako čudnem tonu govoriš danes z menoj...»

«Ali se ti zdi?... Tako plaha nisem več, kaj ne da, kot sem bila ponavadi? Vidiš, to dela samozavest! Če stoji človek naenkrat na lastnih nogah...»

«Ljuba Alma, ne izgubljava časa! Delati moram!... Povej raje, kaj te je dovelo ob tem času k meni...»

«Rekla sem ti že: službo imam! Kaj gledaš tako čudno? Naposled ti zopet to ne bo prav!»

«Če bi bilo res, kar praviš in bi si bila izbrala kak pošten posel — zakaj naj bi mi ne bilo prav? Dela se ni treba nikomur sramovati...»

«Pošten posel! Da krada ne bom, o tem si menda prepričan?...»

«Gotovo, draga moja! Toda tega in onega, kar je po določilih kazenskega zakona povsem dopustno, se vendar ne sme lotiti, ako nočeš, da ne izgubiš na ugledu!... Marsikaj je samo na sebi pošteno, a okolnosti, ki se v njih vrši, so morda take, da vzbujajo sumnjo, kakor bi ti ne bilo mnogo na tem, ako zaideš na napačno pota... Tvoja čast že trpi, ako se ne znaš izogniti priliki, ki ni da bi te morala, a te lahko zavede v greh...»

«Ugled! Čast! Lepi besedi! Toda če

gre za biti ali ne biti...»

«Čast je prvo na svetu!»

«Ko bi ta pojem le ne bil tako nedoločen!»

«V splošnem ti pove že lastno srce, kaj je častno in kaj ni častno... Če stori človek kaj takega, da se mora sam pred sabo sramovati...»

«Tudi to je zelo relativno! Eden se sramuje, drugi se ne sramuje!... In kaj različne so sodbe o tem, česa se treba sramovati!...»

«Gotova načela so, ki absolutno veljajo in jih mora imeti človek vedno pred očmi!»

«Ah, pusti mi načela! Kdo se menl dandanes za načela?»

«Poznam tudi jaz sodobni svet! Vem, da marsikak pojem v očeh ljudi dandanes nima več tiste vsebine, kot jo je imel včasih... Toda vse to ni v stanju omajati mojega prepričanja! Gotovo stvari so, ki se dogajajo vsak dan, pa bi jih jaz za ves svet ne mogel storiti — raje smrt!»

«Kako junaštvo!»

«No — ni mar to res junaštvo?»

«Kakor kdo hoče! Eden smatra za junaštvo to, drugi kaj drugega. Poznam moža, ki je žrtvoval svojo čast, da je rešil čast svoje žene! Po vsem tem, kar si baš navedel, moram sklepati, da bi ti ne bil zmožen storiti kaj takega. Raje smrt — hahaha! Ti bi se pač raje ustrelil, kot da bi rešil svojo ženo kazni in sramote s katerim koli dejanjem, ki se ti zdi nečastno...»

«Priznam, da bi bil to zame strašen dilema...»

«Ker je tvoje samoljubje pač večje, kot tvoja ljubezen do mene!»

«Kako mi moreš oponašati samoljubje?»

«Mislim, da smem to po vsej pravici! Ti vidiš vsespovsod najprej sebe! Tebe je skrb najprej za svojo čast in ker so ti načela več kot človek, se mi zdi prav verjetno, da bi se res raje ustrelil, kot zagrešil takozvano nepošteno dejanje meni na ljubo, ne da bi se količ kaj brigal za to, ne spraviš li s svojo prostovoljno smrtjo svoje žene le še v večjo nečast. Poglavitno je, da ostaneš ti čist! Gotovo, tudi to je nekaj! Ali reči moram, da je oni, ki je poneveril denar, da je rešil svojo ženo iz umaza ne afere, v mojih očeh večji junak, kot si ti s svojo pretirano moralno...»

«Kako čudne misli ti rojijo po glavi, Alma! In pri tem pozabljaš na nekaj zelo važnega! Ali mar misliš, da bi bila

z dejanjem, ki vidiš ti toliko junaštva v njem, res rešena ženina čast? Ali ne veš, da je moževa čast tudi ženina čast in da je sramota, ki si jo je nakopal tvoj junak s poneverbo, padla tudi na ženo njegovo? In to navzlic temu, da je ostal morda vzrok poneverbe prikrit!...»

«Vse to je mogoče! A vseeno je v tem nekaj, kar vzbuja občudovanje — nekaj heroizem, ki ga ne vzmore vsak mož! Vsaj ti gotovo ne!...»

«Za tako zvano slepo ljubezen jaz res da nimam smisla!... Jaz ljubim, kar čislam! Ako ti rečem, da te ljubim, si smeš nekaj domišljati na to!...»

«O kajpak da! Samo to je križ, da človek nič nima od takega čisla!...»

«Ampak, Alma, zdaj bi pa res že rad vedel, kam meri vse to!... Prišla si z novico, da od jutri dalje...»

«Prišla sem z novico, da se bom od jutri dalje sama preživljala...»

«O tem, na kak način se to zgodi, nisi črhnila doslej še nobene besedice! Sicer pa, po pravici povedano — precej skeptičen sem...»

«Kakor vedno napram mojim besedam! Seveda, kako naj bi bilo tudi mogoče, da bi se jaz sama preživljala!»

«V istini ne vem! Sicer pa jaz kaj takega tudi nikdar zahteval nisem! Šlo mi je vedno samo za to, da se malce razbremenim...»

«Če si že moram sama služiti kruhi, potem je pač najbolje, da se popolnoma otremem tuje milosti!... Zato sem sprejela mesto — blagajničarka!»

«Alma — ti se šališ!»

«Nisem prav nič razpoložena za šale!»

«Hahaha, moja žena blagajničarka! Pa vsaj ne v kakem javnem lokalu?»

«Zakaj ne?... Kaj je nečastnega pri tem?»

«Pravzaprav nič, to je res! Toda, vidiš, to baš je eden izmed tistih poslov, ki se jim sicer ne da ničesar oporekati, ker so potrebni, a se jim poštena žena, zlasti pa zakonska žena, ne more posvetiti, ne da bi prej ali slej trpelo njeno dobro ime! Ha, da bi ti sedela tam kot blagajničarka — sredi vrvenja, izpostavljena raznim zijaalom, ne da bi se mogla ščititi pred nesramnimi pogledi in opazkami!... In bodi sama še tako previdna, še tako korektna, eno je gotovo: nikdar ne bi trajalo dolgo, da ne bi iztaknili zlobni jeziki na tebi kaj, kar bi poniževalo in škodovalo tvojemu glasu...»

«Temu se ne da izogniti! Vsaka služba ima svoje dobre in svoje slabe strani. Sicer se pa jaz ubogam malo brigam za to, kaj govorijo zlobni ljudje...»

«A meni ni vseeno, kaj se pripove duje o moji ženi! Zakaj ako je res, da je moževa čast ženina čast, je pa tudi istotako res, da je ženina nečast moževa nečast. Predno se odločiš za tako službo, treba vendar le dobro premisliti, če ni kakega drugega boljšega izhoda...»

«Da, le razmisli! In izprašuj si malo svoje vesti!»

«Moja vest je čista! Več delati, kot že itak delam, v istini ne morem...»

«Praša se le, če ne bi bilo bolje, da bi delal kaj drugega, kot delaš sedaj — kaj takega, kar bi zahtevalo morda manj truda, a donalo več dobička...»

«To delam, kar znam, ali vsaj mislim, da znam. Sicer pa se mi zdi, da je med nama neki nesporazum. Kar sem si po tihem res včasih želel, je bilo to, da bi bila ti v gotovem pogledu nekoliko bolj skromna... Manjši izdatki so v gospodinjstvu toliko kot večji dohodki!...»

«S tem razložkom seveda, da pri večjih dohodkih imaš nekaj, pri manjših izdatkih pa nič!... Še bolj skromna torej hočeš, da bi bila? Nisem mar že dovolj skromna?»

«Nisi, Alma! Odpusti mi mojo odkrito srčnost! Vidiš, tisti časi so minuli, ko sva si nabavila lahko za vsako sezono novo obleko... Tudi pri hrani bi se še dalo kaj pritrpati!... Zastran mene se število mesnih dni lahko še bolj skrči!... In če bi ti poleg tega prevzela še kako delo, ki bi ga lahko doma opravljala, recimo — kako šivanje ali vezenje, pa bi nemara izhajala...»

«Še več skromnosti torej! Pri jedi — no, zoper to končno ne bi bila — ako ravno bi se te usojala opozoriti, da so bile moje porcije že do sedaj jako pičle... Ti seveda tega nisi zapazil, ker imaš navado, da gledaš samo na svoj krožnik in se ne meniš za to, je li prišlo kaj name, ali nič... Pa — kakor rečeš, za jed bi mi ne bilo in rada bi se bila še bolj omejila. A da bi morala zaradi pomanjkanja najpotrebnejše oblake presedeti vse dneve doma, ne, tega pa res ne morem vzeti nase! Mlada sem še, še me veseli življenje... Moj Bog, s tridesetimi leti naj se odpovem svetu, naj se zaprem med štiri zidove in... Ne, to presega moje moči! Ako je to neskrupulnost, ako je to napaka, potem me seveda smeš obsojati...»

(Dalje)

Vaše potovanje na slikah

Zahtevajte **Agfa-poučno knjigo A 6** v hrvaškem ali nemškem jeziku z mnogimi dobrimi navodili. Dobiti jo je v vsaki fotografiji ali proti vpošiljavi znanka pri generalnem zastopstvu **VILJEM BRAUNS v CELJU**. — Katalog in prospekt brezplačen. —

Vam bo stalen vir lepih spominov. Zato ne zamudite fotografiranja na Vaših potovanjih in izletih na hribe. Vse, kar ste videli in doživeli, lahko potem vsak čas prikazate pred Vaše telesno in duševno oko. Material za slikanje pa mora biti prvovrsten.

Agfa Rollfilm-i in Filmpack-i so zelo občutljivi za svetlobo, zanesljivi, vložljivi pri dnevi luči, enostavni za razvijanje. Edino pripravno za popotnika in hribolazca.

Actien-Gesellschaft für Anilin-Fabrikation
Foto-oddelek Berlin SO 36

Ustanov. l. 1842. **Specijalno** Električni obrat.
imitiranje vseh vrst **lesa in marmorja** kakor tudi vsa druga **pleskarska in črkoslikarska** dela izvršuje trdka **Brata Eberl nasl. MARTINC, CERNE & Co. d. z. o. z. Ljubljana**
Igriška ulica 6 (poleg dramskega gledališča).

†
Vsemogočni bog je našo nad vse ljubljeno hčerko, sestro, teto, nečakinjo in svakinjo, gospodično
MITZI PAAR
po dolgem trpljenju, previdno s tolažili sv. vere, poklical k sebi.
Smrtni ostanki predrage pokojnice bodo v petek, 7. avgusta ob 5. uri položeni k večnemu počitku v rodbinsko rakev na pokopališču na Jesenicah.
Tihega sožalja prosijo rodbine:
Paar, Heim, Stagljor, Jarc in Ehrenwert.
Jesenice, Subotica, Maribor, Wien.

Eidni neslišni pisalni stroj
L. C. Smith & Bros, Mod. 8.
L. BARAGA, LJUBLJANA, Selenburgova ulica št. 6/1.
Telefon št. 580

la DALMATINSKI PORTLAND
CEMENT
„TITAN“
GENERALNO ZASTOPSTVO
M. GREGOVIC & CO.,
LJUBLJANA, SELENBURGOVA 7.
TELEF. 956. POŠTNI PREDAL 167.

Šef-mašinst
ki se dobro spozna pri trofaznem električnem toku visoke napetosti in pri rudarskih instalacijah lahko dobi takoj stalno mesto. Držati mora v redu električne in druge rudarske instalacije zunaj in v rovih. Biti mora podanik SHS.
Z referencami se je javiti Upravi premogovnika v Aleksincu. 4172a

†
Poleg tega srca nanašamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest da nas je naša nenadomestljiva, presrečno ljubljena soproga, mamica, stara mamica in teta, gospa
Terezija Marn roj. Ilovar
v sredo, 5. avgusta 1925 ob pol 7. uri zvečer, previdena s svetotajstvi, nenadoma zapustila ter se preselila v večno življenje.
Pogreb nepozabne nam mamice se bo vršil v petek ob pol petih pop. iz javne bolnice na pokopališču k Sv. Križu. Bog ji daj večni mir in pokoj!
LJUBLJANA, 5. avgusta 1925.
Žalujejo ostali.

GAZELA MILO
lahko nese po pranju svojega tako velikega stička domov, saj pere s terpeninovim „GAZELA“-milom, katero ji pritrni vse trudi. Poizkusite tudi Vi s „GAZELA“-milom.

L. Mikuš 14-4
LJUBLJANA, Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih pallo
Stari dežniki se nanovo preoblikujejo.

Avtomobilisti!
Motociklisti!
Zalagajte se z bencinom pri
Bencinski postaji
(sesalki)
Dunajska cesta št. 36, Jugo-Auto.
Liter bencina 9 Din.
Moderno praktično in hitro napolnjeje.

Gozdar
z večletno prakso v visokoalpskih legah, prvovrstna moč, se išče za takojšen nastop. Ponudbe z opisom življenja, navedbo referenc, prepisi spričeval itd. je poslati na podpisano upravo. Istotam se sprejme **gozdni mašpulant** samostojna, prvovrstna moč, več manipulacije v alpskih legah.
Šumska uprava družbe „Jezersko“
Kokra nad Kranjem. 4181a

Dva vagona dobro žganega apna
odda po primerni ceni franko postaja Kranjska gora
Ivan Vertelj v Kranjski gori št. 54.

Kdor hoče spoznati
mesta in kraje v Hrvaški, Bosni, Vojvodini, Srbiji, Dalmaciji itd., naj naroči
A. Melik:
Jugoslavija
Zemljepisni pregled. II. del.
Na 524 straneh podaja knjiga, ki ji je priložen tudi zemljevid, podroben popis naše države. Knjiga velja s poštnino vred 52 Din, boljše izdaja 67 Din 50 p.
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54